

Társa postala
plátták in num
No. 244716/929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj, Str.
Baron L. Pop

Telefon: 18-60. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 2, negyedévre 6,
félévre 12, egészévre 20 dollár. —
Hirdetések díjszabás szerint. — Az
„UJ KELET“ a transilvaniai és
banati zsidóság egyetlen napilap-
ja. Cikkeink utányomását csak a
forrás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Főszer-
kesztő: Dr. Mar-
ton Ernő. Re.
Ara 5 lej

Editor-Felelős szerkesz-
tő: Jámbor Ferenc. Administrator
delegat si grant responsabil-Felelős
igazgató: Schwartz Endre. Proprie-
tar-Tulajonos: Fraternitas S. A. R.
de Editura. Registrul publicatiunii
periódice No. 43, Dos. 889. 1938.
Tribunalul Cluj, Sectia III.

Kedd, április 4.
1939—5699. Niszan 15.
XXII. évfolyam, 76. szám.

Emlékezzünk meg az egyiptomi kivonulásról!

Írta: Dr. Lóvy Ferenc

Ben Zóma, Rabbi Akiba kortársa, e kü-
lönös, majd azt mondtam: külön talmudi
bölcsek (rendesen nem saját, hanem atya
nevén említették, rabbi címet nem visel-
télten maradt), azt a képtelennek tetsző
kérdést teszi fel: vajon a messiási idők-
ben megemlékeznek-e majd az egyiptomi
kivonulásról? Még feltűnőbb azonban, hogy
a Talmud felel e különösnek látszó kérdés-
re és azt mondja: természetesen, meg fog-
nak emlékezni az egyiptomi kivonulásról,
azonban a különböző népek által elkövetett
megígázások oly súlyosan nehezdednek Izrá-
elre, hogy főleg ezeket emlegetik, míg az
egyiptomi kivonulásra majd csak egy mel-
líkenesen gondolnak. Egy későbbi magyará-
zat a következő példázattal igyekszik ezt
megvilágítani. Egyszer egy embert utjá-
n egy farkas támadt meg, de szeren-
sére megmenekült. Ment és fünek-fának
beszélte, hogy milyen csodálatosan szaba-
dult meg a farkastól. Nem sokára megint
egy oroszlán támadta meg, de ismét siker-
ült megmenekülnie. Ekkor már nem emli-
tette a farkas-kalandot, hanem csak azt,
hogyan sikerült az oroszlántól megszaba-
dúlnia. Egy napon aztán egy kígyó támadt
rá és ismét megmenekült. Most már az
előbbieket nem is említette és folyton csak
a kígyóról beszélt. Így van az Izráéllal is:
a későbbi szenvedések elfeledtetik az elő-
bbieket.

Ha valaki egy fél század előtt olvasta
Ben Zóma kérdését, enyhén szólva
hisz, azt hihette volna, hogy a zsidóság szel-
lemi vezetőinek a II. század elején nem volt
más dolguk, mint ilyen fogas kérdéseket
feladni. Ma azonban megértjük, hogy Ben
Zóma kérdése a fájdalom és kétségbeesés
tünete volt. Akkor ugyanis legalább is
olyan keserves volt a zsidóság sorsa, mint
amilyen mostan. Judea, ahol még akkor a
zsidó nép zöme lakott, a rómaiak vasigája
alatt görnyedt, gazdaságilag teljesen tönkre
esett, földbirtokaik kisajátítva, volt római
frontarcosok közt szétszórva, politikai
szolgáltatásokért jutalmul adva. — Flavius
Josephus is kapott a koncóból! — kibírha-
talan adóval sújtva, kétségbe esetten küz-
dött a létért. Ehhez járult még a jeruzsá-
lemi templom elpusztulása, amit a zsidó
vallás ellenfelei és ellenségei kiméletlenül
használtak a leigázott, elnyomott, kizsa-
rított zsidóság ellen és gunnyal mutattak
rá, hogy ime istenük is elhagyta őket,
hogy a mózesi törvények érvényüket ves-
zítették, sőt, hogy dicső dolog őket a Tóra
törvényeinek megtartásában megátolni.
Ebből a korból származhatik az a névtelen
szentírásmagyarázat, amelyik a zsoltsárver-
set: „Áldjátok az Örökkévalót, ti angyali,
ti hatalmas erejűek, kik teljesítitek az ő
parancsait”, — azokra vonatkoztatták, kik a he-
betelek, a szombatévben, mikor a mező, a
szőlőskert megműveletlenül, parlagon pi-
hent, fizették utánunk az adót és hallgat-
tak. „Avagy van-e ennél nagyobb hős?” —
kérte fel a kortörténeti krónikás? A lei-
port, kizsákmányolt zsidó mindenét odaad-
ta, de hitét nem hagyta és inkább akár-
omman, akárhogy szó nélkül fizette a
föld adóját, de a szombatév szentségét és
a Tóra érvényességét nem adta fel.

Mélyseges bölcsesség hangzott ki nem
csak Jorga professzor erélyes szavaiból,
hanch a történet tanulságait megszívle-

lésre ajánlotta, mert ha nem volna réges-
régén megírva a Talmudban, ugy ma is föl-
vethetné a zsidóság a kérdést: vajjon gon-
doljunk-e manapság az egyiptomi rabzol-
gásra és nyomorúságra, midőn a mai
zsidónyomor elfeledteté a tegnapit, ugy
hogy a tegnapielőttire már senki sem gon-
dol? Azt is megértjük, hogy a 2. század
elején a bölcsek azt mondták, hogy a mes-
siási idők megelőző Góg és Mágóg világ-
háboruja idejében akkora lesz a nyomoru-
ság, hogy az egyiptomi elnyomás és rab-
szolgaság csak mellékessé törpül.

A zsidóság azonban még sem ugy dön-
tött, hanem vallástörvénynek nyilvánította
a szentírás parancsolatot: „Emlékezz meg
arról a napról, amidőn kivonultál Egyip-
tom országából élted összes napjain!” „Még
éjszaka is, amidőn sötétség borul reád,
amikor még egy reménynyújtó csillag sem
ragyog az égen.

Egyiptom örökidőre tanítója marad a zsi-

dóságnak jöban-rosszban egyaránt. A zsidó
József megmentette Egyiptomot az éhha-
láltól, a pusztulástól. Megszerezte — nem
magának — hanem a királynak az ország
egész földbirtokát, Hogy saját magának
is szerzett volna, arról nem szól az Irás,
pedig irigyei és ellenségei bizonyára nem
hallgatták volna el! Jó viszonyt tartott
fenn a hivatalos egyházzal, birtokait és
jövödelmeit nem sajátította ki, pedig te-
hette volna. Mindez nem használt semmit.
Halála után elfeledték nevét, érdemeit, az
új király egyszerűen „nem ismerte” Józse-
fet. Utódairól, népéről kisütötték, hogy na-
gyon elszaporodtak és hatalmasabbak let-
tek, mint az egyiptomiak. „Rajta tehát —
mondották — legyünk okosak velük szem-
ben, mert ha véletlenül háboru találna ki-
ütni, ugy ők is ellenségeinkhez pártolnak.”
Rájuk fogták, hogy hazafiatlanok, hogy
megbizhatatlanok, bár semmivel sem tud-
ták bizonyítani. Fajpolitikát üztek és tör-
vényen kívül helyezve, rabzolgaságba ve-
tették és dolgoztatták őket századokon át,
oly kiméletlenül, hogy az egyiptomi zsar-
nokság az elnyomás és kiaknázás iskola-
példája maradt mind a mai napig. Egyben
azonban klasszikus példája annak is, hogy
az erőszak, a zsarnokság, a rágalom meg-
alázhathatja, megtizedelheti a zsidóságot, de
megsemmisíteni képtelen.

Mindent elvehettek és el is vettek a zsi-
dóktól, csak egyet nem: a reményt. Ze-
charya, a legutolsó próféták egyike, a re-

ménység foglyának nevezi Izráelt, de az-
ért korunk tudós professzorai még ezt is
elszeretnék vitatni a szentírás utáni, a tal-
mudi zsidóságtól. Nem érdektelen talán,
hogy a „Monatschrift für Geschichte und
Wissenschaft des Judentums“ a legrégibb
és legkiválóbb zsidó tudományos folyóirat
multévi, 82-ik évfolyamának legutolsó fü-
zetében, melyhez egy kis sárga cédula van
mellékelve, hogy ez a füzet a német „pro-
paganda minisztérium engedélyével jelenik
meg, egy varsói zsidó egyetemi magánta-
nár tudományosan mutatja ki, hogy a zsi-
dóság sosem adta fel hitét a reményhez,
de nem említi a következőt. Rabbi Akkiba
a világhírű bölcsek és hitéért, hazájáért vér-
tanu-halált szenvedett nemzeti hős, a szent
nyelven hasonló hangzású „remény” és
„fürdő” (mikvé) szavakból a következő
megállapítást vonta le: „Boldog vagy te,
Izrael, kinek Isten a remény-fürdője, mely-
ből mindig megtisztulva, megerősödvé ke-
rülsz ki.”

Nem tudjuk, milyen és meddig tartó
megpróbáltatások és szenvedések várnak
még a zsidóságra, de a történet azt tanu-
sítja, hogy a zsidóság a reményt soha, sem
miféle körülmények közt sem adta fel és
bizonyára most is, az egyiptomi kivonulás,
a világ első és legrégebbi szabadságünne-
pét, a multból tanulságot, erőt és reményt
merít és nem feleli el a szentírás ígét:
„Emlékezz meg az Egyiptomból való kivo-
nulásod napjáról élted minden napján.”

Beck megérkezett Londonba

Chamberlain az alsóház legközelebbi ülésén Romániával kapcsolatban is megismétli az angol segítségről szóló bejelentést

Miről fog tárgyalni Beck Londonban?

Törökország is csatlakozni fog az angol-francia egyezményhez

Varsó, április 3. Beck külügyminiszter
vasárnap elindult Londonba, ahová hétfőn
délután megérkezett. A lengyel külgy-
miniszter tegnap az esti órákban utazott át
Berlinbe, ahol a friedrichshafeni pályaud-
varon a német helyettes protokollfőnök és
a berlini lengyel követség teljes személy-
zete üdvözölte.

Mint Londonból jelentik, a Sunday Ti-
mes hire szerint Beck Londonban a zsidó-
kérdésről is tárgyalni fog. A lap szerint a
lengyel külügyminiszter kérni fogja, hogy
az angol birodalom évenként ötvézezer zsi-
dót fogadjon meg, ugyanannyit, amennyit
az Egyesült Államok fogadtak be Lengyel-
országból a háboru előtt.

A lengyel sajtó Beck utjáról

Varsóból jelentik, hogy a lengyel sajtó
figyelmét teljesen Beck londoni útja fog-
lalja le. A lapok méltatják az utazás jelen-
tőségét és hangoztatják, hogy

Lengyelország most inkább, mint bár-
mikor el van határozva arra, hogy
megőrizze független politikáját.

A Kurier Porany rámutat arra, hogy há-
rom héttel ezelőtt Lengyelország visszaau-
sitotta azt az angol javaslatot, hogy közös
nyilatkozatot adjanak ki a támadó állam
ellen, miután azzal, hogy Szovjetorszor-
szágot is be akarták vonni, a tervnek tul-
ságosan egy állam ellen irányuló, ideoló-
giai összefogás-szinezete volt. Chamberlain
legutóbbi nyilatkozata, mely kötelezettséget
vállal Lengyelországgal szemben, nem
ideológiai összefogás. A lengyel politika

elvei változatlanok maradnak s a szomszéd
országokkal való egyensúlyt nem zavarja
meg. Lengyelország a jövőben is fenntart-
ja saját erőire, a jó kapcsolatokra és szö-
vetségekre alapított független politikáját.
A közvélemény kellő jelentőségében érté-
keli az angol elhatározást, de tisztában van
azzal, hogy

meg kell gyorsítani a felfegyverkezés
menetét.

Az Illustrovanni Kurjer rámutat arra, hogy
Beck londoni tárgyalásai nemcsak az utó-
bbi napok eseményeivel fognak foglalkozni,
hanem a multtal és a jövővel is. Németor-
szág is megértette, hogy logikus és törvé-
nyes az Anglia, Lengyelország és Francia-
ország közötti kapcsolatok szorosabbá té-
tele.

A látogatás alkalmával, lengyel diplomá-
ciai körök szerint a Chamberlain-nyilat-
kozaton kívül megvizsgálják a lengyel-
orosz, lengyel-román és lengyel-litván kap-
csolatok kérdését, valamint gazdasági prob-
lémák is szóba kerülnek.

Fegyverkezési kölcsönről is tár-
gyal Beck Londonban

Lengyel diplomáciai körök szerint Beck
ezredes látogatása új, döntő korszakot hi-
vatott megnyitni a nemzetközi politikai élet
eseményeinek terén. Londonban megtár-
gyalás alá kerülnek a lengyel-szovjet, ro-
mán-lengyel, valamint a lengyel-litván kap-
csolatok kérdései. Beck ezredes tárgyalásai
Lengyelországnak nyújtandó hitelről is
fognak szólni.

Belgrádi hírek is arról számolnak be,
hogy Beck ezredes nagyobb kölcsönt fog
kérni a londoni Citytől, Lengyelország fel-
fegyverzésére.

Öngyilkos lett Sklavek volt len-
gyel külügyminiszter

Varsói jelentés szerint Sklavek ezredes, volt
külügyminiszter, Pilsudszky marsall egyik
legbensőbb munkatársa, revolverrel agyon-
lőtte magát és meghalt. Öngyilkosságának
okáról semmit se tudnak.

Kivernik, volt belügyminiszter, akit évek-
kel ezelőtt hat évi fogságra ítéltek, hét évi
prágai száműzetés után visszatért Lengyel-
országba. Visszatérése után letartóztatták,
de azután hathónapi feltételes szabadlábra
helyezték, amelynek letétele után megkezdő
büntetése kitöltését. Hasonlóképp szabad-
lábra helyezték Vitos, volt miniszterelnököt
is, aki március 26-a óta van letartóztatás-
ban. Valószínűnek tartják, hogy mindketten
kegyelmet kapnak.

Mint utabban jelentik, Klavak volt lengyel
külügyminisztert a cári rezsim alatt felfor-
gató tevékenysége miatt többször bebörtö-
nőzték, később egy merénylet alkalmával
súlyosan megsebesítették, 1930-ban pedig
Lengyelország külügyminiszterévé nevezték
ki. 1938-ig kétszer töltötte be ezt a tisztsé-
get, többször volt a lengyel sejm elnöke.

Chamberlain Romániával kapso-
latban is megismétli az angol
segítségéről tett kijelentéseit

Londonból jelentik: Az angol sajtó párt-
állásra való tekintet nélkül élénken kommen-
tálja Beck lengyel külügyminiszter London-
ban való tárgyalásainak várható következmé-
nyeit. A lapok legnagyobb része egyértel-
men (Folytatás a 18-ik oldalon.)

Beck

átárai nem a Rajnánál,
nál vannak és hogy a
adott biztosítékok a
garanciáit jelentik a tá-
Mától fogva minden or-
dás fenyeget, tudni fog-
ntsen.

azt írja, hogy Chamber-
6 lépés a helyes uton.
ilis 1. Hasonlóan kom-
al alsóház tegnapi törté-
ülését az amerikai la-
Herald Tribune azt írja,
éget vetett a demokriati-
az erőszakkal szembeni
nak.

Üsség-vállalást

ol flottát.
változások is lehetsége-
mert Anglia nem terít-
anem függetlenségét ga-
rszágának. A napokban
eszük a kötelezettség-
án kormány válasza még
Londonba.
k és angol politikusok an-
ek adnak kifejezést, hogy
nyilatkozatában Lengyel-
ztosíték nem vonatkozik
a város majdnem tisztán
m érdemes háborúba so-

mindenesetre Lengyel-
van, neki kell döntenie
zig elvesztése létéréket

sátásánál

a diszpolgári oklevelet
zönetet mondott Hitlernek
re hívta a német hadtén-
a város életét is fellend-
őnve az üdvözölő szavakat
é maga is észrevette ezt a
övöben mindent el fog kö-
lődés érdekében.

méternyi magyar- ából

jelenté, hogy a szlovák-
egáció elfogadta a magyar-
rilethódítások megmarad-
l Szlovákiához. Magyar-
összesen 1600 négyzetkiló-
arország.

elsóház előtt

a zsidó-törvényjavaslatot
püspök hangsúlyozta, hogy
ellentétben áll a keresztény

sztereotrók kifejtette, hogy
és megoldásáról van szó
yból fakadt, hogy nem le-
egy különálló csoportot
befolyásra tett szert a szel-
életben.

drás igazságügyminiszter
a kikeresztelkedett zsidó
s jogi szempontból fogják
i, nem pedig vallási szem-

utazott Athénből

Göbbels dr ma elutazott
et propagandaügyi miniszter
azott.

R. T. CLUJ NYOMAS

DE IMPRIMAT

A Zsidó Távirati Iroda jelenti:

Németország

AZ OSZTRÁK ZSIDÓK NYOMORA. A „Manchester Guardian”-ban a következőképpen jellemzik az osztrák zsidók nyomorát: „A buchenwaldi és dachau koncentrációs táborban még mindig 10 ezer zsidó tartózkodik, legnagyobb részük bécsi. 1938. decemberében kétezer zsidót szabadon bocsájtottak azzal a feltétellel, hogy ki fognak vándorolni Németországból. „Erkölcstelen üzelmek” vádjával szinte az összes bécsi nő orvosokat a buchenwaldi táborba internálták, ugyszintén számos tudósvost is. Ehhez hasonló vádak ürügyével még most is továbbfolyik a zsidó orvosok sanyargatása. Ezeket a szerencsétleneket addig kint tartják, amíg „megtisztulnak.”

A buchenwaldi tábor foglyait két táborba osztották: az egyik tábor tagjait azért internálták, hogy kivándorlásra kényszerítsék őket, a másik kategóriábelieket, mert „múltjuk” van. Ez utóbbiakat kint tartják és nehéz munkákat elvégzésére kényszerítik. Nehéz terheket hordoznak és kőfejtésnél dolgoztatják őket.

1938. március óta 72 ezer zsidó hagyta el Ausztriát. Az osztrák zsidóság félelmetes leszegényedésének legjobb bizonyítéka, hogy a legutóbbi Palesztina-kvótából rendelkezésükre bocsájtott jelentős számú kapitalista certifikátból alig ötvenet használtak fel. Még aránylag nagyszámú 100 ezer márkát érő vagyon felett rendelkező zsidó akad, de „árja” vevők hiányában nem tudják vagyonaikat pénzre tenni. Es ha már sikerül valamelyiküknek 100 ezer márkát érő vagyon eladni, 60 ezer márkát azonnal lefoglalnak adó fejében. 25 ezer márkát a milliárdos vagyondészmára tartanak vissza, tizezer márkát különböző más címeken. A Gestapo a legnagyobb nyomást gyakorolja, hogy a zsidókat kivándorlásra kényszerítse, a kormány azonban nem tesz semmit annak érdekében, hogy ezt a kivándorlást megkönnyítse.

ÚJABB JAVASLAT A NÉMET ZSIDÓK VAGYONÁNAK TELJES ELVETELÉRE.

A Berlinben megjelenő „Volksgesundheit” című napilapban a következő cikk jelent meg:

„Ezideig a mi intézményeink szerfölött toleránsan kezelték zsidó betegeiket. Olyan emberies elbánásban részesültek, amilyen csak a német nép bánásmódja lehet. Most azonban elérkezett annak ideje, hogy komoly vizsgálat tárgyává tegyük azt a módot, ahogy a jövőben a zsidó lelki betegeket kezelniük kell. Nem érdeke a német népek, hogy gyógyintézeteit a zsidók rendelkezésére bocsássa. Legutolsó törvénykezéseinknek az a célja, hogy a zsidókat kizárja az állami és népközségségéből. Ugyanez a megfontolás kell vezessen bennünket a zsidó betegek német gyógyintézeteiben való kezelése esetében is.

A német gyógyintézetekben aránylag nagyszámú zsidó elmebeteg részesül orvosi kezelésben. Ezek a betegek olyan terheket rónak a német államra, amelyek alapos átgondolások tárgyát kell képezze. Ahogy a német néptársak nem lehet arra kényszeríteni, hogy megtűrjék a zsidók részvételét saját kulturéletükben, éppúgy nem lehet megkivánni tőlük, hogy olyan állami gyógyintézetet vegyenek igénybe, amely zsidókat is kezel. Eltekinteni attól, hogy gyógyintézeteinket a fajgyalázat veszedelme fenyegeti, nem követelhető meg, hogy árja betegápoló-személyzet zsidókat szolgáljon ki.

A kérdés megoldása roppant nehéz, mert technikai okokból nem lehet a zsidókat elkülöníteni és nincsen megfelelő zsidó ápoló-személyzet, amely zsidó fajtestvéreiket gondozhatná.

Hamis könyörület diktálta ítélet azt állítaná, hogy a zsidóknak, akik adókat fizetnek, joguk van igénybevenni a köztisztviselvényeket. Ez a felfogás azonban helytelen. Kényszeríteni lehet a zsidókat arra, hogy azokkal a jelentős vagyonokkal, amelyek fölött még mindig rendelkeznek, intézményeket teremtsenek zsidó lelki-betegek gyógyítására. Egy ilyen intézmény eddig megműveletlen földön állítandó fel. Természetesen zsidó tőkével kell azt megművelni. Ebben az intézményben az orvosi és ápolói kezelést zsidó személyzet látja el. Az állam kötelessége lenne ezt az intézményt felsőbb ellenőrzés alatt tartani. Mert ami biztos, az biztos.

Ennél egyszerűbb megoldás is létezik. Külön adót kell kivetni a zsidókra. Kényszeríteni kell a németországi zsidó hitközségeket, hogy a zsidó származású elmebetegek ellátására évi ötmillió márkát fizessenek. Ezt a tókéat külön számlára fizetnék be, amelynek a felhasználása a jövő kérdése. Németországban létezik ennek az összegnek megfelelő felhasználási módja...

1938 FOLYAMÁN EGYEDÜL HAMBURG-BAN 118 ZSIDÓT ÍTÉLTEK EL FAJGYALÁZÁS CÍMEN. A „Stürmer” szerint az elmúlt év folyamán egyedül Hamburgban 118 zsidót ítélték el végérvényesen fajgyalázás címén. A lap felsorol néhányat a legszigorúbb ítéletek közül. Így: Oszkár Izrael Hermann 9 évi elzárás, Arthur Izrael Hermann 8 évi elzárás, Ervin Izrael Feder 10 évi elzárás, Oscar Izrael Behrens 12 évi elzárás és sterilizálás, Max Izrael Nadel 8 és félévi elzárás és sterilizálás, Isaak Izrael Hermann 12 évi elzárás.

Palesztina

A ZSIDÓ JISUV GAZDASÁGI EREDMÉNYEI AZ ELMULT HARMON ESZTENDŐBEN. Az arab gazdaság nagy visszahanyatlása a legjobban az alábbi számokból világlik ki: a zavargások előtt bevetett buzatermőföldeknek ezidén csak egy harmada került megmunkálás alá; a háború óta most először történik meg, hogy az arabok bevándorlásának száma 12 ezerral alatta maradjon a kivándorlásnak és óriási csökkenést mutat fel a kizárólag arabok által használt behozatali cikkek mérlege. Egészen másképp néz ki a zsidó gazdasági élet mérlege. Az elmúlt három év alatt, a zsidó jisiv 55 ezer lélekkel növekedett. A zsidó földbirtok gyarapodása 75 ezer dunam. A közel félmillió fontos tőkebefektetés számos új lehetőséget nyitott a földművelés, építőipar és mezőgazdasági telepítés terén.

Az utolsó időben megteremtett 26 új kolonizációs pont körül több vízforrást találtak, amelyek óránként 22 ezer köbméter vizet adnak és 70 ezer dunamnyi földterület öntözését biztosítják. Harminc kolonizációs vizonyokat állítottak fel és nagyszabású terveket dolgoztak ki az öntözés kérdésének megoldására. A zsidó mezőgazdasági letelepülések lakossága körülbelül 90-120 ezer lélekkel növekedett és ezzel a zsidó mezőgazdasági jisiv arányszáma 24-ről 28 százalékra emelkedett. A zöldségtermelés az ezeltől négyszeresedett: 3000 tonnáról 12 ezer tonnára ugrott a termés évi mennyisége. A tejtermelés 25 millióról 50 millióra, a tejtermelés 20 millió literrel 30 millió literre emelkedett. Az ipari kivitel szinte megduplázódott. Az ország különböző városainak és falvainak közelében tíz új munkásnegyedet alapítottak és három nagy ipari vállalat létesült: a Holt-tenger nyugati partján fekvő káliumgyár, a hajfai és a tel-avivi villamosüzemek. Ehhez járulnak még a tel-avivi és luddi repülőterek, valamint a 85 kilométernyi új országút építése, amely hivatott előmozdítani a zsidó területek gazdasági fejlődését. Különös értéket bir az ország életében az új tel-avivi kikötő, amely egyike a jisiv legnagyobb vívmányainak a zavargások napjaiban. Az elmúlt esztendő rendkívül fontos eredménye a szervezett és államilag elismert zsidó véderő megteremtése.

PALESZTINA EXPORT ÉS IMPORT MÉRLEGE 1938-BAN. A palesztinai külkereskedelmi mérlegben az első helyet Anglia foglalja el, amely 1938. folyamán 4,235.821 palesztinai font értékű árut szállított az országba és 2,469.198 font értékben vásárolt. A „Haavara” transzfer tevékenységének következtében, a palesztinai bevitel tekintetében, a második helyett Németország foglalja el 1,645.186 font értékű árubevitellel. Ebben az összegben bennefoglalatik a zsidó bevándorlók vagyona is. Palesztina németországi kivitele ezzel szemben csak 73.837 fontot tesz ki. A behozatali listában a harmadik helyen Románia áll. Bevitelének összege 1,179.528 font, kivitele 115.969 font. Sziria 1,015.013 font értékben vásárolt és 412.000 font értékben adott el Palesztinának. Az amerikai Egyesült Államok bevitelének összege egy millió font, kivitele 108 ezer font. Egyiptom 424 ezer font értékben adott el és 96 ezer fontra vásárolt. Lengyelország bevitele 419 ezer font, kivitele 133 ezer font. Belgium 338 ezer font értékben adott el és 229 ezer font értékben vásárolt Palesztinában. Hollandia palesztinai vásárlásainak összege meghaladja az eladás összegét. (402.035:233.637.)

A Palesztinába százezer font értékűnél többet szállító államok sorrendje az alábbiak: Anglia, az angol birodalom országai (beleértve Ausztráliát is), Németország, Románia, Sziria, amerikai Egyesült Államok, Egyiptom, Lengyelország, Csehszlovákia, Belgium, Japán, Olaszország, Hollandia, Franciaország, Holland-India, Perzsia, Jugoszlávia, Litvánia, stb. A Palesztinából vásároló államok sorrendje az alábbiak: Anglia, Sziria, Hollandia, Belgium, Svédország, az angol dominiumországok, Lengyelország, Norvégia, Románia, amerikai Egyesült Államok, stb.

Palesztina több, mint 50 állammal tart fenn élénk kereskedelmi kapcsolatokat.

COFITBAN HÁZAT NEVEZTEK EL MAX CUKKERMANN MUNKÁSVEZÉR EMLÉKÉRE. A Kfar Saba és Ramat Hakoves között fekvő Cofit telepítési ponton az elmúlt napokban népházat szenteltek fel az elhunyt amerikai-zsidó munkásvezér, Max Cukkermann nevére. Az alapítók szándéka szerint a ház rendeltetése „kulturálódási és nevelési intézményül szolgálni a kolónia lakosságának és védelmi erőtmenyül a támadók és ellenségekkel szemben.” A ház felavatásán résztvettek a környék összes lakosai és a Hiszadruth Haovdim kiküldöttjei. Az ünnepség az iskolás gyermekek felvonulásával kezdődött és a feldszított ház nyugati falán Max Cukkermannnak, az északamerikai zsidó munkásság egyesítőjének, az úgynevezett „uniólista” mozgalom vezérének képe függött. Az építő bizottság nevében Jakov Fichmann nyújtotta át a ház kulcsait a munkásszervezet végrehajtóbizottsági tagjának, J. Mereminskinnek. Ezután dr. J. Apfelbaum tartott ünnepi beszédet, amelyben emlékeztetett Max Cukkermann egykori harcaira, amidőn egyedül merészelt szembeszállni a többség számkivetésével és hirdette a cio-

nista gondolatot az amerikai zsidó munkásság tömegei között. Az, hogy a szakmunkások, akiknek szervezeti titkáruk volt, házat emelnek nevének megőrkítésére, annak a nagy ideológiai és érzelmi változásoknak, amely az amerikai munkástömegek Erec Jiszarállal szemben bekövetkezett. Több üdvözlés után Mereminski emlékeztetett szözlásra. Előbb köszönetét fejezte ki az alapítóknek és főleg az amerikai Max Zariszának, majd Cukkermann egyéniségét és hatását méltatta az amerikai zsidó munkásság nemzeti öntudatra ébresztéséért. A Cofit emelt háza a tudásnak és békének — fejezte be beszédét Mereminski, — annak a harcának a győzelmét jelenti, amelyért az első zsidó munkásnemzedék az ő vezérére aligharcba szállt.

DIAKVALASZTASOK A JERUZSÁLEMI HÉBER EGYETEMEN. Az elmúlt hónap végén zajlottak le a jeruzsálemi Héber Egyetem diákszövetségének választásai. A választások eredménye a következőképpen alakult: ezer szavazat közül 331 a Dolgozó Palesztina, 184 az általános cionisták, 106 vallásos cionisták és 105 a revizionisták tájára esett.

NARANCSNEDV KIVITELE. Tel-Avivben narancsnedv kidolgozó gyár kezdte meg működését az elmúlt napokban. A grapefruit és narancsnedvet konzerválás után Angliába szállítják. A gyár 40 munkást foglalkoztat.

Lengyelország

Lengyelország zsidói vért és aranyat áldoznak a köztársaságért

A napokban nyílt meg az ujonnan megválasztott varsói városi tanács első ülése, amelyen a zsidó városatyák közül Viktor Alter a Bund, dr. Hartglas pedig a Cionista Szervezet nevében olvastott fel proklamációt. Mind a ketten azzal kezdték, hogy a lengyel zsidóság a lengyel köztársaság függetlenségének védelme érdekében kész harcolni és vért ontani. Kijelentették továbbá, hogy Lengyelország zsidó lakossága folytatni fogja küzdelmeit a polgári és politikai egyenjogúsítás elnyeréséért. A lengyel pártok képviselői szintén proklamációkat olvastak fel arról a politikáról, amelyet a város vezetése körül folytatni akarnak. A radikális antiszemita demokraták, valamint a nemzeti radikálisok, akiket egyébként antiszemita programmal választottak meg, ezuttal egyetlen szóval sem támadták a zsidóságot.

A Cionista Szervezet lengyelországi központi bizottsága a nemzetközi helyzettel foglalkozva, nyilatkozatot adott ki, amelyben közli, hogy Lengyelország zsidói, éppúgy, mint a köztársaság többi polgárai, készek életüket és javaikat a lengyel állam biztonságáért, integritásáért és függetlenségéért feláldozni.

A zsidó parlament klub Lengyelország zsidóihoz felhívást intézett, hogy minél nagyobb számban jegyezzenek a légi védelem és a légi flotta kiépítését célzó belső kölcsönre.

JUGOSZLAVIA NAGYRABBIA SZVETKOVICS MINISZTERELNÖKNEL. Belgrádból jelentik: Dragisa Szvetkovics miniszterelnök a napokban hosszabb audiencián fogadta Jugoszlávia országos nagyrabbiját, dr. Isak Alkalayt. A miniszterelnök és a nagyrabbi megtárgyalta az összes aktuális politikai kérdéseket és azoknak világpolitikai relációit. A beszélgetés igen szívélyes és barátságos volt. A szerb nyelvű „Mlados” (Ifjúság) című folyóirat márciusi számában ismert jugoszláv egyetemi tanárok tollából cikkeket közöl, amelyekben ezek a tudósok élesen és határozottan állást foglalnak a fajgyűlölet és az antiszemitizmus ellen.

KONFLIKTUS A JERUZSÁLEMI POLGÁRMESTER, MUSZTAFÁ KHALDI ÉS DÁNIEL AUSTER ALPOLGÁRMESTER KÖZÖTT. A jeruzsálemi polgármester, Musztafa Bey Khaldi a napokban levelet intézett Dániel Auster helyettes polgármesterhez, amelyben felszólította, hogy a jövőben a városi ügyekben ne a kormány illetékes ügyosztályához forduljon, hanem közvetlenül hozzá, az arab polgármesterhez, mert nem akarja, hogy a város autonómiáján sérelem essék. Dániel Auster alpolgármester azonnal választott, hangsúlyozva, hogy neki teljes joga a kormány illetékes osztályával közvetlenül és minden megszorítás nélkül fenntartani az érintkezést. Auster egyidejűleg levelet intézett Keith Roach kerületi biztoshoz, amelyben arra kérte, hogy legyen gondja, nehogy az arab polgármester beleavatkozzon az ő — Auster hatáskörébe. Egyuttal jelözte, hogy abban az esetben, ha ilyen beavatkozás mégis megtörténne, ő azt ellenséges lépésnek tekintené és nem hajlandó tovább együtt dolgozni az arab polgármesterrel.

A jeruzsálemi városi adminisztráció tiszt-

viselői biztosították Austert, hogy tovább a rendelkezésére állanak. A kormány egyébként Richard D. Batkookot kinevezte a jeruzsálemi városi tanács titkárává.

A SVAJCI MENEKÜLTÜGYI SEGÉLY. A bázei zsidó hitközség és a menekültügyi segélyakció elnöke, Alfred Guetschel, napokban a külföldi sajtó képviselői előtt előadást tartott a zsidó menekültügyi problémáról és a svájci zsidó hitközség segélyezésének menekültügyi akcióiról. 1938. július 1-én a menekültek minden különös nehézség nélkül tudtak beutazni Svájcba és innen ugyancsak könnyen tudtak továbbutazni tengerentúlra. 1938. júniusában a svájci segélybizottság körülbelül ezer vagyonos menekültet segélyezett. 1938. júliusában augusztusában a német kormány tervszerűen toloncoltatta ki a zsidókat Ausztráliából és Németországból, úgy, hogy néhány hónap múlva a zsidó emigránsok száma Svájcba háromezere emelkedett. Bázelen 1938. szeptember óta 500-600 emigráns tartózkodott. Ezeknek átrétegződése érdekében nyelvkurzusokat és ipari tanfolyamokat állítottak fel. Számos orvos, fogorvos és ügyvégeny bocsátotta szolgálatait a menekültök rendelkezésére. A Sommer-féle kaszinó naponta háromszor 400 emigráns étkeztetését ruházták is őket. A svájci izraeli hitközségi szövetség 1938-ban egymillió és ezer 150 svájci frankot adott emigránsok támogatására. Pillanatnyilag a hitközségi szövetségnek pénzátára teljesen üres emiatt rövidesen országos gyűjtést fog rendezni.

A magyarországi Keren Hajjeszód országos konferenciája. Március hó 27-én tartotta a magyarországi Keren Hajjeszód országos konferenciáját rendkívül élénk részvétel mellett. A budapesti delegátusokon, valamint számos hitközség kiküldöttjén kívül Wizo és a cionista pártok képviselői és több mint 40 város munkatársai vettek részt a konferencián. Dr. Iszák Ede, a Keren Hajjeszód ügyvezető elnökének megnyitója után Fazekas L. Pál, a magyarországi Keren Hajjeszód főtitkára referált a Keren Hajjeszód munkájáról és terveiről. Két év óta amióta a Keren Hajjeszód új vezetősége ügyleket átvette, a Keren Hajjeszód munkájának rendkívüli tempóban haladt előre. Az 1938. év első 2 1/2 hónapjának eredménye már meghaladta a múlt év egész munkájának eredményét. Utána dr. Kanowitz, a Keren Hajjeszód jeruzsálemi főirodájának delegátusa üdvözölte a konferenciát, majd hosszabb referátumot tartott a palesztinai helyzetéről. Kugler Manó a visszacsatalt területek Keren Hajjeszód munkájáról beszélt, majd dr. Ischer Benjámin, a pesti izr. hitközség főtitkára és Auer Róbert a budai izr. hitközség előjárójának felszólalása után a Keren Hajjeszód vidéki munkatársai tartották meg referátumukat, amelyet élénk vita követelt. A konferencia ezután határozati javaslatok fogadott el, majd dr. S. Kanowitz rendkívül hatású zárbeszédében felhívta a konferencia figyelmét a jisiv nagyszzerű teljesítményére, amely a galut zsidóságát fokozott munkára kötelezi. A mindvégig lelkes hangulatban folytat konferencia a Hatikvah hangjaival ért véget.

Jámbor Ferenc:

UTAZÁS A TÖRTÉNELMEN ÁT...

(VII)

A Gestapo Prágában

„In Prag wird links gefahren.“

Ilyen felirású, óriási plakátokkal ragasztott tele minden nevezetes uccszegletet a prágai magisztrátus tíz perccel a német csapatok bevonulása előtt. Hogy Prágában balra hajtanak.

Pigymelzetésüül szolgált ez a plakát a motorizált német hadseregnek, mert az egész német birodalomban jobbra hajtanak.

De csak az első nap hajtottak Prágában balról a tankok és a páncélcsovcik, másnap már német mintára az egész protektorátus területén életbe lépett a „jobbra hajts“.

Nemcsak az autók és villamosok, az egész élet is jobbra tart.

A Gestapo a cionista irodákban

Ennek a balról-jobbra váltásnak megvannak a maga közlekedési rendőrei. Fekete egyenruhát hordanak. A Gestapo embereik.

Megjelentek például a prágai cionista szervezetben. Lepecsételték az összes ajtókat és Sperkonto alá helyezték a cionista-alapok pénzeit. Másnap levették a pecsétet a Palesztina-hivatal és a Hechaluc helyiségeiről.

— Itt nem szabad megálljon a munka — mondották — kivándorlásról van szó, majd mi is segítünk. Megnyitjuk majd a cionista szervezetet is, csak előbb át kell organizálni az egészet.

— Önt bizzuk meg — mondotta a Gestapo tiszt a cionista szervezet egyik vezetőjének — hogy ezt az átszervezési munkát végrehajtsa. Csak egységes cionista szervezet lehet, pártok nélkül. Huszonnégy órában belül kapunk öntől egy jegyzéket, tizenkét, politikailag intakt név legyen benne. Ezek fogják vezetni a cionista szervezetet. A revizionisták közül is bent kell valakinek lennie az új vezetőségben.

Huszonnégy óra múlva meg volt a lista. — Most kérek egy jegyzéket olyan zsidó, vagy nemzsidó szervezetekről, akik itt Prágában akadályozták a cionista munkát. És egy jegyzéket azokról a gazdag cseh zsidókról, akik nem fizettek Keren Hajjeszódot.

A tizenkét tagú vezetőség egyhangúlag kijelentette, hogy semmilyen szervezet soha nem akadályozta Csehszlovákiában a cionista munkát, s aki zsidó csak tehetett, hozzájárult a palesztinai alapokhoz.

Egy másik zsidó irodában kis tisztviselőt talált a kiszállott Gestapo bizottság.

— Ön fogja az irodát vezetni — mondották a fiatalembernek, aki megszeppent a hirtelen rászakadt nagy megtiszteltetésből és zavarában szóhoz sem tudott jutni.

— Mennyi fizetése van?

— Ezeröttszáz csehkorona.

— Ha látlan. Rendkívül kevés, biztosan ellenségei vannak. Mondja meg, kik azok, akik előmenetelét gátolták.

— Most azon törí a fejét, honnan vegyen hirtelenében ellenséget.

Kérdik az egyik ifjúsági szervezet vezetőjétől:

— Illegális aliját csináltak?

— Próbáltunk.

— Kivel?

A fiatalember megnevez egy nagy prágai utazási irodát.

— Nem jó. Miért nem a másikkal. Na, majd ezután másképp lesz, gyorsabban kell menjen a dolog. Nincs elég certifikát. Hallgassa ez a beutazási engedély — az semmi.

Kitűnően voltak informálva a Bécsből jött Gestapo-emberek. Már az első napon, ahogy Prágába érkeztek sok, egészen jelentéktelen apróságokról tudtak. A prágai németek ugylátszák évek óta gyűjthették már az adatokat, úgyhogy a Gestapo-tisztek kész irattárt találtak.

Faggattak egy embert, akinek semmilyen különösebb közéleti szereplése nem volt, már két óra óta. Váratlanul megkérdi tőle a Gestapo-kapitány:

— Miért járt Ön ezelőtt másfél hónapal az angol konzulátuson egy exponált cseh politikai ügyében vizumért?

Kiderült, hogy csak erre az egy dologra kíváncsi a Gestapo. A kétórás kihallgatás csak bevezetés és előkészítés volt a lényeghez.

Hogy lesz valakiből spanyol?

Egy amerikai jiddis lap Prágában élő tudósítóját Dov Perezet is felcitolják a Gestapo zsidó szakértője elé. Sokáig vallatták, de nem tudtak semmitsem a terhére bizonyítani. A zsidó életről küldött színes tudósításokat newyorki lapjának.

Egyszer csak megkérdi tőle:

— Tulajdonképpen miért tagadja, hogy ön spanyol?

— Én, spanyol — rökönyödik meg a jiddis újságíró. — Nem vagyok spanyol, soha életemben nem jártam Spanyolországban.

— Nem? Na majd mindjárt meglátjuk.

A Gestapo-tiszt asztalán óriási telefonkészülék áll, tele piros és fekete billentyűkkel. Lenyomja az egyik piros gombot. Egy perc múlva rendőr lép be az ajtón, hóna alatt egy plakáttal. A Gestapo-tiszt kitergeti a plakátot az újságíró elé és megkérdi:

— Ehhez mit szol?

— Az újságíró ránézett a plakátra és megvakarta a fejét. Mert a plakáton tényleg spanyol volt. Az történt, hogy két évvel előbb a prágai cionista szervezet elküldte Karlsbadba előadást tartani. Küldtek egy táviratot: „Dov Perez kommt Montag“.

A távirat úgy érkezett meg, hogy: *don Perez* hétfőn érkezik. A karlsbadi cionisták nagyon örültek, hogy egy valódi „don“ érkezik hozzájuk. Éppen főszézon volt és hogy a zsidó fiúvendégeket becsalogassák az előadásra saját szorgalmukból a plakáton a neve mellé zárójelben odatették (*Corдова*). Így lett *Dov Perez*ből *don Perez, Cordova*.

Erre a plakátra kellett most felelnie két év után.

A tévedést gyorsan tisztázta és este már a kávéházban mesélte el barátainak, hogyan lett belőle majdnem spanyol.

Újságírók az angol konzulátuson

Később egyre barátságosabb hírek keringtek.

Öt ezer letartóztatás, két koncentrációs tábor.

Az összes külföldi újságírókat beidézték mára ad audiendum verbum a Gestapo elé. Négy angol újságíró, akik különösen exponálva voltak, beköltözött az angol konzulátus épületébe. Ott laktak családostól, valamennyien egy szobában, szalmazsákokon. Az újságíróasztaloknál legendák keringtek arról, hogy fognak ezek az angolok Prágából kijutni. Volt aki arról tudott, hogy az angol kormány repülőgépet küld értük, amely leszáll majd a konzulátus udvarára és úgy menti ki Prágából a konzulátus kényszerű vendégeit.

Mások úgy vélték, hogy az angol követés lepecsételt vagonban fogja őket a határon túra szállítani, mintha hivatalos iratokat vittének. Ki tudja, mi volt az alapja e híreszteléseknek. Ma sem tudom pontosan, hogyan sikerült valamennyiüknek, felesgestől és gyerekestől Varsóba eljutni.

A prágai uccakon egymást kergetik a riadt hírek.

Egyik hír a másik után lépett be a kávéházi ajtón.

Hirtelen vad vágy rohant meg: hazamenni.

A megváltozott város

Mennyit terveztem Kolozsváron: ha Prágában lesznek, megnézem megint a hradsini várat, a történelmi termetek és az évszázados templomot. Nem engednek be most oda senkit. A régi városházának az

óráját is látni szerettem volna, amely még Rudolf császár idejében készült és amiből valahányszor a mutató a tizenkettőre ér, kijön tizenkét apostól és meghajlik ünnepélyesen a közönség előtt. Reggeltől estig járom most a várost, ki tudja hányszor mentem el a régi városháza előtt és nem is vettem észre az órát.

Évekkel ezelőtt a Károly hid közepén hosszan bámultam a feszületet, amelyet aranybetűs héber felírat font körül, mint valami korona, emlékéül annak, hogy évszázadokkal ezelőtt egy prágai zsidó vétett a feszület ellen, s csak úgy menekedett meg a halálbüntetéstől, hogy a zsidó közönség az elítélt váltásdíja fejében színarany betűkből készített héber felírást a kereszt fölé.

Most, ha megint elbámészkodnék ezen a régi emléken, a hid német óre bizonyosan elkergetne. A régi zsidó temetőbe, ahol a középkori prágai caddikok alusszák örök álmukat, be sem lehet férni, annyi az új temetés. Az új városháza előtt a nagy rabbi, Löw szobra hallgat. Nem felel a prágai

zsidóknak arra, miért nem kelti életre a Gólemet.

Ez már nem is Prága. Nem Károly császárnak és Ticho Brachenak városa. Nem Zsigmond király Prágája és nem is a huszita lázadóké. Nem a Habsburg császárok főhadiszállása és nem Masaryk elnöki rezidenciája.

Nem az a város ez többé, ahol Franz Werfel, Egon Ervin Kisch, Max Brod, Martin Buber, Hans Kohn és a két Weltsch teremtett egy új német irodalmat és egy új zsidó életet.

Haza szeretnék menni.

De hogyan?

A határok le vannak zárva. Értem nem jön angol repülőgép. S a határtól éppen most hoztak vissza egy csomó utast. Japánokat és birodalmi árjakat, akik faji felsőbbrendűségük tudatában úgy vélték, hogy speciális kiutazási engedély nélkül is elhagyhatják az országot. Senkisémet utazhat el kék cédula nélkül.

Honnan veszek egy ilyen kék cédulát?

Pál herceg találkozni fog Hitler kancellárral

Uj jugoszláv-német gazdasági egyezmény

Zürich, április 3. A „Neue Züricher Zeitung“ tegnapi száma közli az „United Press“ ügynökség táviratát, amely szerint Németország és Jugoszlávia között új kereskedelmi egyezményt kötnek. A tárgyalások most vannak folyamatban és remélik, hogy rövidesen nyilvánosságra hozhatják az új egyezményt.

A svájci lap szerint nagy kedvezményeket kap Németország elsősorban a márká és jugoszláv dinár egymásközötti kurzusának megállapításánál, azonkívül Jugoszlávia föld-

alatti kincseinek kiaknázásában.

Még eddig semmi hivatalos jelentést nem adtak ki a folyamatban lévő tárgyalásokról. A Rador jelenti Berlinből a Havas ügynökségre való hivatkozással, hogy Pál jugoszláv régensherceg rövidesen Bajorországba utazik sógorához, Toering grófnőhöz. A Havas ügynökség úgy értesült, hogy Pál jugoszláv kormányzóherceg találkozni fog Hitler vezér és kancellárral is.

Illetékes német körök nem cáfolják meg és nem is erősítik ezeket a híreket.

Ellopták a bukaresti gyógyszerészgyilkosait

Egy beszarabiai falu kéményéből huzzták elő a gyilkos bejárónó barátját

Bucuresti, április 3. A fővárosi rendőrség bravuroso teljesítménnyel négy napos nyomozás után világosságot derített a nagy feltűnést keltő bukaresti gyilkosság ügyében. Georgette-Tempeanu gyógyszerész gyilkosságát sikerült megfeszített és rendkívül nagy körültekintéssel végzett nyomozás után letartóztatni. A gyilkosság, mint ismeretes, kedden délelőtt történt, valószínűleg délelőtt 1 és 3 között a gyógyszerész lakásán. Georgette-Tempeanu asszony unokája volt Bibicescu semmitőseki elnöknek és röviddel ezelőtt vált el férjétől. Az elmúlt hétfőn az események hatása alatt kivette a bankból 80 ezer lejes betétjét. Erről nyilvánvalóan tudomást szerzett a gyógyszerész március 15-én beszegődött bejárónője, Olyan Teanceco, aki barátjával, Ion Husamval együtt meggyilkolta a magános asszonyt. A boncolás során 25 kalapácsütés nyomát találták meg a szerencsétlen gyógyszerésznőn; az egyik ütés oly erős volt, hogy a kalapács letört nyeléről. A halált azonban nem ezek a kalapácsütések idézték elő. Az eszméletlen nőnek felpoekelték a száját és emiatt fulladás következett be.

Szegődött. Sem a rokonok, sem pedig a szomszédok nem tudtak közelebbi felvilágosítással szolgálni a bejárónó és barátja kilitére nézve. Személyazonosságukat ennek ellenére is sikerült megállapítani. A gyilkosság felfedezése után a gyilkosok fényképeivel felszerelt detektívek utaztak Bacauba, Galața, Iasi, Constantaba, Ploestibe, valamint Olga Teanceco szállófalujába a sorocamegyei Vartujeni községbe. Az áradások miatt a detektívek csak nehezen tudták megközelíteni a falut. A csendőrsőrs közölte a detektívekkel, hogy az asszony Husanuval együtt odaérkezett. Körülvették a nő házat és letartóztatták. A gyilkosnó éppen utazásának nehézségeit beszélte el a rokonágnak. Husanu egy faluvégi házban bujt meg, ennek kéményéből huzzták elő nagy nehézségek árán. Megmotoszása alkalmával 54 ezer lejt találtak nála.

A két gyilkost erős fedezet mellett Bucurestibe szállították.

— A CFR vezérigazgatósága különleges intézkedéseket léptetett életbe a husváti ünnepekre való tekintettel. Bucurestiből jelentik: A várható nagyobb forgalmat a személyvonatok vagonjainak növelésével, esetleg másodszónak beállításával fogják lebonyolítani. az áruforgalom zökkenésméte lebonyolítását a tehervonatok számának növelésével fogják biztosítani. A CFR vezérigazgatósága az állomásokat és a forgalmi főnökségeket bizta meg a szükségszerű intézkedések megtételével.

HIREK

PESACH

Felrémlik sokszor mint egy álom, mit álmodtunk egy délutánon, félíg aludva, félíg ébren... tegnap volt-e, vagy régesrégén? ... A széder est! de szép is volt, de szép! régi könyvekben van csak ilyen kép: az asztal körül az egész család és hallgatják a Hagadát... Rabszolgák voltunk Mizrámiban, — nagy városokat építettünk, Ramses és Pítom, a Fáraóknak s az ostar suhogott felettünk... Ünnepe est ez, szabadság ünnepe, bár nincs dobszó s kúrtharság, macó van csak és keserű gyökér s ez mégis, mégis oly csodás! Kívitt az Ur kinyújtott karral — s vitáztak rajta hajnalig Bné Brakban ott, a négy rabbi... Macót szegünk, gyökereket rágtunk, kristály-pohárban óbor esillogott s ha ajtó nyílt: dobbanó szívvel lestük, hogy „Elj-nuvi“ jön legott... ó széder est! — ó régi dallam! az idő fonja, pergeti... s a kds fiam a „manisatun“ mint egykor én, — most tőlem kérdezi. Kicsi fiam, a manisatun kérdés ma is — és nincsen felelet... Rabszolgák voltunk Fáraónál, de ugy látszik, kicsi fiacskám, nem szenvedtünk még eleget.

LÉNGYEL MIKLÓS

Lapunk legközelebbi száma a közbeeső pesach ünnep miatt csütörtökön reggel jelenik meg. Mivel az ünnep szerda estig tart, csütörtök reggeli számunk csak négy oldalon jelenik meg.

— **ALÁIRTAK AZ OROSZ-JAPAN HALASZATI EGYEZMÉNYT.** Moszkvából jelentik: A TASS ügynökség jelenti, hogy Litvinov külügyi népbiztos és Togo japán nagykövet április 2-ikán aláírták az orosz-japán halászati egyezményt.

Husvét szenzációja!

— Amit még tudni kell az új postai díjszabásról. Az Új Kelet egyik legutóbbi számában köztül új postai díjszabáshoz fűzzük az alábbi kiegészítéseket: Levélforgalom. Belföldön forgalmazott hírlapok küldése esetén a díjszabás 100 gramig 1 lej. A posterestante levelek, levelezőlapok, újságok és nyomtatványok esetén a feladásnál külön 5 lej kezelési költség fizetendő. Az ajánlott levelek feladásánál az új szabályzat megszünteti az 5 lejes „ünnepi illetéket“. Érdekes újítása az új szabályzatnak, hogy a régi gyakorlattal ellentétben a posta 1 kgr. terjedelemtől csomagokat is levélként kezel. Az ilyen csomagok díja 100 gramig helyben 12, vidékre 17, 500 gramig helyben 14, vidékre 19 lej. A postai küldeményeknél a súly 10 százalékos többletéért a hivatal nem számít fel semmit a feladónak. A levelezőlapnál a címzés számára fenntartott helyre szöveget írni tilos. Amennyiben a feladó ezt a rendelkezést át-hágná, a posta a levelezőlapot levélként kezeli és esetleg külön portóbírsággal is terheli. Az egyes kereskedelmi vállalatok által bevezetett összehajtott, úgynevezett kettős levelezőlap levélnek számít. Névjegyves levelek portóköltsége, ha azokon csak részvét-közlés, vagy szerencsekívánát van, függetlenül az irás terjedelmétől, 1 lej bélyeg és 0.50 lej repülőbélyeg. Névjegyves levél bármely más szöveggel 2.50 lejes postai és 0.50 lejes repülőbélyeggel látandó el. Ugyanabban a borítékban legfeljebb csak két névjegy tehető. A szokásos névjegynagyságnál nagyobb kártyákat a postaszolgálat rendes levélként postázza. A nyomtatvány csoportba az új díjszabás még egy kategóriát létesített, az úgynevezett „Imprimat asimilat“-ot, melynek nyomtatott tartalma lehet akár idő-szerű, vagy személyes közlés is, mégis csak a rendes nyomtatvány díjszabás fizetendő érte. Ilyen nyomtatványoknál azonban kézzel, vagy írógéppel csak a címre, időpontra és keltezésre vonatkozó adatok írhatók be. Nyomtatványoknak számít minden, akár géppel írott körlevél, melyből a feladó legalább 50 darabot küld szét egyszerre. A nyomtatványok portója 50 gramig 3 lej, 100 gramig 4 lej. A csökkentett díju küldeményeknél, mint nyomtatványok, áruminták, üzleti papírok, stb. feladónak kötelezősége a borítékra felírni a nyomtatvány jellegét és a boríték le nem zárható. Ellenkeletben a posta a küldeményt csak mint rendes levelet továbbítja, a vonatkozó levéldíjszabás teljes alkalmazásával.

EGÉSZSÉGÉT

veszélyeztető náihaláz-grippa járvány tovább terjed.

VÉDEKEZZEN!

használja mindennapi mosakodásánál a kellemesen illatosított

SEN LASLO fertőtlenítő toalett-szappant, megóvjá a járványos betegségektől

„HEINRICH“-féle gyógyszappanok:

Csecsemők fürdőzésére . . . . . a „HEINRICH“-féle BABY (kövér-gyermek) szappant
Zsíros és fényes arcbőrnek . . . . . a „HEINRICH“-féle BORAX szappant.
Száras, érzékeny arcbőrnek . . . . . a „HEINRICH“-féle NEUTRAL vagy LANOLIN-szappant
Széplők és májfoltok ellen . . . . . a „HEINRICH“-féle EPE-szappant.
Bőrviszkedés, ekcéma, miteser ellen a „HEINRICH“-féle KATRANY-szappant.
Hajhullás és korpázás ellen . . . . . a „HEINRICH“-féle PETROL-szappant.
Mitesszerek és pattanások ellen . . . . . a „HEINRICH“-féle KENTEEJ-szappant.

— **Köszönetnyilvánítás.** Felejthetetlen drága Laci fiunk váratlan elhunytá alkalmával a részvét oly nagy mértékben nyilvánult meg, hogy betegségünk miatt is, képtelenek vagyunk a sok részvénytájközlő közlő-külön megköszönni. Ezuton fejezzük ki tehát mindazoknak, akik a temetésen megjelentek és nagy gyászunkban bennünket felkerestek hálás köszönetünket. Frankl Miksa és neje

— **Csökkenették a selyemcsempészés nagykereskedők büntetését.** Bucurestiből jelentik: I. Grünberg és Laub Carol bucaresti kereskedők ellen selyemcsempészés címén eljárás indult. A kereskedők egyízben 165 kiló, egy másik izben 2600 kiló, harmadizben pedig 381 kiló sutyi selymet csempésztek be az országba külföldről vám nélkül. A selyemcsempészekre kirótt büntetés 57 millió lej tett ki, ezenkívül még kellett volna fizessék a közel 16 millió lej vámot is. A csempészeket az ilfovi törvényszék az elmúlt év októberében egy-egy évi börtönrre ítélte. Fellebbezés folytán az ügy az itélőtábla elé került, amely Grünberg büntetését kéthónapi elzárásra csökkentette.

Cigányzene!

— **A katonai szolgálat is beszámít a nyugdíjba.** Bucurestiből jelentik: A Hivatalos Lapban rendelt jelent meg, mely a nyugdíjtörvények azt a részét, mely a korhatár elérésével biztosított nyugdíjösszegekről szól, némileg módosítja. A rendelet szerint mozgósítás és hadviselés esetén az eltöltött idő beszámít a nyugdíjba, természetesen csak azok részére, akik polgári vagy katonai állásuk után valamelyik nyugdíjintézetnek tagjai.

— **Legideálisabb hashajtó, vértisztító, epehajtó a Dr. Földes-féle Solvo pirula.** Székrekedés, bélrengés, rossz emésztés, gyomorrontás, felfúvódás, gyomor- és bélfájdalmaknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 20 lej. Minden városi és vidéki gyógyszerárban és drogériában kapható.

— **Weidemann mégis aláírta a kegyelmi kérvényt.** Párizsból jelentik: Legutóbbi számunkban megírtuk, hogy Weidemann, a halálra ítélt tömeggyilkos kijelentette, hogy nem kér kegyelmet s nem írja alá az ügyvédje által a köztársasági elnök elé terjesztendő kegyelmi kérvényt. Ügyvédje rábeszélésére Weidemann mégis feladta elhatározását és aláírta a kegyelmi kérvényt.

— **A Rador távirati iroda az elmúlt esztendőben 32.000 hírt közvetített a lapoknak.** Az Orient Radio Részvénytársaság (Rador), amely a félhivatalos távirati irodát tartja fenn, most tartotta meg évi közgyűlését. A vezetőség beszámolójából kiderült, hogy az elmúlt esztendőben a Rador 179.000 hírt kapott, 11.252.000 szót tartalmaztak ezek a hírek. Ebből a belföldi lapoknak 32.000 hírt közvetített 3.600.000 szóban.

Nagyváradon a Carmel ort. kóser étterem

(Bul. Regele Ferdinand 3, Heymann-udvar, telefon 1400) a né. közönség rendelkezésére áll. Fővárosi nivó. Országszerte elismert kitchő konyha, szolid árak, figyelmes kiszolgálás. — Esküvők és bankettek rendezését vállaljuk.

— **A főügyész hamisított aláírásának segítségével akart szabadlábra kerülni az öt évre elítélt fegyenc.** Craiovából jelentik: Érdekes körülmények között akart megszabadulni a fegyházból egy öt évre elítélt fegyenc. A Craiovai fegyházban Bidica Ion öt évre elítélt fegyenc ajánlatot tett Popescu Dumitru gyilkosságért életfogytiglani kényszermunkára elítélt fegyencnek, aki a fegyháziródban dolgozott, hogy állítson ki egy szabadlábra-helyezési végést az ő nevére és hamisítsa a végzés alá a főügyész nevére, a végzés pedig néhány nap múlva küldje el a galati börtönbe, hogy ott oda fogják szállítani. Ezért a szolgálatért 60 lej ajánlott fel. Az életfogytiglani kényszermunkára elítéltnek nem volt mit vesztene. Meg is csinálta az írást, azonban a galati fegyházban gyanusnak találták az érthetetlen szabadlábra-helyezési rendeletet és átiratban megérdeklődtek, hogy nem tévedés-e a szabadlábra-helyezési végzés. Ekkor derült ki a hamisítás. A két fegyencet büntetésből meglékeltek, külön cellába helyezték és így maradtak mindaddig, míg ezért az okmányhamisításért nem ítélik felettük a bíróság.

— **Házasság.** Reiter Éva és Freundlich Béla Rodna házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Csárdás! Napsugaras tavaszi hangulat

— **Egészségügyi ellenőrzést tart a kolozsvári lakásokban a főorvosi hivatal.** Az egészségügyi miniszter arra utasította az összes közegészségügyi közegeket, hogy április elsejével kezdődőleg újabb hadjáratot indítsanak a járványos és népbetegségeket előidéző állapotok ellen. Ezt a rendelkezést természetesen rögtön Kolozsvár város főorvosi hivatala is megkapta és a kapott utasítások értelmében a jövő héten kezdi meg nagyszabású tevékenységét. Minthogy a legtöbb betegséget a hiányos táplálkozáson kívül a tisztátalan életviszonyok idézik elő, elsősorban a háztartások és lakások tisztántartására fognak legnagyobb gondot fordítani. Amint a város főorvosi hivatalától értesültünk, a kerületi és rendőrorvosok felügyeletével és ellenőrzésével egészségügyi ügynökök járják sorra az utcákat és házakat, megsemmélik a lakásokat, padlásokat, pincéket, udvarokat, pöcegödöröket, illemhelyeket, az élelmiszer gyártásával és feldolgozásával foglalkozó üzemeiket és ott, ahol rendtelenséget találnak, nyomban kihágási jegyzőkönyvet vesznek fel, amelyeket a bírósághoz terjesztenek. Különösen szigorú lesz az ellenőrzés a külvárosokban, ahol a köztisztasági rendszabályokat a legkevésbé tartják be, ahonnan a járványos betegségek kiindulnak és veszélyeztetik a város egész polgárságának egészségét és életbiztonságát.

— **Köszönetnyilvánítás.** Ezuton fejezzük ki hálás köszönetünket mindazoknak, akik szeretett férjem és atyánk, Noe Izidor elhunytá alkalmával a mély gyászban velünk éreztek. Özv. Noe Izidorné és gyermekei.

— **Meghalt Boskovits József.** Vasárnap délután meghalt Kolozsvárt Mose József Boskovits kereskedő, a város tekintélyes polgár és a zsidó közösség egyik legértékesebb tagja, nyolcvannégy éves korában. A megboldogult ötvenhat év óta lakott Kolozsváron, ahol már fiatal korában élénk részt vett a zsidó közéleti munkában. Mint kiváló tanuló, chochóm és világiakban is képzett tagja a hitközségnek, tudásával és bölcs mérséklésével az ortodox hitközségnek nagy szolgálatakat tett. Több ízben elnöke volt a hitközségnek, valamint a Szentegyletnek. A zsidó népi mozgalmak idején a cionista tábor legkés, áldozatkész vezetője kapott Boskovits Józsefben, aki kitünően bírta a héber nyelvet és a mozgalmaknak úgy kulturális, mint szervezeti vonatkozásában nagy hasznára volt Erdemei elismerésével a cionista helyicsoporthoz tartozó fiatalok vezetőjének, a hitközség pedig disztagjává választotta. Boskovits József Püspökladányból származott, ahol apja, Boskovits Lázár, kitünő hebraistának már gyermekkorában megmutatta a szent nyelvet. Fiatal éveiben Jeremia Löwnek, a sátoraljzó újhelyi hírneves gaonnak volt egyik legjobb tanítványa. Nyugalomba vonulása után két évig élt Erec Jisraeelben, ahonnan családiját látogatására Kolozsvárra jött. Másfél évvel ezelőtt meghalt felesége, született Weisz Zsuzsanna. A hű hitves távozása mélyen lesújtotta az öreg urat, aki azóta állandóan betegeskedett. Tíz héttel ezelőtt ágynak dőlt és állapota azóta rosszabbodott. Vasárnap gyermekei, négy fia és leánya, dr. Pollák Sándorné állottak halottas ágya körül. Temetése hétfőn délután ment végbe az új temető halottasházából, ahol Glasner Akiba főrabbi „eremény tova“ való tekintettel nem mondott eledmi gyászbeszédet, csak megható néhány mondattal bucsuztatta a kiváló férfit „atyai jóbarátját“. A temetésre a város zsidóságának minden számottevő tagja eljött, hogy lerója kegyeletét a férfi sírja előtt, aki közel hat évtizeden át, mint a korrektség, a zsidó öntudat és népi hagyomány tisztelt méltó reprezentánsa szerepelt.

Ismét meg kell indulnia a gazdasági forgalomnak

Az elmúlt hetek világpolitikai események hatása alatt Európa majdnem minden államában a gazdasági életre rányomta bélyegét a háborús félelem. Európa-szerte általános jelenség a forgalom megcsappanása a vállalkozási kedvek minimuma történő csökkenése és ezek kísérő jelenségei az egyállamok pénzügyi életében. Románia gazdasági élete — mint a világgazdaság szervező része — szintén nem vonta ki magát eme jelenségek hatása alól, a vállalkozási kedv csökkenése arányában esett — egyes szakmában majdnem megállott — a forgalom nálunk is. Bár a katonai hadgyakorlatok első

a Hajnalhasadás c. film

napján Călinescu miniszterelnök rámutatott arra, hogy a gazdasági élet nem állhat meg és a történet intézkedésekből senki helytelen gazdasági következtetéseket le ne vonjon. Gazdasági életünk élénkítése még sem kielégítő.

Mivel gazdasági életünk eme depressziójának ma már ugyszólván kizárólag lélektani okai vannak, nemzetgazdasági életünk alkotórészeinek újult energiával kell munkájukat folytatniuk, annál is inkább, mert a mai állapotnak szerves gazdasági okai nem igen voltak és ha voltak is, a helyzet nap-nap után normalizálódik. Az élet, a gazdasági vérkeringés megállása káros a nemzetgazdaságra, káros a nemzetgazdaságot alkotó alanyokra. De káros abból a szempontból is, hogy az elmúlt hetek eseményei miatt a többlet költségekben és elmaradt haszonban elszenvedett veszteségek a további leállással csak fokozódnak, míg a normális tevékenység folytatásával az elmúlt hetekben elszenvedett veszteségek hamarabb behozhatók és a lélektani hatás hamar a múlté lehet. Újult energiával kell tehát mindenkinek hozzájárulnia az elmúlt hetekben elmulasztott pótlására. A régi tevékenység folytatásával minden vonatkozásban hamarabb áll helyre a régi normális helyzet.

Nagyvárad és Biharmegye egyetlen zsidó ortopéd- és gyermekcípő specialista
Kohn István
belvárosi cipőszalon Oradea, Parcul Traian 1. Dr. Balláné kalapszalon mellett.

A kinyilatkoztatás és a prófétizmus népe

Irta: Dr. SCHÖNFELD MIKLÓS (Dés)

Szerte a kontinensen vészterhes idők feleket felhői borítják Európa jövőjének horizontját. A szabadság napjának fölvirradását ünnepli a zsidóság, mialatt a történelem új faraói elnyomatás, meg szolgaság ködhomályával vonják be a holnap látóhatárát. Az események terhének kétszeres súlyát hordozzuk vállunkon és mégis magasztos optimizmussal telik meg lelkünk ezeken a napokon. Az indokolt vigasztalanságok láttán is, elmerengve a multakon, hallgatva tulajdon történetünk lélekemelő elbeszéléseit, töretlen hittel kell hinnünk abban, hogy a mi egész históriánk nem egyéb az „örízés éjszakájánál”, mert egy rajtunk kívül és fölöttünk álló magasabb szellemi Erő vigyázza szomorú zsidó sorsunk nem ritkán reménytelen éjjeleit. Hosszu évezredekkel ezelőtt, még a civilizáció, meg a művelődés óskorában, legelőször izráél népe törté meg a rabság bilincseit, hogy majd mint az ázsiai puszták szabad természetének szabad gyermeke, ma már a kulturvilág közönségévé lett halhatatlan etikai rendelkezéseivel, meghódítsa a pogány tanok rabul ejtette emberi lelkeket, egyszóval, hogy mint az isteni kinyilatkoztatás, meg a prófétizmus szent közössége lépjen ki a történelem színterére.

Nem állíthatjuk a zsidóságról, hogy bármikor — a mai értelemben vett — világtörténeti szerepet vitt volna. Fényes gondolkodóinak dicső sorában nem találkozunk olyan egységességgel, mint Sokrates, aki csodálatos bölcseseti elmélyüléssel, a „logos”, a tiszta ész birodalmát kereste és megtalálta. Platonja, meg Aristoteles sem volt az óhébereknek, hogy nagyszerű rendszerek megépítésével mindama problémák alapjait törekedtek volna lerakni, amelyekre nézve talán sohasem tud valaha megnyugtató elveket megállapítani a véges emberi elme. Igaz, nem a zsidó teremtő géniuszának köszönheti a világirodalom Homeroszt és Sapphot, Sophoklezt, meg Horatiuszt. Korokkal megdacoló monstreműpítmények s szobrok emlékei sem tanuskodnak hajdani művészetének magas színvonaláról. Civilizációja meg éppenséggel messze mögötte a Rómáénak. És ennek ellenére a zsidóság mégis maradandó érdemeket vivott ki magának a művelődés történetében és nagyszerű történeti küldetést végzett Görögország és Róma mellett. — Mert a zsidóság adományozta az emberiségnek Mózes, az erkölcsnek minden idők legnagobb héroszát és rajta keresztül a kinyilatkoztatást. S a kinyilatkoztatás a maga isteni törvényei meghirdetése által a történelem legjelentősebb eseményei közé csúszosodik, mert annak tüneményes kisugárzása nyomában fenkolt szellemű férfiak, próféták támadtak, akik örökértékű utmutatásaiikkal tisztultabb erkölcsi szférába emelték az emberi lelket s az egyetemes igazságok soha ki nem hunyó fényével világosították meg a halandó gondolkodását. Amennyire kétségtelen, hogy Európának egész profán szellemi élete Hellásznak, meg Rómának művelődési talajában gyökereznek, éppen annyira bizonyos az is, hogy napjaink etikai és vallási világszemlélete a kinyilatkoztatás és annak méltó kontinuitásaképpen, a prófétizmus humuszából sarjadjt ki.

A prófétizmus emelkedett szemlélete árad végig a szenitrás minden egyes során és a biblia szellemén keresztül sugárzó próféták eszméi lendítették és lendítik ma is a zsidóságot egy magasabb emberi eszmény keresése felé. A prófétizmus eszméinek vállain emelkedett a zsidóság néppé és azok terjesztésének törekvése, meg győzedelmeskedésükben való hite határozzák meg történeti misszióját. Izráélnek bibliai történetében is a prófétizmus szelleme lüktet. Nem érdektelen, hogy a szenitrás szerkesztésénél mennyire nagy súlyt helyeztek e körülmény kihangsúlyozására. Szenitrásunknak ama művei ugyanis, amelyek a bibliai korszak históriáját tartalmazzák — mint köztudomású — nem „történeti könyvek” címén vétettek fel a kánonba, hanem mint „első próféták”. E mindenképpen figyelemre méltó jelenség a szerkesztőnek mélyrejlésű cáztatosságáról győz meg bennünket. Arra figyelmeztet t. i. minket, hogy Izráel historikumának vizsgálásánál, igyekezzünk az események változatosságában mindig a sohasem változó, a tiszta prófétizmus principiumait kikutatni. A bibliaiban közölt történetekből a szenitrás előadása nyomán, nem csupán pusztá történeti közlések tükröződnek, hanem az azokban megnyilvánuló etikai elvszerűség kidomborítása áll az események elbeszélésének homlokterében.

Mózes személyéről följegyzett ugyan a biblia néhány harci hősiességet, mindazonáltal, ha a szenitrás leírása nyomán akarjuk grandiózus alakját kirajzolni magunknak, akkor nem a lángeszű hadvezér képében látjuk, hanem, mint a kinyilatkoztatás kőtáblás törvényadója s mint a prófétizmus legelső, kimagasló vezéregyénisége jelenik meg előttünk. A honfoglaló Józsuának vítezi érdemeit méltóképpen örökíti meg a szenitrás, de nem magasztosította fel annyira — minden esetre tiszteletet érdemlő alakját — mint akármelyik prófétát. És Dávid — Izráel története legkiválóbb uralkodójának — harcairól és győzelméről is csak egészen mellékesen szól az Irás és a zsidó lélek inkább, mint a szoltárok költője őrizte meg emlékezetében. E kiragadott példákban is világosan látható, hogy a biblia minden egyes hősének fokmérőjévé az erkölcsöt teszi meg: mennyiben volt összhangban élete a prófétai szellemmel. A szenitrás éppen ezért a legkitűnőbb hőseivel szemben is kiméltlen erkölcsi bírálatot gyakorol.

Többek vélekedése szerint Izráel kiválasztottságának az a tulajdonképpeni értelmezése, hogy a zsidóság ajándékozta az emberiségnek a prófétizmust. Eppenigy a görögök is kiválasztott nemzetnek vallották magukat, mivel ők adták a szépet, meg a rendszeres gondolkodásra nevelő bölcseséget. Néhány évvel ezelőtt a szenitásban Cuza professor vetette fel éppen e kérdést. Nimerower dr. főrabbi is ugyan így világította meg a szenitrásnak ezt a zsidóság támadására nem egyszer szőnyegre ke rült eszméjét.

Valójában azonban Izráélben a kiválasztottság tana sokkal magasabb foku eszmei tartalmat takar, mint bármelyik más okori nemzetnek szemléletében. Az „ám szöguhlh” fogalma nem azt jelenti, mintha a zsidóság, akár vallásánál, akár prófétizmusánál fogva faji szupremáciát képviselne. A próféták fölfogásától messze esett az olyan gondolat, hogy szín, vagy egyéb népi jellegzetesség figyelembe vételével ember meg ember között különbség tételessék. A kiválasztottság eszméje nem jelenti azt a származásunkról kiállított nemesi oklevélet, amelynek birtokában, minket kiváltságok illetnének meg más népekkel szemben, hanem igazi értelme egyedül az, hogy amennyiben a próféták erkölcsi tetteit magunkévá téve igyekszünk egész mivoltunkban képességünkhez mérten a bibliai

törvények megtartásával megszentelni életünket s annak szelleme hatja át és vezérli minden célkitűzéseinket, akkor, de csak az esetben lehet Izráel kiválasztott népe az Örökkévalónak.

A színaji törvényadás, meg a prófétizmus: két legegységibb megnyilvánulása történelmünknek. Népek gondolkodását alakító, nemzetek lelki világát formáló erők és minden bizonnyal legnagyobb hatást kiváltó komponensei Izrael históriájának. Ez a történeti tudat tölti ki egész lényünket, amikor együtt vagyunk az „örízés éjjelén” s gyakran hajnalba simuló beszélgetésekkel idézzük vissza emlékezésünkbe az elmúlt idők örömeit, meg bánatait. Am legyen odakint akármilyen sötét, csillagatlan az éjszaka, haddon át bennünket folyton az a gondolat, hogy a történelem őrizőjének szeretete és irgalma magához ölel minket, mintahogy a szindus szívárvány is körül fogja a hatalmas hegyóriások felhők-

be nyuló fenyveseit. Gondoljunk arra a gyönyörű legendára, amelyet Napkelet egyik királyáról jegyzett föl a krónikás: Csodálatos fa állott a nagyur kertjében, amelyet az angyalok esténként temérdek virággal díszítettek föl. S hiába támadnak zord őszi éjszakák, melyek egyre szaggatják az örökszép virágokat, a csodálatos fa kihajt újból, bimbói megnyílnak és sohasem marad a fa virágtalan. Egyszer azonban mégis oly vihar veri a rózsafát, hogy annak hatása képpen, bimbói mind porba hullanak, egy virágszál azonban még akkor is mosolyogva díszlik a csucsában, mert annak finom gyökereit távoli tavak enyhe vízi forrásai táplálták.

A zsidóság dus történeti érdemek koszoruzta fáját is hiába szaggatják viharos századok zugó széljárásai, ám a prófétai eszmények diadalába vetett hitének virágai sohasem hervadhatnak meg, mert annak hajszálgyökereit a kinyilatkoztatás eszméinek kristályos patakjai öntözik és éltetik.

Barátságos beszélgetésben az „ellenséggel”...

A jiddisül beszélő arab...

Tel-Aviv, március 31. Az ember megáll az út kereszteződésénél és jelt ad az autóbuzsoknak. Amelyikben akad üres hely, megáll és felveszi az utast. Ez a bevett szokás a palesztinai országutakon. Ha azonban az embernek nincs szerencséje azonnal autóra bukkannia, bizony várnia kell egy-egy félóráskat és nem mindig kellemes körülmények között. Tegnapi Tel-Aviv ba igyekeztünk a vidékről. Kis darabot gyalog kellett menni a nem tulságosan forgalmas mellékuton. Néhány arab számár kocogott a hátán hulladék narancssal, amit gazdáik zsidó pardszeszekben szedtek össze, alighanem ingyen. Aztán az ember elérkezik a hajfa—telavivi országutra és várja az autóbuzst. Németországi hölgy vár velem együtt. A hölgyről leri a sok szenvedés. Leri róla a mezőgazdasági munka. Lát szik rajta, hogy jól élhetett Németországban és nehezen Palesztinában. A hölgy magánosan áll az út szélén és láthatóan fél.

Tört héberséggel szólal meg: — Nem jön autóbuzs és ezek itt szemben... Szemközt velünk, az út másik oldalán tíz-tizenkét arab vár, hozzánk hasonlóan, autóbuzsra. Ők Jaffára készülnék, mi Tel-Avivba. Szomszédok vagyunk...

Az arabok nyugodtan beszélgetnek és gyors, torokhangú beszédjük elkeveredik az uton szaladó teherautók és kiskocsik lármájával. Bármennyire is békéseknak látszanak és bármennyire is valóságosak, hogy az arabok fényes nappal, zsidó többségi vidéken zavart kezdhetnének, bizony kényelmetlen érzés itt állani, egy nő és egy férfi, szemközt egy tucat arabbal. Kényelmetlen érzés, mert az ember védtelen. Valaki azt mondta a napokban valami gyűléstélén, hogy nincs szörnyibb érzés annál a tudatnál, hogy az ember nem tud visszatütni.

Az egyik arab legény az országot közepéig jön és ráknévet. Villogó fehér fogai vannak. Jól figyelem az arcát, hátha egyszer megkülönböztethetem a többitől. Közeli egy éve élek már itt az országban és napról-napra látok arabot. Szinte hihetetlen, mennyire hasonlóak egymáshoz az arabok. Mindegyiknek egyforma orra van, mindegyik fekete bajuszt visel és mindegyiknek feketén csillog a szeme. Mondják, vannak szőke és kékszemű arabok is, de ilyenekhez még nem volt szerencsém. Az angol katonaság is gondban van az arabok hasonlósága miatt. Nem tudják megkülön-

özötni őket egymástól. Hosszu ideig kell együttélni arabokkal, míg az ember megszokja, melyik Muhamed és melyik Szulejman.

Ez a legényke semmiben sem különbözik a többi araboktól. Vigyorgása azonban barátságos. Mikor megszólal, meglepő szép, tiszta hébersége. Bár én beszélnek így héberül.

— Az ördög vigye, nem jön az autóbuzs, mi?

— Gott im Himmel was will er... — sóhajta aggódva a hölgy.

— Tel-Avivba mentek? En Jaffába igyekszem — mondja az arab és barátságosan közeledik. Ne féljetez tőlem, mert én ismerem a zsidókat.

Fehér fogai kivillognak és így beszél:

— Dolgoztam én zsidó pardszeszben, együtt a chalucokkal, és a kikötőben is megtanultam héberül. Jó chaverjaim voltak nekem a zsidó bachurok... Volt nekem barátom, úgy hívták, Mose, most rendőr a Galiban. Ez a rendőr megmentette egyszer az életemet.

A német hölgy még mindig ijedten kéri, fordítsam németre, amit az arab legény mond.

— Jiddis? Ich red och jidis — szakít félbe az arab — a szomszédunkban a zsidók jiddisül beszéltek...

— És mulatságosan nevet mély torokhangján.

— Finom halat főznek a zsidók... (Fajne dagim kocht men baj jidn.)

Szemközt az arabok vidáman integetnek...

Az „ellenség” kedves fiu. Bizonyára még beszélne tovább is, de üres autóbuzs szalad előttünk. A sofför látja, hogy „veszélyben forgunk és stoppol. Fejével int a sofför, hogy ugorjunk fel.

— Salom — mondom az arabnak, fel-szállás közben.

— Salom — mondja, sejtítve az arab és még mindig vigyorg.

A sofför nagyot néz, mikor rákapcsol.

— Azt hittem, bajban vagytok, csak azért álltam meg. A garázsba kell vinnem csak a gépet, mert pancsert (defektet) kaptam...

— Nem voltunk bajban — mondom — éppen békétárgyalásokat folytattunk az ellenséggel...

Három faluval odébb állott meg az autó és ott vártuk meg a következőt...

Barzilay István

Boskovits József, Vasárnap Kolozsvárt Mose Jozsef Boskovits, a város tekintélyes polgára, a város egyik legértékesebb tagja, 85 éves korában. A megemlékezés év óta lakott Kolozsvárt, a városban élénk részt vett a város életében. Mint kiváló tanár, a városban is képzett tagja a városnak. A város méltóságai általános tisztelettel tekintenek rá. A város méltóságai általános tisztelettel tekintenek rá. A város méltóságai általános tisztelettel tekintenek rá.

eg kell indulnia a régi forgalomnak

... a világpolitikai események miatt Európa majdnem minden gazdasági életre rányomta bélyegét. Európa-szerte áll a forgalom megcsappanása, a munkák minimumra történő csökkentése, a kereslet csökkenése, a munkanélküliség növekedése. Románia gazdasági életében. Románia gazdasági életében. Románia gazdasági életében.

malhasadás

... a gazdasági élet nem állhat meg a kérdésekből senki helytelen elhatározásaitól. A gazdasági élet nem állhat meg a kérdésekből senki helytelen elhatározásaitól.

miniszterelnök rámutatott a gazdasági élet nem állhat meg a kérdésekből senki helytelen elhatározásaitól.

... a gazdasági élet nem állhat meg a kérdésekből senki helytelen elhatározásaitól. A gazdasági élet nem állhat meg a kérdésekből senki helytelen elhatározásaitól.

Biharmegye egyetlen... és gyermekei...
n István
szalon Oradea, Parcul...
Balláné kalapszalonn... mellett.

20.000 sékelt Erdélyben ebben a kongresszusi évben! Terjesszétek a sékelt!

AZ IDEGEN

Írta: JOSEF ROTH

— Holnap este, mint minden esztendőben, nálunk fogsz vacsorázni — mondotta Skowronnek. Első szédes estről volt szó. Mendel bólogatott. Inkább maradt volna kicsi szobájában, mivelhogy jól ismerte Skowronneknek ferde nézését és a számított kezeket, amikkel kitalálta Mendelnek a levest és a halat. Utoljára volt, gondolta. Mához egy évre már Zuchnowban lesznek: éve, vagy holtan. Inkább holtan.

Este mint első vendég jelent meg, de ő volt, aki utoljára ült az asztalhoz. Korán jött, nehogy Skowronneknek bosszantsa és későn ült le, mert meg akarta mutatni, hogy a jelenlevők közül saját magát tartja a legjelentéktelenebbnek. Körös-körül már ültek. A háziasszony, Skowronnek két lánya, férjeikkel és gyermekeikkel, egy idegen utazó, aki zeneműveket terjesztett és Mendel. Mendel az asztal végén ült, amelyre egy gyalult deszkát tettek, hogy meghosszabbítsák. Mendelnek nemcsak arra volt gondja, hogy fenntartsa a békét, hanem arra is, hogy az asztal és mesterséges meghosszabbításának egyensúlyára vigyázzon. Egyik kezében erősen fogta az asztal lapját, minthogy arra kellett helyezni a tányért, vagy egyéb edényt. Hat hófehér vastag gyertya égett, hat ezüst gyertyatartóban a hófehér terítón, amelynek keményített fénye visszavetette a gyertyák lángját. Mint fehér és ezüst örök állottak Skowronnek előtt a gyertyák, a háziur előtt, aki fehér köpenyben ült fehér párnán, megtámaszkodva egy másik párnán akárcsak egy makulátlan király egy makulátlan trónuson. Vajjon mikor is volt, hogy Mendel ugyanilyen öltözetben, ugyanilyen módon uralkodott az asztal és az ünnep fölött? Ma hajlottan és leverten ült kopott zöld kabátjában az asztal végén. Ő volt a legjelentéktelenebb a jelenlevők között, aki folyton saját egyéni szerénységével törődött. A macessz-korongok egy fehér szalvéta alatt voltak elrejtve, fehér domb a vetemények zöldje, a piros répák és a sárgás tormák között. Minden vendég előtt nyitva feküdt a könyv a zsidók Egyiptomból való kivonulásának történetével. Skowronnek énekhangon megkezdte a legenda előadását, a többiek ismételték szavait, nyomon követték és egyöntetűen, szinte kórusban dudolták azt a kényelmes, mosolygós melódiát, amikor felsorolták az egyes csodákat, amiket azután összeszámolnak és amelyek mindig is Isten nagy vivmányait eredményezik: az ő nagyságát, az ő jóságát az ő kegyelmét Izrael iránt és a fáraóval szemben való győőletét. A zene-művek utazója is, aki ugyan nem tudott olvasni héberül és nem is értette meg a szokásokat, nem tudta magát visszatartani attól, hogy ő maga is bekapcsolódjon a melódiákba és úgy, ahogy tudott, velük együtt dudorászott. Mendel maga is a dalok hatása alatt vidám lett, kiengesztelődött az égiekkel, akik négyezer évvel azelőtt olyan szép csodákat műveltek Izraellel és azt tanúsították, hogy mégis csak ezt a népet szereti az Ur legjobban. Nem mindjárt énekelt Mendel Singer. Egyelőre csak felső testét hímálta és hallgatta a többiek énekét. Hallgatta amint Skowronnek unokái csengő, világos gyermekhangjukon énekeltek. Visszaemlékezett saját gyermekeinek hangjára. Látta az esetlen Menuchimot a szokatlanul magas széken, az ünnepi asztal előtt. Az apa éneklés közben olykor-olykor odapillantott legfiatalabb és legesetlenebb fiára, látta eszelős szemében a sóvár lángokat, érezte, amint a kisfiu hiába igyekezett közölni azt, ami benne dalolt és énekelt azt, amit hallott. Az év egyetlen vacsorája volt, amikor Menuchim új kabátot öltött, akár csak testvérei és fehér gallér övezte nyakát. Amikor apja, Mendel odatette eléje a bort, mo'hón lehuzta a pohár fél tartalmát, melyeket sóhajtott, grimaszt csinált, nem tudta sirjon-e vagy nevesse.

Erre gondolt Mendel, miközben a többiek dala elringatta. Látta, hogy azok már jóval előbbre vannak, tehát maga is átlapozott néhány oldalt, föl akart állani, hogy a pódesszkat megszabadítsa a tárgyaktól, nehogy baj történjék, ha majd a kezét elveszi onnan.

Mert közeledett az időpont, amikor a

poharat borral töltik meg, kinyitják az ajtót, hogy bejöhessen a próféta Elijáhu. A piros kehely ott állott a közepén, várta a láthatatlan vendéget és a hat láng még szépen tündökölt. Skowronneknek fölemelte fejét és Mendelre nézett. Mendel fölállott, az ajtóhoz csoszogott és kinyitotta. Skowronnek közben elénekelt a dalt, amely a próféta invitálásáról szól. Mendel várt, amíg a háziur befejezte. Nem akart ugyanis kétszer ide-oda járni. Aztán bezárta az ajtót, leült, egyik kezével ismét megfogta a deszkát és az ének folytatódott.

Alig egy órával azután, hogy Mendel leült, kopogtak az ajtón. Mindenki hallotta a kopogást, de mindenki azt hitte, hogy ez valami tévedés. Ezen az estén a barátok otthon szédereztek és a zsidónegyed uccái elnéptelenedtek. Ilyenkor senki nem tesz látogatást. Bizonyára a szél kopogott.

— Mendel — mondotta Skowronnek — maga ugylátszik nem csukta jól be az ajtót.

Ekkor újból hallatszott a kopogás, most már egészen határozottan és hosszán. A dal abbamaradt. A gyertyák szaga, a bor élvezete, a szokatlan sárgás világosság és az ősi melódiá a felnőtteket és a gyermekeket a csodavárás érzéseiben ringatta, az emberek lélekzete egy pillanatra kihagyott, tanácstalanul és sápadtan nézték egymást, mintha megkérdezték volna egymástól, valóban nem-e a próféta akar bejönni? Mendel újra az asztal közepére tolt a tányérokat, megegyeszer az ajtó felé imbolygott és kinyitotta azt. Itt egy magas nővésű idegen állott a félig megvilágított tornácán, jóestét kívánt és megkérdezte, vajjon beléphet-e.

Skowronnek fáradtan fölemelkedett párnáiról. Odament az ajtóhoz, jól megnézte az idegent és üdvözölte: please — mondotta, ahogy azt Amerikában tanulta. Az idegen belépett. Sötét köpenye volt, amelynek a gallérját feltírte, kalapját kezében tartotta, nyilván tiszteletből az ünnep iránt, amelybe belesodródott, holott a jelenvolt férfiak mindnyájan fedett fejjel ültek az asztalnál.

— Finom ur ez — gondolta Skowronnek. És anélkül, hogy egy szót is szólt volna, kigombolta az idegen köpenyét. A férfi meghajolt és így szólt:

— Névem Alexej Kossak, Bocsánatot kérek, nagyon szépen kérem, engedelmeiket, azt hallottam, hogy itt van önöknek egy bizonyos Mendel Singer nevű ur Zuchnowból. Szeretnék vele beszélni.

— Én vagyok az — mondotta Mendel. Odalépett a vendéghez és fölemelte fejét. De így is homloka csak az idegen válláig ért.

— Kossak ur — folytatta Mendel — én már hallottam Önről. Ön nekem rokonom.

— Tegye le a kabátját és üljön hozzánk az asztalhoz — mondotta Skowronnek.

A szédert ezután folytatták. A vendég csöndesen és keskenyen ült helyén. Mendel pedig állandóan nézte az idegent. Alexej Kossak ugyancsak fáradhatatlanul nézte Mendel Singert. Így ültek szemben egy-

mással, a többiek énekeltek; ők ketten mintha elváltak volna tőlük...

Nemsokára készen voltak, a gyertyák félig már leégtek, az asztal már nem volt olyan sima és ünnepléses, a fehér terítón foltok és ételmaradékok látszottak és Skowronnek unokái ásítogattak. Már a könyv vége felé tartottak és Skowronnek fölemelt hangon mondotta a hagyományos kivánságot: „Lesono habo bö Jerusolajim — A jövő esztendőben legyünk Jerusolajimban“. Mindnyájan megismételték, összecapták a könyvecskéket és a vendég felé fordultak.

Most Mendelen volt a sor, hogy kérdést intézzen a látogatóhoz. Az öreg riszálta a torkát, mosolygott és megszólalt:

— Nos Alexej ur, mit akart nekem mondani?

Halkan kezdte az idegen.

— Régen kapott volna hírt rólam, Mendel Singer ur, ha tudtam volna a címét. De a háboru után már senki nem tudta. Most pedig — folytatta Kossak ur — kellemes hírt hozok.

Mendel fölemelte fejét.

— Megvettem a házát az öreg Billestől, tanuk előtt, hivatalos becslés alapján. Jöttem, hogy kifizessem magának a pénzt.

— Mennyit tesz ki? Kérdezte Mendel.

— Háromszáz dollárt — mondotta Kossak.

Mendel megfogta a szakállát és széjjeltart reszkető ujjakkal fésülgette.

— Köszönöm szépen! — mondotta.

— Ami pedig az Ön Jónás fiát illeti — beszélt Kossak tovább — ő 1915-ben eltiint. Senki nem tudott róla mondani valamit. Sem Péterváron, sem Berlinben, sem Bécsben, de még a svájci vöröskereszt sem tudott fölvilágosítást adni felőle. Mindehütt érdeklődtem...

Mendel ki akarta nyitni a száját, hogy Menuchim után érdeklődjön, de a barátja Skowronnek, aki sejtette Mendel kérdését, szomorú választól félt, sőt biztos volt benne és nem akarta, hogy ezen az estén ilyenmit tudjanak meg asztalnál. Megelőzte tehát az öreget és így szólt:

— Kedves Kossak ur, legyen szíves, mondjon el egyet és mást életéből. Hogyan is történhetett, hogy átélte a háborut, a forradalmat és azt a sok mindenféle veszedelmet azután?

Az idegen nyilván nem várta ezt a kérdést, mert nem válaszolt azonnal. Lesütötte szemét, mint aki szegyenkezik és akinek gondolkoznia kell. Csak hosszabb várakozás után felelt:

— Nem volt különös élményem. Mint gyermek sokat betegeskedtem. Apám szegény tanító volt, akárcsak Mendel Singer ur, akinek feleségével rokonságban is vagyok. (Nincs arra most idő, hogy a rokonságot különösen ismertessem.) Rövid akorok lenni. A betegségem miatt egy nagy városba jöttünk, egy kórházba. Nagyon jól kezelték, az egyik orvos különösen szeretett, fölépültem és a doktor ott tartott a házában. Ott...

Kossak itt lehorgaszotta fejét és úgy tett, mintha az asztalnak beszélné. Mindnyájan lélegzetüket visszafojtva figyeltek, nehogy egyetlen szavát is elejtsék. — Itt aztán — folytatta — egy napon odaultem

Ninon de Lenclos? még 90 éves korában is szerették

A történelem írja, hogy Ninon de Lenclosnak, Franciaország nagy kurtizánjának még 90 éves korában is volt szeretője. Tény az, hogy egészen öregasszony korában, még elbűvölő szépségnek tartották. Azóta a szépségről alkotott fogalmak természetesen lényegesen változtak. A mai kultürember a kifogástalan, vakítóan tiszta és ápoló arcból értékét nagyon meg tudja becsülni. Ninon de Lenclos, ez a raffinált szépségművész ismerte a tej befolyását az emberi arcbőrre, amelyet tartósan fiatallá tesz. Ezen elven alapul a Milkuderm-Milchfetteréme és Milkuderm-Hautsahne.

a zongorához és fejből néhány dalt ütötem ki. A doktor felesége pedig leírta a kottákat az én dalaim után. A háboru volt az én szerencsém, mert a katonai zenészek közé soroztak be, egy zenekarnak a dirigense is lettem, egész idő alatt Pétervárott maradtam és néhányszor a cár előtt muzsikáltam. A forradalom után a zenekarral együtt turnézunk külföldön. Néhányan elmaradtak, néhány új jött hozzá, Londonban egy koncert-ügynökséggel szerződést kötöttünk és így jött létre az én orkeszterem.

Mindnyájan figyeltek, jóllehet a vendég már nem beszélt. De szavait a szobában lebegtek és mindenki egyes szó-foszlányra gondolt... Az idegen hirtelen Mendel Singerre nézett és megkérdezte:

— A felesége meghalt már?

Mendel igenlően bólintott.

— Tudtommal önnek van még egy lánya is.

Mendel helyett Skowronnek válaszolt: — Fájdalom, az anyja halála és Sam testvéremnek a sorsa egészen megzavarta a lányt, aki most az elmebeteg-intézetben van.

Az idegen megint lehorgaszotta fejét... Mendel végre elhatározta magát, hogy Menuchim után fog érdeklődni. Skowronnek is úgy érezte, hogy a kérdést már nem lehet elodázni. Inkább ő maga kérdezte, mint Mendel, nehogy az öreg barát régi fájdalomai felszakadjanak.

— Mendel barátomnak van még egy szegény beteg fia: Menuchim. Vajjon mi történt vele?

— Menuchim él!

Nem úgy hangzott, mint egy válasz, hanem, mint valami hívás. Közvetlenül rá Mendel Singer melléből boldog nevetés tört fel. Mindnyájan megijedtek és meredten nézték az öreget. Mendel hátradült széken, valami benső boldogság rázta és egyre nevetett. Háta meggörnyedt és már nem tudta a támlát érinteni. A támla és Mendel öreg nyaka között nagy lett a távolság. Mendel hosszú szakála állandó mozgásban volt, ide-oda lógott, mint valami fehér zászló és mintha ez a szakáll maga is nevetne. Mendel melléből a nevetés hol vihogásszerűen jött, hol mennydörgésszerűen. Mindnyájan megijedtek. Skowronnek néhezkesen fölemelkedett a dagadó párnáról, odament az asztal végére, Mendel elé lépett és az öreg két kezét átfogta. Mendel nagy nevetése ekkor sirássá változott, zokogott és könnyek hullottak ápolatlan szakállára.

Mendel végre megnyugodott. Egyenesen nézett Kossákra és ismételte:

— Menuchim él!

Az idegen nyugodtan nézte Mendelt és így válaszolt:

— Menuchim él, egészséges, sőt jól megy neki!

Mendel összekulcsolta kezét, fölemelte, ahogy csak tudta, föl a plafon felé. Szeretett volna fölállani. Az volt az érzése, hogy föl is kell állania, ki kell egyesednie, nagyon kell nőnie magosra, föl, föl a ház fölé, hogy azután az egék boltozatát érinthesse. De már nem tudta kezét széjjelnyitni. Oda nézett Skowronnekre, az öreg barát pedig tudta, mit kérdezzen Mendel helyett.

— De hol van Menuchim mostanában?

— kérdezte Skowronnek.

Alexej Kossak lassan válaszolt:

— Menuchim? Menuchim, az én vagyok!

**Biztosítuk
ÉLETÜNKET**
és
VAGYONUNKAT
a több
mint 50.
év óta
fennálló
intézetnél, mely
műveli a
biztosítás
összes ágazatait.

**teljesen befizetett
alaptőke.**
Lei 25.000.000.—
készpénzbem tartalékok
1937. év végével.
Lei 245.721.547
1937. évben kifizetett károk
Lei 46.543.259.—
**a társaság fennállása óta
kifizetett károk**
1 milliárd 582 millió 785.297.—

Képviseletek az ország minden részében.
Erdélyi kerületi iroda Cluj, Str. Regina Maria 6. (A társaság saját székházában.)

**A cég bejegyeztetett az ilfovi törvényszéknél 71/1884. sz. alatt. Alapítási okirat
közöttétetett Mon. Of. 245/1882, valamint az utóbbi módosítások 172/1933 sz. alatt**

Mielőtt a
jam megjós
mentőjét fo
ban pedig,
egész ház
csoda fölöt
nyát homlo
jóslatod te

Amikor a
a gyermek
maktól elo
nyára. „Lá
Mirjam
hitét nem
kísérte és
várja, ami
Rabbit 118

Fárao n
csókolta é
nek pedig
fejéről lev
lyezte. Elő
Fárao v

Jötték Iz
nek ebből
így szóla
ból a gye
nőjön fel
sítod trón

A gyan
a király
meghallga
Jitro,
nácsozás

„Mi csoda
egy koror
csábit, h
ez minden
ban még
tok vele

tetején k
gyeljétek,
dig egy k
hogy a k
A prób
oldalon e
oldalon e
kezet kin
már halá
doskodás
lökte a k
rab felé
től vissz
égette és
életét az

Amiko
megölte
itélték v
serege v
volt, hog
lekedés
nemült,
része m
amikor
ták a n
beesette
angyal
köt ve
(Rabot

Mózes
Valame
gyöngé
amint e
szire el
a bárán
átugrik
ken. A
bárány
a vizet
és így
„Kics
ság mi
én ezt
rád, m
egyedü
Ahog
ját,
nyedte
Mózes
zett, é
„Te,
viselte
hogy I
(M. R

„A
Fárao
kem
fogok
Iste
szól
„Re

Mózes a zsidó hagyomány mesevilágában

Irla: Prof. Giuseppe Lévy

MÓZES SZÜLETÉSE

Mielőtt Mózes megszületett, nővére, Mirjam megjósolta anyjának, hogy Izrael megmentőjét fogja világra hozni. Abban az órában pedig, amikor Mózes megszületett, az egész ház mennyei fényben tündökölt. A csoda fölött ujjongó apa pedig Mirjam leányát homlokra csókolta e szavakkal: Ime, a csodát teljesíteni fog.

Amikor azonban arra kényszerültek, hogy a gyermeket a Nilusba hajtsák, a fájdalomtól elcsigázott anya sötéten nézett leányára. „Látod, mennyit értek a te jóslásaid!” Mirjam pedig, aki az isteni ígéretbe vetett hitét nem veszítette el, a csecsemőt a Nilusig kísérte és itt mozdulatlanul állott, hogy bejárja, amíg a gyermek megmenekül. (Midr. Rabot 118.)

MÓZES GYERMEKKORA

Fárao nem egyszer vette öibe Mózeset, csókolta és babusgatta. A gyermek Mózesnek pedig az volt a szokása, hogy a király fejéről levette a koronát és a magáéra helyezte. Előjele volt ez a jövődöntésnek.

Fárao varázslói, akik a gyermekben meglátták Izrael egykori megmentőjét, Mózesnek ebből a szokásából gyanút merítettek és így szóltak Fáraohoz: „Vigyázz, nehogy ebből a gyermekből ellenséged és vetélytársad jöjjön fel. Jobb, ha megölsd és ezzel biztosod trónodat!”

A gyanakvás ördöge ezzel befészkelődött a király kedélyébe és a varázslók intellektus meghallgatására találtak.

Jitro, aki nem egy illyefajta barbár tanácskozáson volt jelen, most közbelépett: „Mi csodálatos és különös lehet abban, ha egy koronának a fénye egy gyermeket arra csábít, hogy a koronához nyúljon? Elvégre ez minden gyermeknek a szokása. Ha azonban még mindig gyanyuval éltek, csinálják vele próbát. Nyujtsatok feléje egy üstöt, tetején koronával és izzó széndarabbal és figyelejtétek, vajjon a fény cikázása, vagy pedig egy benső ösztön az, ami arra indítja, hogy a koronát magához vegye?”

A próbát megcsinálták, a gyerek egyik oldalán egy parázsló széndarabot, a másik oldalán egy koronát látott. A gyermek apró kezét kinyújtotta a korona után. Nos, ez már halálos ítélete is volt. Am az égiek gondoskodása angyalt küldött. Az angyal megfogta a kezét és a gyermek az ég széndarab felé nyúlt. Aztán felkiáltott, kezét a tüzzel visszalendítette szájához, nyelvét megégette és emiatt örök életére dadogott. De életét az angyal megmentette. (Rabot 118.)

MÓZES ÉS A BARÁNY

Mózes pedig Jitro nyájának pásztora lett. Valamelyik napon, amikor a kietlen vidék Gyöngye legelőin legeltette nyáját, észrevette, amint egy bárány elhagyta a többit és messzire elkerült. A jó pásztor utána megy, de a bárány siet, széles, messze síkon szalad, átugrik szakadékokon és végigfut a völgyeken. A pásztor pedig egyre utána. Végül a bárány megáll egy tó előtt és mohón issza a vizet. Mózes most már utólréte, megállott és így szólt a bárányhoz: „Kicsi, kedves barátom! Tehát a szomjúság miatt hagytál el engem és a nyáját? És én ezt nem tudtam! Szegényke, milyen fáradt, milyen elgyötört is vagy! Hogy is fogsz egyedül visszatérni társaidhoz?”

Ahogy aztán a bárány csillapította szomját, Mózes vállára vette és fáradtan-görnyedten vitte vissza a nyájhoz. Miközben Mózes ezzel a teherrel a vállán visszaigyekezett, égi hang szólt meg: „Te, aki annyi szeretettel és könyörülettel viseltetted az állati nyáj iránt, megérdemled, hogy Isten nyáját, Izraelt vezesd a jövőben”. (M. Rabot 120.)

MÓZES ISTENE

„A ti Istenetek?! — válaszolt büszkén Fárao. Nem ismerem, senki nem beszélt nekem róla. Majd regisztrérem között keresni fogok utána, jöjjetek később vissza”. Isten követi visszatérték, Fárao pedig így szólt hozzájuk: „Registéréim között fel vannak említve a föld minden nemzetének istenei. Megtaláltam Ammon, Moab, Szidon és ezer más nép istenét. A tiéteket azonban nem találtam”. Balga! Aki egy szent papot keres, vajjon remélheti-e, hogy a tisztátalan temetkezési helyeken fogja őt találni? Mose tehát így válaszolt Fáraónak: „Akkor közzé te a mi istenünket keresed, azok a halottak regiszterében vannak felsorolva. Miért keresed az élőket az elhunytak között? A mi istenünk élő és halhatatlan”. (Rabot 123.)

ARON HALÁLA

Mózeset végtelen fájdalom töltötte el, amikor az Ur parancsára meg kellett mondania szeretett fivérének, Aronnak, milyen órában kell elköltöznie az élők sorából. Almatlan éjszakája volt, nem tudott pihenni és alig hogy megpirkadt, izgatottan felkelt és elment Áron házába. Áron csodálkozott nagyon, amiért fivére ilyen korán felkeresi és érdeklődött a látogatás oka iránt.

„Egész éjszaka, mondotta Mózes, nem tudtam aludni, mert ama szent törvényekre gondoltam, amelyek nagyon nehezen vihettek keresztül. Így hát kora reggel eljöttem hozzád, hogy meghányjuk-vessük ezeket!”

Felnyitották a törvények szent könyvét, olvasni kezdtek bennök, egyes helyeken pedig felkiáltottak: „Milyen szent, milyen nagyszerű, milyen igazságos törvény ez!”

Közben eljutottak Ádám bűnbeesésének történetéhez; Mózes itt elmélázott, majd fájdalommal felkiáltott: „O, Ádám, te vagy az, aki a halált hoztad a világra!”

Aron erre így felelt: „Miért okozol magadnak fájdalmat, testvér? Hiszen a Halál az Eden kertjének gyönyörű felé vezet!”

„Mégis fájdalmas dolog, mondotta Mózes. Én az angyalokkal is érintkeztem, te legyőzted a halált, mégis mindkettőnknek el kell távoznunk majd a világból. Mit gondolsz, hány évig fogunk még élni?”

„Talán husz évig”, — válaszolt Mózes.

„Talán tizenöt évig” — mondotta Áron. „Talán kevesebb!” — válaszolt Mózes. És így folytatták. Áron mindig kisebb számot mondott és mindig ugyanazt a választ kapta.

Aron lelkét borzalmas kételyek borították el. Ettől egészen megzavarodott. Mózes testvére pedig nyugodtan és mosollyal arcán folytatta: „O, kedves testvérem, nem szeretné-e vajjon, ha azt mondanák rólad, amit Abrahámról mondtak, hogy békével távozott innen testvérei égi birodalmába?”

Aron nem értette meg mindjárt a dolgot, úgy, hogy Mózes hozzátette: „Ha isten meghirdetné neked, hogy száz év múltán meg kell halnod, mit mondanál?”

„Azt mondanám, hogy isten igazságos”, — válaszolt Mózes.

„Es ha meghirdetné, hogy a mai napon kell meghalnod?”

„Azt mondanám, hogy isten igazságos és bizonyára ezzel is javamat akarja”. „Ha tehát szívesen fogadod a halált, akkor kövess!” — mondotta Mózes.

Ebben az órában látták az emberek, hogy Mózes, Áron és fia Eleázár leszállanak a hegyről. Áron Mózeset úgy kísérte, mint a bárányt, amelyet vágóhídra visznek. A zsidók pedig nézték, ahogy elvonulnak, hiszen semmi rosszat nem gyantottak. Am az Ur a magasságban így szólt angyalainak: „Nézzétek az új Izsákok; hogyan követi fiatalabb fivéréket a halálba.”

Amikor felérték a hegy csúcsára, csodálatosképpen megnyílt előttük egy barlang. Beleléptek és már ott is találták az angyalok által elkészített halottas ágyat. Áron befeküdt, kinyújtózott és várta a halált.

Mózes pedig fájdalommal felsikoltott: „O, jaj, mi most ketten állunk itt mellett utolsó órában. De vajjon ki lesz, aki ebben az órában mellettem fog állni?”

Ekkor égi hang szólt meg: „Isten fog állni melletted”. Az égi hang felén állott Mózes, a másikon Áron fia. Homlokra csókolták a haldoklót és megkezdtek a fájdalom munkát. Levették a ruháit, hogy fia Eleázár, aki ott állott és aki tisztában utóda lett, felvegye. Ahogy Áron testvéréről rendre levették a ruhadarabokat, csodálatos égi felhő borította be a főpap testét. Nagy csend uralkodott a barlangban; Áron mintha édes álomba morult volna. Mózes ekkor megkérdezte tőle: „Testvérem, mit érzel?”

„Semmit, válaszolt Áron, csak a felhőzt érzem, amely körülvesz”. Kis idő múltán Mózes ismét kérdezte: „Aron, mit érzel?”

„Azt érzem, hogy az égi felhő, amely immár teljesen betakart, valósággal megrészegít”. Áron lelke pedig felszállott a menyekbe. Mózes újból kérdezte: „Aron, mit érzel?”

A lélek pedig így válaszolt: „Olyan örömet érzek, hogy szinte sajnálom, amiért nem előbb kellett távoznom az élők sorából”. Mózes ekkor felkiáltott: „Boldog testvér! Édes halál! Ó, bárha én is így távozhatték e világból!”

Mózes és Eleázár leszállottak a hegyről. A nép pedig siránkozva kérli, hová tűnt Áron? És ime, ekkor kitarult a barlang, a koporsó felszállott az égbe angyalok kísérete mellett, akik ezt énekeltek Maleachi próféta szavaival: „Ajkaik mindig is az igazság tövényét hirdették”.

A nép látta ezt, lelke megnyugodott, de azért könnyei egyre omlottak. (Jalkut 240.)

MÓZES HALÁLA

Mózes azzal volt elfoglalva, hogy leírja a szent törvények utolsó szavait. Az Ur ekkor magához kérte Gabriel arkangyalt és így szólt hozzá: „Erigy és hozd fel nekem az égbe Mózes lelkét”. Az angyal meglepődve válaszolt: „Uram, uram, én voltam a mestere és ő volt az ember a Halálnak, őt, akihez hasonlót az emberek nemzedékeinek egyike sem tud felmutatni?”

Az Ur ekkor magához kérte Michael arkangyalt és így szólt hozzá: „Erigy és hozd fel az égbe Mózes lelkét”. A megijedt angyal így válaszolt: „Uram, uram, én voltam a mestere és ő volt a tanítványom. Nem tudnám őt látni halottaiban?”

Az Ur most magához kérte Samaelt, a pusztítás angyalát és így szólt hozzá: „Erigy és hozd fel a földről Mózes lelkét!”

A pusztítás angyalának arca vészterhes örömben ragyogott. Gyorsan felöltözött, fegyvert ragadott és lerohant a szent emberhez. Mózes még mindig irt, tolla alatt isten kimondhatatlan neve, ő maga pedig reszkelt a megindulástól. A halál angyala nézte, ezte a szent embert és megzavarta az az isteni világosság, amely Mózes arcán ragyogott. Mózes pedig, amikor meglátta így gondolkodott: „Angyal ez és az ég küldötte, nem igen hozhatja számomra a pusztulást?”

Egy ideig nézte a zavarodott angyalt, majd megszólalt: „Mit akarsz? Mit keresel?” — szólt Mózes az angyal felé.

„Az a küldetésem, hogy halálát hozzák reád, felelt az angyal bizonytalanul. Minden halandó alá van vetve az én hatalmamnak”. „Minden halandó alá lehet vetve a te hatalmadnak, válaszolt Mózes. De én, akit már aryam ölében istennek szenteltek, én, aki az isteni csodák intézője vagyok, én, aki az igazság törvényeit terjesztem a földön, én a lelkemet rád nem bízhatom”.

Samael erre zavarodottan visszarepült a menyekbe. Ekkor egy titokzatos hang hallatszott a magassból: „Mózes, Mózes, órád elérkezett, meg kell halnod!”

„Uram, Uram! — mondotta Mózes siró hangon, hányszor hívtál fel mennyei szférákba, hányszor kaptam tőled az isteni csókot. Ó, jaj, ne bízd lelkemet a pusztulás angyalára!”

A mennyei hang pedig válaszolt: „Nyugodj meg, én magam intézem a te földi elmulását, én magam foglak eltemetni”.

Mózes ekkor elkészült halálára. Tisztán és nemesen, mint egy szeráf.

Az Ur pedig a legmagasabb menyekből lebozsátokozott és három angyal, Michael, Gabriel és Sagsagel körülvette Mózeset. Michael angyal a sirt hozza rendbe, Gabriel fehér gyolcsból való ruhadarabot terített feje alá, Sagsagel pedig lábát takarta be. Michael mozdulatlanul állott Mózes oldalán, Gabriel a másik oldalán.

Az Ur pedig megszólalt: „Zárd le szemöldököt!” Mózes lezárta.

„Szorítsd kezedet a szívedre!” Mózes kezét oda szorította a szívére. „Nyujtsd ki lábaidat!” Mózes engedelmesskedett az isteni parancsnak.

„Szentséges lélek, drága gyermekem!” — mondotta az Ur. „Százhusz év óta adtal lelked makulátlan porhüvelynek. De ütött az óra. Erigy, repülj fel a menyekbe!”

A lélek fájdalommal válaszolt: „Minden szeretetem benne volt ebben a makulátlan és tiszta testben. Nincs bátorságom, elhagyni azt”.

„Gyermekem, szálj ki!” Szálj fel! „Felviszlek a legmagasabb égbe, odaengedlek halhatatlan trónusom elé”.

A lélek még mindig habozott. Az Ur ekkor homlokra csókolta Mózeset és e csókkal a lélek felrepült a magas égbe.

Az eget pedig gyászfelhő borította és e szavak hallatszottak: „Ki maradt immár a földön, aki harcolhatna a bűn és tévelygés ellen?”

Egy hang válaszolt: „Ilyen próféta soha sem volt és nem is fog feltámadni”.

A Föld is sirt. „Elvesztettem szentemet”. És Izrael is sirt: „Elvesztettük a pásztort”. Az angyalok pedig kórusban énekeltek: „Jöjjön a szent, jöjjön békében, isteni öleléssel”. (Rabot 302.)

MÓZES SIRJA

Az isteni gondviselés végzése volt, hogy Isten emberének sirja az emberi szem elől elrejtett.

A szent templom elpusztulása. Izrael hosszú száműzetése már akkor az Ur előrelátó gondviselésének tárgyát alkotta.

Ha Izrael leborult volna Mózes sirjára és a szent rögöket megdöbbenésével volna könyveivel, és kérte volna a szent férfit, hogy szőljön értük az isteni igazságosság nevében és hártsa el ezáltal rettenetes sorsukat, vajjon az isteni igazságosság el tudta-e volna hártani ezt a szent kövzetítőt?

Amikor az isteni bosszú végzése szerint a pusztában bolygó nép halálra és romlásra volt ítélve, Mózes egymaga le tudta szerelni ezt a haragot.

És az igazak, akiket az Ur életükben is megbecsült, halálukban kétszeresen drágák számára.

Az átkos perzsa kormány valamelyik napon elhatározta, hogy fel fogja kutatni a nagy zsidó törvényhozó sirját.

A perzsák pribékjei is felsiettek a hegyre, kutattak, ástak, felkuszáltak, leszállottak és minden oldalról kutatták a hegyet.

Volt egy pillanat, amikor felérve a hegy ormára és onnan letekintve a mélységbe, azt hitték, hogy valahol lent megtalálták Mózes sirját.

Gyorsan lefutottak a hegy lábához, körülnéztek és megdöbbenve látták, hogy a sirt most már a hegy legmagasabb csúcsán látszik.

Ez megzavarta, szinte kétségbeejtette őket és csoportra oszolva, az egyik csoport lent maradt a hegy lábánál, a másik felkuszolt annak tetefjére.

„Ott van a közelben melletted, kiáltották a föntiek, egészen melletted van!” Mózes sirja ugyanis úgy tűnt fel szemükben, mintha odalent lenne.

„A sirt megtaláltuk, kiáltották a lentiek, a hegytetőn lévő társaikhoz. Ott van melletted a hegy ormán”. Mózes sirja ugyanis úgy tűnt fel a lentilőknek, mintha ott fent lenne.

Am Mózes sirját soha senki meg nem találta. (Sota 14.)

Monológ a bulldoghoz

Vérben forgó, sötét szeméidben értem a dühök nehéz mámorát, bulldog-sorsodhoz bulldog-élet illik: nem értheted a bölcselők tanát.

Tépd fogadhoz a húsbátépés illik, torkodhoz hang, mely üvölt és hörög, a kezdet óta hordozod a véget, mely kegyetlen s épp ezért örök.

Tiszteled az ostort és a láncot, de letépd a szegény védtelent, erős vagy a gyengeséggel szemben, mert eszményed: az ősi-ősi rend.

Mindig morogsz testes, véres állat, számodra koncból a sok is kevés, talán, ha oldaladba belölnék megértened, hogy mi a szenvedés.

Am mert ugathatsz láncotlanul, béhén: félek fogadtól, mely mint őselem csattog felém az élet kertje útján s dühödten röhög a gyáva szellemem.

A te korod ez, véres fogu bulldog, amelyben elernyedt az ostor és a kéz, Ezért van, hogy morgó hatalmadtól gyáván fut a büszke emberész.

Ma még fut, de egyszer majd a korbdóc ugra lendül s morgásod kifol, véres fogadnak nem lesz többé számköny, az ember, aki ma még meglapul.

SALAMON LÁSZLÓ

Palesztína a világháború alatt

*

A világháború kitörése után néhány hónapon át, 1914 október 31-ig, semleges maradt az ottomán birodalom. A palesztinai helyzet azonban már ebben az időben kritikussá vált. Mindenekelőtt a kapitulációk megszüntetése súlyosította a zsidók helyzetét. Konzuljaik védelme alól kivették és az ottomán hatóságok hatáskörébe utalták őket. A krízis még fokozódott az ottomán semlegesség feladása után. A szultán szent háborút, dzsiaid-ot hirdetett. Ez felfokozta az arabok vallási idegenkedését a zsidókkal szemben. Megnövekedtek a jaffai kajmakámnak, Bahaedinnek, intrikái is a zsidók, mindenekelőtt a cionisták ellen. A kajmakám korábban a belügyminisztériumban teljesített szolgálatot, a zsidó ügyek referense volt. Már abban az időben fejébe vette, hogy véget vet a zsidó építőmunkának Palesztinában, mert zsidó állam létesítése a végső célja. A zsidó telepek önkormányzata, a kék-fehér zászló, a Nemzeti Alap bélyegei, az iskolák héber tanítási nyelve: egyképpen szálka volt a szemében és ismételtlen haditörvényszék elé akarta hurcolni az ezekben a vétkekben ludasnak találtak. Egyenesen veszedelmessé vált azután a helyzet, amikor Dzsemaal pasa, az ottomán tengerészeti minisztere, a negyedik hadsereg parancsnoka került Palesztína élére.

Dzsemaal keleti kényur volt, csupa széles, csupa kegyetlenség, egész a vérszomjig. Már a jisiv rabbiainak üdvözlő audienciáján kijelenti, hogy véget fog vetni a zsidók szeparatiztikus törekvéseinek és a vezető szerepű zsidók bebörtönzésével fenyegetőzik. Házkutatások sorozata következett, a zsidó földműves telepek végzése, a zsidó iskolák, az Angló Palesztina Bank bezárása, vizsgálatok a cionista vezetők és a zsidó lapok szerkesztőjei ellen. Valószínű, hogy a palesztinai zsidókérdést ugyanazzal a módszerrel oldotta volna meg, mint amely az örmény kérdés megoldásánál kitűnően bevált, ha a konstantinápolyi amerikai nagykövet, a zsidó Henry Morgenthau, később pedig hivatalbeli utódja, Abraham J. Elkus — szintén zsidó és még határozottabb fellépésű minden zsidó ügyben, mint Morgenthau —, nemkülönben a szövetséges német hatalom konstantinápolyi diplomáciai képviselője, amely bizonyos fokig tekintettel volt a világ közvéleményére és nemzetközi kapcsolatainak megjavulására várta a zsidók támogatása révén, nem néz és nem koppint szigorúan a körmére.

Dzsemaal, egyáltalán az egész világháború idejében az ottomán kormány ifjú-török párti volt. Nacionalizálási törekvések fűtötték tehát. A korábbi rezsim, az Abdul-Hamidé, vagy negligálta a cionizmust, amely csak csekély számú bevándorlót hozott akkoriban Palesztinába, vagy pénzügyi előnyöket próbált belőle kicsikarni. Egyéb gondjaihoz képest — a birodalomban napirenden voltak a kiélesedett párt-harcok, a forradalmak, felkelések — a cionista probléma jelentéktelen valami volt a szemében. Látott bizonyos nem egészen kedvére való magvat benne, de ugyanakkor azt is észrevette, hogy nagydobbe telik, míg ebből a magból veszedelem nő ki, mely a birodalom egységét veszélyeztetheti. Egyelőre tehát aktuális bajaival vesződték és békében hagyta a zsidókat. Dzsemalnál és társainál más volt a helyzet. Nacionalisták voltak, türelmetlenebbek minden más nacionalizmussal szemben, mint elődjük. Gyökerében akartak elfojtani minden törekvést, amely esetleg új nemzetiségi problémával gazdagította volna az ottomán birodalom amúgy is dus probléma-sorozatát. Dzsemalnál ráadásul személyes okok is közrejátszottak. A világháború kitörése előtt tárgyalásokat folytatott az antanttal, a francia-szövetség híve volt. De később, még 1915 folyamán is, kész lett volna felküzdeni a konstantinápolyi központi kormány és a német szövetséges ellen, ha az antant elismeri az ázsiai török-birodalom függetlenségét és öt állítja szultáni ranggal az élére. A palesztinai hipor-nacionalizmusa, a Konstantinápolyt is tulicítáló cionizmus-ellenessége jelentős részben abból a

szándékból fakadt, hogy megbizhatatlanságát leplezgesse.

A követi méltóságából visszalépett Morgenthau az amerikai újságokban tévesen értelmezett kijelentései, hogy az ifjú-törökök hajlandók Palesztinát pénzért átengedni a cionistáknak, nemkülönben Jabotinsky agitációja az antant oldalán harcoló zsidó légitestület céljából, majd ennek a légióknak harci tevékenysége: mind-mind zavarólag hatott a palesztinai zsidóság és az ottomán hatóságok viszonyára.

Dzsemaal szeszélyessége folytán ez a viszony nem volt állandóan rossz. Néhány prominens zsidót körébe vont, hogy kikérje tanácsát, igénybe vegye munkásságát. Köztük volt Ruppin is, akit később német állampolgár léte, kiutasított Palesztinából, nemkülönben Aaron Aaronsohn, aki pedig szoros kapcsolatban állott az angol hadsereggel és akinek családját nem sokkal később középkori, inkvizitorikus kínzásoknak vetette alá. 1916-ban odáig melegegett jóviszonya a zsidókkal, hogy felajánlotta a Kotél hámaáráival szomszédos arab házak kiskajátítását: Megfelelő területet akart nyitni az imádkozó zsidók számára és parkirozni akarta a még fennmaradó területet. Össze-vissza 20 ezer török fontot számított volna ezért az üzletért. Nem lett belőle semmi. A sok arab akasztás olyan feszült légkört teremtett, hogy Dzsemaal jónak látta elnapolni kisajátítási tervét, nehogy ezzel is izgassa az arabokat.

A zsidó sómereket mindenestre lefegyverezte Dzsemaal és egyre-másra szedte a hadiadókat a zsidóktól, akiket ezrével kényserített az ottomán állampolgárság felvételére, természetesen magas díjak lefizetése ellenében. Bahaaddin rajta is tultett. Dereglyére akarta rakni az orosz állampolgárságot zsidókat. Ellenséges állampolgárok, menjenek Isten hírével Egyiptomba. Szándékának azonban idejében meszt veték a zsidók konstantinápolyi barátai — a német követség jóvoltából a cionista Palesztina-hivatal a diplomáciai postát használhatta közlése számára és így állandóan a teljes valóságot jelenthette — és a jaffai kajmakán belebukott ebbe a tervébe. A hatóság vegzaturáit tetézték a jisiv pénzügyi bajai. Ruppin évi 400 ezer angol fontra becsüli azt az összeget, ami a külföldről Palesztinába a háború alatt valóban befolyt. Chalukka pénzekből, az új jisiv narancs és borexportjából, különböző alapok gyűjtéseiből, külföldön élő családtagok anyagi támogatásából, iskolák, nevelőintézetek szubvencióiból tevődött össze ez az összeg. Ezek a pénzek most egyszeriben elmaradtak.

Dzsemaal vezéreitől is megfosztja a jisivot. Ben-Cevinek, Ben-Gurionnak, Schein-

MEGNYILT a KALAPKIRÁLY

kalap- és uridivatüzlete
CLUJ, Piața Unirii No. 5.
Speciális fehérnemű mérel után

kinnek távoznok kell az országból. A kiutasítási sorozatot Ruppin eltávolítása tetézi be. Ruppin a Palesztina-hivatal vezetője volt ekkor.

Egy jelentés, amelyet a konstantinápolyi cionista irodának (Richard Lichtheim volt a vezetője, küldött meg a még Palesztinában tartózkodó Arthur Ruppinnak, aki így vázolja fel a palesztinai helyzetet: 1915 novemberében 11 ezren voltak kénytelenek elhagyni az országot, ötvenen közülük fogságba senyvednek, százezer frankukat kobozták el különböző címeken, az APC-t bezárták, az iskoláink közül kettőt szintén. Lelkileg és gazdasági létünkben egyképpen összeomlottunk. A kereskedelem szünetel, az ipar nemkülönben. Semmiféle ellenség nem pusztíthatott volna erősebben, mint ahogy a törökök pusztítottak fonák gazdasági intézkedéseikkel. A mezőgazdasági telepek elvesztették élő inventárukat, természetesen elkobozták, minden jövedelmük oda. Az import és az export szünetelése folytán és a sáskajárás következtében rettenetes szegénység szakadt az országra. A legfontosabb élelmiszerek hiányoznak; ami kapható, annak szörnyen magas az ára, és nagy a munkanélküliség.

A cionisták a külföld segítségéért folyamodtak. Világszerte nagy összegek gyűltek össze a felállítására a zsidó Palesztina javára. Mindenekelőtt Amerika segített. Jakob Schiff és Nathan Strauss már októberben 50 ezer aranydollárt küldenek Palesztinába. A pénzt amerikai hadihajó hozta Jaffába. Ez nagyot lendített a zsidók tekintélyén. 1916 februárjában pénzből, élelmiszerekből, orvosságban közel egy millió frankkal segítette az amerikai zsidóság a jisivot. A küldeményeket mind az öt esetben hadihajókkal hozták. A cionista segély alap szintén közel egymillió frankot küldött.

Dzsemaal pasa ezt is rossz néven vette. Sok a zsidók pénze, vezetőik pedig pávás-

kodnak, uraskodnak, mintha állami méltóságok lennének. Nem akart többé mást, mint gyógyszer, élelmet az országba beengedni. A szétosztást pedig állami szervekkel akarta végeztetni. Az amerikai orvos delegációt nem hagyta partraszállni sem. Kémkedni fognak, ezzel okolta meg a magatartását.

A zsidók helyzete súlyosbodott, amikor 1917 márciusban megkezdődött az angol offenzíva. Dzsemaal evakuáltatta Jaffa és a környék nem-muzulmán lakosságát. Csak a mezőgazdasági telepek zsidói kaptak parodont. Vagy négyezer zsidó volt így kénytelen lakóhelyét elhagyni. Élelmiszerhiány, lakáshiány, betegségek erősen megviselték őket.

Az „evakuálási-alap” sietett segítségükre. Mintegy 2 és félmillió frankot juttatott az országba. Szétosztásukkal főképpen a cionista Palesztina-hivatal foglalkozott. Az angolok előnyomulása persze fokozta Dzsemaal és emberei ingerlékenységét. Mindezt és mindenkit kémet láttak. Ráadásul ellenőrizni kezdték a katonai szolgálatra kötelek lakosságát, mindenekelőtt a zsidókat. Előbb Nazaretbe, később Damaszkusba hurcolták a fiataliságot katonai kiképzés céljából. A bánásmód nem volt a legkíméletesebb. Ló mellé kötötték, botozták őket. Vagy 60 sírhely jölte meg rövidesen az elvonulásuk útját.

Az angolok behatoltak Palesztinába. 1917 októberében Bér-Sevá neve, ez a patinás bibliai név, jelent meg az angol hadijelentésben. Novemberben Aza következett. Az előnyomulás iránya Chebron volt. November közepén a jaffa-ramlei utól délre fekvő zsidó mezőgazdasági telepek kerültek az angolok kezére, november 17-én Jaffa. Most már Jeruzsálem felé haladt az angol hadsereg, amelynek fontos kiegészítő része volt a napijelentésekben ismételtlen megdicsért zsidó légió.

December 8-án a törökök kiűritették Jeruzsálemet és december 10-én Allenby angol tábornok szerényen, gyalogszerrel bevonult a szentvárosba a jaffai kapun át.

A törökök még tartották magukat egy ideig az ország északi részében. Haifát és Tiberiást 1918 szeptemberében foglalták el az angolok. Az ország így teljesen katonai közigazgatás alá került. 1918 tavaszán az angol kormány engedélyével Palesztinába érkezik a Zionist Commission, héber néven: a Váád Hacirim. Weizmann az elnöke. Balfour külön levélben ajánlja be az angol haderő parancsnokságának. A zsidó nemzeti otthon lehetőségét volt hivatva ez a bizottság tanulmányozni és az eredményről jelentést kellett tennie a kormánynak.

A zsidók és a katonai kormányzás viszonya nem volt a legbarátságosabb. A katonák egy későbbi jellemzés szerint anticionisták, sőt talán zsidó-ellenesek voltak. A cionista bizottság viszont egycsapásra szerette volna megvalósítani a Balfour-deklarációban megígért zsidó otthon: zsidó hadsereget, rendőrséget, vámraktárakat, földosztó bizottságot, stb., stb. követelt. Nem tudták, még csak nem is sejtették, hogy tövisekkel teli, göröngyös út vár a Palesztinában a zsidókra. Hogy a nemzeti otthon megvalósítása generációk munkája lesz.

(f. i.)

AZ UJ KELET

palesztinai utazási és információs osztlálya megkezdte működését

A Palesztináról elterjedt ellentmondó hírek, a vizsátérők és rosszhiszeműek híreszteléseivel szűkebbé teszik, hogy az erdélyi zsidóságnak Palesztinával való kapcsolatai kimélyüljenek és állandó jellegűek maradjanak. Az Uj Kelet jó szolgálatot kíván tenni olvasóinak, amikor egyébként is állandósított és kifogástalan palesztinai hírszolgálat mellett az olvasó személyes érdekeit is szolgáló információs szolgálatot létesít. Ecéből az Uj Kelet kiadóhivatala megállapodott a „HAMADRICH” információs irodával (Tel-Aviv), mely dr Kochavi (dr S. Stern, a Zsidó Párt volt főtitkára) vezetése mellett mintaszertű információs és tájékoztatói tevékenységet végez.

A „Hamadrich” irodába az Uj Kelet részéről palesztinai szerkesztőnk, Barzilay Istvánt delegáltuk, aki közel másfél évtizedes erdélyi zsidó újságírói tevékenysége idején megismerte az erdélyi zsidóság életét, szándékait és a dolgok iránti beállítottságát és anyanyelvükön válaszol az érdeklődő erdélyiek leveleire.

Az Uj Kelet palesztinai információs és utazási osztlálya a Hamadrich irodával való megállapodása révén az érdeklődő rendelkezésére bocsátja elsősorú összeköttetését az élet minden ágában. Kereskedelmi kamarák, statisztikai hivatalok, hitelintézetek és bankok, biztosítótársaságok, utazási és szállítási irodák, felsőbbfokú iskolák és mindennemű tanintézetek, szanatóriumok, ipari és kereskedelmi szervezetek stb. útján elérhető összes felvilágosításokat, pénzbefektetésekre és vásárlásokra vonatkozó felvilágosításokat bocsát az érdeklődő rendelkezésére.

Vállaljuk továbbá Tel-Avivban, Haifán és Jeruzsálemben ingatlanok kezelését, valamint az ország minden pontján ültetvények adminisztrálását.

Az információs vonatkozó kéréseket kiadóhivatalunk továbbítja a Hamadrich irodához. Egy egyszerű információs lletéke 100 (száz) lej, amelyet kérjük a kiadóhivatalnak a levéllel egyidőben beküldeni.

KÖZGAZDASÁG

A nyugateurópai államokból nagy tételekben menekül a tőke a tengerentúlra

Londonban és Párizsban több, mint ötven millió font összegű csehszlovák követelést zároltak. A Franco-kormány kísérletei a peseta restabilizálására. Lanyhultak az árak a nyugati árutőzsdéken. A lengyel kormány 1 milliárd 200 millió zlotys belső kölcsönt vesz fel. Szlovákia önálló jegybankot állított fel Pozsonyban.

Zürich, 1939. április 3. A világpolitikai helyzet alakulásának megfelelően a nyugat európai tőzsdéken és pénzpiacokon az elmúlt hét végén némileg csökkent az izgalom, azonban a háborus félelem változatlanul tart. A londoni Cityben a csehszlovákiai események hatása alatt kialakult alacsony árfolyamok nem változtak. A cseh-kérdéssel kapcsolatban az összes angol bankok keresztül vitték a csehszlovák követelések és értékek zárolását, amelyeknek összegét Londonban 35 millió fontra, míg a más nyugateurópai államokban levő cseh szlovák értékek és követelések összegét több, mint 15 millió fontra becsülik. A spanyol kérdéssel kapcsolatban is bizonyos tartózkodás tapasztalható, mivel a londoni pénzpiac csak abban az esetben áll a Franco-kormány rendelkezésére, ha a Franco-kormány bizonyos angol követeléseket teljesíti. A londoni pénzpiac kedvezőtlenül hatott, hogy a magánosok részéről óriási arany aranyteaurálások kezdődtek, ami miatt aztán — átmenetileg — megszüntnek tekintik a londoni nyomasztó tökébőséget és súlyos ultimótól tartanak. Párizsban a tőzsdé nagyon kedvetlen, Daladier miniszterelnök beszédét általában kedvezően fogadták, a pénzügyi helyzetet itt is nagy mértékben rontotta a magánosok aranyteaurálási akciója. Amsterdamban és Brüsszelben az izgalom valamivel alább hagyott, a külföldi tőkék elvándorlása változatlanul tart. Svájcban az elmúlt héten szinte pánikszerűen folytatódott a külföldi tőkék elvándorlása és emiatt a svájci frank tovább lanyhult, különösen a dollárral szemben. A Wall-Streeten a naponként érkező nagytételű európai tőkék (aranyak) élénk kommentálási tárgyát képezik és ismét halatszanak hangok, hogy az aranysterilizációs rendelkezéseket szigorítani kell. A Federal Reserve Board (U. S. A. jegybankok csúciszervezete) jelentése szerint a 12 USA jegybank a 9.5 milliárd dollárt kitevő aranykészletén kívül cca 4 milliárd dollár értékű külföldi eredetű arannyal is rendelkezik, amelyek nagyon nyomják az amerikai pénzpiacot. Hatalmas tételű aranybevándorlásról számolt be a kanadai jegybank is, elmúlt heti jelentésében.

A nyugati árutőzsdéken az árak általában lanyhábbak, mint az előző hetekben. Gyapokban, gabonában, kaucsukban, ónban és ólomban a kínálat állandóan növekszik. A Nemzetközi Önkormány, a kedvezőtlené vált elhelyezési lehetőségek miatt, a termelési kvótákat tíz százalékkal az 1929. évi 35 százaléka akarja csökkenteni, ami főleg azért feltűnő, mert 1937 január elején 105 százalék volt a termelési kvóta.

Madrid elfoglalása után a Franco-kormány általános valutarendezésbe kezdett és magának követeli a köztársasági által külföldre menekített aranykészleteket. A legnehezebb a pesetaárfolyam megállapítása, mivel Londonban a Burgospeseta hivatalos árfolyama 42 (1 font = 42 Burgos pesetával) viszont a londoni magánforgalomban 115—117 pesetát követelnek egy fontért. A londoni City szakértői azt ajánlották, hogy a pesetát 1:100 arányban, font alapon restabilizálják, amit viszont a német kormány ellenez, azért, mert a Franco pesetáért kezdettől fogva a német Reichsbank vállalta a garanciát.

A múlt heti világpolitikai események hatása alatt a lengyel kormány egymilliárd 200 millió zlotys belső kölcsön felvételét határozta el, nemzetvédelmi investíciók céljaira. A magyar kormány az elmúlt héten becsájtotta ki az 1938. év elején terve-

zett 400 millió pengős belső kölcsön második tranche-át, 150 millió pengő összegben, amelyet ugyanugy jegyeztek le, mint az első részletet.

A német kormány az elmúlt héten adta ki rendeletét Cseh- és Morvaország gazdasági bekebelezésére. A rendelet szerint április 1-én életbelépett a vámunió, melyet fokozatosan — több hónapon át — visznek keresztül. 1:10 arányban megkezdtek a csehkorona bankjegyek becsérlését is és május 1-től kezdve a történelmi Cseh- és Morvaországok területén kizárólag a márka valuta marad érvényben. Ezzel egyidejűleg a Szlovák kormány is kiadta valuta-

rendeletét, amelynek alapján a Cseh Nemzeti Bank pozsonyi fiókját az önálló Szlovák Jegybank központjává minősítették és egyidejűleg megkezdtek a Szlovákia területén forgalomban levő csehszlovák koronabankjegyek lebélyegzését is. A Szlovák kormány hivatalos rendelete szerint ezek a lebélyegzett szlovákkorona bankjegyek maradnak forgalomban.

A nemzetközi devizapiacokon mindenütt szilárdult az arany ára. Az egyes nyugati devizák közül változatlan a font, dollár és francia frank, a holland forint hullámzó, a svájci frank tovább lanyhult és ennek megfelelően a zürichi árfolyamok is emelkedtek. A középeurópai valuták árfolyama tovább lanyhult, a zürichi magánforgalomban (olcsóbb svájci frankokban) a márka-bankjegy 53-55-re, a pengőbankjegy 39.50-41-re, a csehkorona bankjegy 2.80-3-ra, az olasz lira bankjegy 13-13.25-re, a zloty bankjegy 59-re lanyhult. A lejbankjegyek árfolyama nem változott, a zürichi magánforgalomban 1.30-1.45-ös, Budapesten 2.40-3.45-ös árfolyamon jegyzik a lejbankjegyeket.

Az új költségvetés

A pénzügyminiszter a Hivatalos Lap legutóbbi számában hirdette ki az új költségvetési törvényt, amely április 1-én életbelépett. Az új költségvetés végösszege — amint előrelátható volt — magasabb az előző éviéknél, azonban az elmúlt hónapok világpolitikai eseményei miatt minden állam költségvetése lényegesen megduzzadt a rendkívüli nemzetvédelmi kiadások miatt és ez a körülmény kihatással volt Románia állam költségvetésének elkészítésére is. Mitija Constantinescu pénzügyminiszter azonban nemzetgazdasági miniszter korábban tapasztalta, hogy a túl nagy államháztartási igények mely károsan befolyásolják a magángazdaság rentabilitását és mennyire hátráltatják a termelést és éppen ezért ennek a közgazdasági törvénynek következményeit igyekezett levonni azáltal, hogy a nemzetvédelem megnövekedett anyagi szükségleteit elsősorban a többi tárca előirányzatainak csökkentésével igyekezett pótolni és a hiányzó hányad erejéig folyamodott az adóemelések rendszeréhez. Így

is azonban a csökkenő konjunktúrában súlyos terhet jelent az a husz százalékos adóemelés is, amelyet a költségvetési törvény előír, az adók átvételével és az adókievételek mellőzésével kapcsolatban.

Az államkincstár a különböző alapok és az állami intézmények költségvetéseinek összesített végösszege 84 milliárd 600 millió lej, a múlt évinél közel tíz százalékkal több. Ebből az állami költségvetés főösszege (mindkét oldalon) 32 milliárd 228.900.000 lejt tesz ki, a múlt évvel szemben mutatkozó többletet a fent említett adóemelésekkel és más állami bevételek szaporításával akarja előteremteni a pénzügyminiszter. A különböző alapok költségvetési főösszege 1 milliárd 435 milliót, a hadfelszerelési alapok költségvetése 7 milliárd 704 milliót tesz ki. A különböző autonóm pénztárak és állami vállalatok költségvetését 43 milliárd 294.5 millió lejtben irányozták elő.

A költségvetés részletesebb ismertetésére visszatérünk.

A kikötővárosok gabonatőzsdéin élénkült a kereslet a buza és kukorica iránt

Az angolok és más importőr államok fokozzák romániai buza- és kukoricavásárlásaikat. Tartottak az árak az olajmagvakban. A világtőzsdéken változatlanok a gabonárák

A gabonavilágtőzsdéken az elmúlt héten sem irányzatváltozás, sem pedig számottevő árváltozás nem mutatkozott. Ugy Liverpoolban, mint Rotterdamban az egyes napokon a hangulat aszerint alakult, hogy az argentinai és kanadai buzakinálatt mekkora volt. Az importőr államok közül a Franco-kormány jelentkezett fokozott kereslettel, ami az elmúlt hét spanyolországi eseményeivel magyarázható.

Romániában az elmúlt héten élénk volt az üzlet a kikötővárosok gabonatőzsdéin. Az angolok újabb kétezer vagonos buza tételre adtak megbízást a romániai exportőr cégeknek, a görögök intenzíven folytatják buzavásárlásaikat. Az olaszok és németek főleg kukoricát vásárolnak. Ezekon kívül a németek nagyban vásárolják az olajos magvakat, de kötések történtek német számlákra főzélékfelélekben is, amelyeknek ára emiatt tartott.

A hét végén a fontosabb romániai gabonatőzsdéken a következő árakat jegyezték: Bucuresti: 81 kg-os buza (2 százalék idegennyaggal) 42.000 lej, kukorica (17 százalék nedvességtartalommal) 37.000 lej, napraforgómag 49.000 lej.

Braila: 79. kg-os buza (2 százalékkal) 43.750 lej, 71-72 kg-os rozs (4 plus 4 százalékkal) 35.000 lej, 59-60 kg-os árpa (6 százalékkal) 37.000 lej, kukorica (17 százalé-

kal) 39.500 lej, takarmányborsó 55.000 lej, Victoria borsó (kénezett) 67.000 lej, zöldborsó 78.000 lej, napraforgómag 48.650 lej.

Galati: 79 kg-os buza (1 százalékkal) 45 ezer lej, 59-60 kg-os árpa (5 százalékkal) 33.500 lej, idei kukorica 37.250 lej, I-a bab 105.000 lej, vadrepce 70.000 lej, tökmag 88.000-89.000 lej, Victoria borsó 64.000 lej, lenmag 125.000 lej, kendermag 76.000 lej.

Constanta: 78 kg-os buza (2 százalékkal) 42.500-42.750 lej, idei kukorica (17 százalékkal) 37.500 lej, 58-59 kg-os árpa (4 plus 1 százalékkal) 35.500 lej, Naveta repce 81.000 lej, Transilvania bab 107.000 lej, 41-42 kg-os zab 46.000 lej, lenmag 125 ezer lej.

A pénzügyminiszter újabb árveréseket tart a vámhivatalok által elkobzott árukra és tárgyakra

A vámhivatali közegek által elkobzott árukra és tárgyakra a pénzügyminiszter újabb árveréseket tüzetett ki. A Hivatalos Lap 75. számában megjelent pénzügyminiszteri hirdetmény szerint a következő erdélyi vámhivatalokban tartanak újabb árveréseket: Április 12-én Kurticson, április 19-én Hosszuzemőn (Máramaros megye), április 21-én Brassóban. A Hivatalos Lap 75. száma (Partea II.) részletesen felsorolja az árverésre kerülő árukat és tárgyakat.

A rossz vér következményei

Ekzema - Hólyagos pörselemek - Furunculusok - Reuma - Visszerek - Lábfájás - Érelmeszesedés - Női bajok

Tiszta vér: egészség, tisztátalan vér: betegség vagy halál. Meg lehet őrizni a vér tisztaságát? Minden bizonnyal. A Depuratif Richelet egyszerű és olcsó szere a vér tisztántartásának. E heroikus szer hatása alatt a vér megszabadul minden mérgező anyagától és gyökeresen megtisztulva, hamarosan ismét azzá a tápláló folyadékká, az egészség és az élet ama közlekedési eszközévé válik, amelynek rendeltetésén alapján lennie kell. Régi ekzemában, vagy egyéb bőrbajokban hólyagos pörselemek, furunculosis, psoriasis, sycosis, bőrpíróság, csalánkiütés stb. Szenvedők kímő viszketései megszűnnek, sebek megszáradnak és lehullanak, bőrük újra egészséges és üdév válik. A mellékelt fájdalomcsillapító reumában szenvedőket, mozdulatlanúságra kárhoztatott köszvényeseket visszaadja a normális életnek a Depuratif Richelet. A visszerek és aranyerek egész seregyeződött már meg róla, hogy ez a szer eltűnteti bajait; a viszkető fájdalmak elmúltak, daganatok eltűntek; a gennyedő sebek folyása megállt, a sebek bezárultak és semminő hátrahagyta. A hiányos nedvkeringés előidőit megelőződték férfiak és a kritikus korban levő asszonyokat megszabadította a Depuratif Richelet szivdohogásuktól, szédülésektől, a halántékukban időnként fellépő nagyfájdalmaktól, szemkáprázásuktól és elviselhetetlen vesefájdalmaitól. Mindezeknek a betegeknek a Depuratif Richelet verük megtisztítása és regenerálása útján meghozta újból a fiatalonmencia, tevékeny és boldog élet lehetőségét.

DÉPURATIF RICHELET

Minden gyógyszerésztől és drogériában kapható

Új adóügyi döntvények

A múlt évi adókievételek során egy holland cég bucuresti megbizottját, mint külföldi cég fiókját — összehasonlítási alapon — becsülésszerűen adóztatták meg. Felfolyamodással (recurs) került az ügy a bucuresti tábla VI. szekciójára elé, amely megsemmisítette a kivetést és az indokolásában megállapította, hogy a kizárólag megrendelések gyűjtésével foglalkozó egyén nem tekinthető külföldi cég fiókvezetőjének. A külföldi fiók fogalmát az a tény határozza meg, hogy folytat-e áruüzleteket, az áruforgalmat belföldön bonyolítja-e le. (6-1939. sz.) A bucuresti tábla II. szekcióján egyébként 242-1938. szám alatt hasonló döntést már hozott.

Egy bucuresti iparos az 1937. évben veszetéssel dolgozva üzemét leállította és elmulasztotta az esedékes adóvallomást benyújtani. Az adókievető közegek, az adókievetés során, az adótörvény 103. cikkében előírt bírsággal sújtották, az adóvallomást beadásának elmulasztása miatt. Felfolyamodással (recurs) került az ügy a bucuresti tábla VI. szekciójára elé, amely megsemmisítette a bírságot és kimondta, hogy a nem dolgozó iparos nem büntethető adóvallomást be nem adása miatt, mivel a védelmei nincsenek, tehát az adóvallomást be nem adásával jövedelmet nem titkolt (222-1938. sz.)

Az egy... csak szor... eresjüket... den meg... zánkka... reménye... ténnyel... függés... utjára... alkarni... bennünk... tombol... kik vagy... Ha szent... kétségbe... szárnai... zsamát... — a vas... Ha or... pekket... tok, köz... „gödöl... „nagy az... a közös... — közös... Istent, u... jes assz... hiv tége... leányait... nyak is... vezetik... a Tóra... tek legy... mocsokj... mászóva... gyok az... ket Mic... hessék é... vagyok... doimátok... a többi... hintené... tokban n... velük sz... más inte... nának, —... lás, mely... láz szon... ségét kö... mirket... lépésigü... reánk p... országot... gar köz... zöttetek... mert ide... ban“... „N... vénykez... az ürme... Istenele... tom ors... De ne... lünk az... ban lak... tetet is... zik, és a... jait kép... künk: ... meginog... vagy zs... végy toll... az örö... bennetek... 25. 34—... lehetősé... és mint... van az... Az eg... gunkba... rezett b... iögegenk... kintöbbs... mint sa... hasam“... nek sze... fiaiak... megszer... Egyipto... Az e... Izrael... letét, I... gát; ma... szeretet... ban, jog... — a te... ezek a... igazi sz... gunkat... Saját n... zük; de... idegen-t...

MIZRACHI

A MIZRACHI SZERVEZET HELYICSOPORTJÁNAK KÖZLEMÉNYEI

Szolgaság és szabadság

Hirta: KLEIN, ELIÁHU

Az egyiptomi kivonulás emlékéből nemcsak szombatjaink és ünnepnapjaink merítik erejüket, hanem a hétköznapi életünk minden mozzanatával, munkánkkal és foglalkozásunkkal mint emberek, szokásainkkal és reményeinkkel mint zsidók is ezen történelmi ténnyel vagyunk összeforrtva. Ez az összefüggés kísér el bennünket életünk minden útjára és valahányszor a helyes utról letérni akarnánk, felelősségteljesen figyelmeztet bennünket: emlékezzetek arra, hogy Egyiptomból vonultatok ki, jusson eszetekbe, hogy kik vagytok és óvakodjatok rosszat tenni. Ha szenvedések hatalmasodnak el rajtunk és kétségbeesés környékezi lelkünket, a vigasz szarjait terjeszti fölénk és a remény balszámát hinti szívünkbe: hiszen Egyiptomból, — a vaskohóból is, — kivonultatok.

Ha országotokba vonulva, az ottlakó népekkel pogányságukban egyesülni akarnátok, közös asztalhoz ülve velük, gondolván „gödöl a lögimá semökárevet röchókim“, „nagy az irás ereje, egyesíti a távolalókat“, a közös asztal — közös házat, a közös ház — közös családot, a közös család — közös Istent, ugyanazt a vallást jelenti, tehát teljes asszimilációt, megsemmisülést. „Es meghív téged és élvezel áldozataiból, és elveszed leányait fiad számára és leányait bályványait utjait járva, fiaitokat és isteneikhez vezetik el (Mózes II. 39. 16—17.) akkor jön a Tóra és utmutatást ad nekünk“. „Es szentek legyetek, mert én szent vagyok és ne mooskoljátok be lelketekeket minden csuszómászóval, ami a földön nyúzó, mert én vagyok az Örökkévaló, ki felhozta benneteket Micrajim országból, hogy Istenetek lehessetek és legyetek szentek, mert én is szent vagyok“ (M. III. 11. 44—45). De ha azt gondoltok, hogy ez az elkülönülés lelketekben a többi népekkel szemben a gyűlölet magvait hűnteti el, vagy kivonná őket az országotokban uralkodó törvények védelme alól és velük szemben az igazság és jog fogalmát nem értelmeztétek és más alkalmazást találnátok. — Isten ments! Az egyiptomi kivonulás, mely fölénk lelkünk szentségét, a család szentségét, és egész népi életünk szentségét követeli és ezen szentség erejével bennünket asztalunkkal, családunkkal és egész népiségünkkel a többi népektől elválaszt, nekünk parancsolja: „Ha idegen lakik veletek, országotokban, ne kineződjék őt, mint polgár közületek való legyen az idegen, ki közületek lakik, szerezd őt, mint tenmagadat, mert idegenek voltatok Egyiptom országában“. „Ne cselekedjétek jogtalanságot a törvénykezésben, a hosszértékkel, a sullyal és az úrmértékkel... En vagyok az Örökkévaló Istenetek, ki kivettelek benneteket Egyiptom országából“ (M. III. 19. 33—36).

De nemcsak igazságot és jogot követel fölénk az egyiptomi kivonulás az országunkban lakó idegenek számára, hanem — szeretetet is. Szeretetet, mely a szívben gyökerezik, és amely túl a társadalom és állam alapjait képező jogon és igazságon, tanítja nekünk: „Ha testvéred elszegényedik és keze meginog melletted, erősítsd meg őt, idegen vagy zsellér, hogy élhessen melletted, ne végy tőle kamatot vagy többletet. En vagyok az Örökkévaló Istenetek, ki kivettelek benneteket Egyiptom országából“ (M. III. 25. 34—35). Kötelesség az idegennek életlehetőségeket teremteni; országodban lakik, és mint annak polgára, ugyanolyan joga van az élethez, mint neked.

Az egyiptomi kivonulás a mi erkölcsi világunkba még egy alapvető fogalmat gyökerezett be, mely szerint a zsidó embernek az idegenekkel való viszonyában még körültekintőbbnek, elővigyázatosabbnak kell lennie, mint saját néptársával szemben. Ez a „chilul hasem“ fogalma. „Es ne törjétek meg nevemnek szentségét, legyek megzentelve Izrael fiainak kebelében. En az Örökkévaló, a ti megzentelőtök, aki kivettelek benneteket Egyiptom országából“ (M. III. 22. 32—33).

Az egyiptomi kivonulás, amely őrzi védi Izrael népének egységét, tekintélyét, becsületét, Istenének hatalmát, nagyságát, jóságát; megtölti egyszersmind a népek szívét szeretettel és jószággal minden ember irányában, joga, élete és egzisztenciája biztosítására — a testvériség szellemében.

A valóban és teljesen szabad népek éppen ezek a tulajdonságok az ismertető jelei, az igazi szabadságnak ezek a feltételei: önmagunkat megbecsüljük és másokat szeretünk. Saját népi tulajdonságainkat híven megőrzük; de a „Vöchaj imach“-t, veled éljen az idegen-t és megvalósítjuk. Ezt nyújtotta ne-

künk a mi szolgaság-ünnepünk, az egyiptomi kivonulás tanítása.

De jött a száműzetés keserves korszaka, mely elnyomta a bennünk élő szabadság szellemét és szívünkben a megalázkodás, a meghunyászkodás, az önmegtagadás lélekrontó érzéseit plántálta el. Jöttek a retentés szenvedések, a kegyetlen üldözések, melyek megmérgezték vérünket és szívünkbe az elkeseredés és harag, a tehetetlenség szilte méltóság-nélküliség tudatát ültették el. És ha most megjelenik közöttünk szabadságunk ünnepe és elcsigázott szívünk rejtekében még itt-ott megmaradt szikrája a szabadságnak — fellángol, tüzet fog és ezen szikrák világosságánál felvillan a mult és meglátjuk, hogy mik voltunk és bevilágítva jelenlegi sorsunkat, lelki világunkat, tudatára ébredve, hacsak pillanatra is, hogy hol tartunk most, hogy a multnak nagyságából mily kevés maradt még, ekkor eszünkbe jut az esztendő folyamán, szívünkben felgyülemlett keserűség: „Sófoch chanatcha al hagogim“ és kinyitjuk ajtónkat Eliahu próféta-nak, Isten eme nagy harcosának, hogy éretünk harcoljon.

De álljunk meg egy pillanatra, zsidó testvéreim.

Valóban fennáll az ok, ami elkeserítsen bennünket. Nem kell nagyobb bizonyíték ar-

ra, hogy mi mindent tettek velünk, mint az, hogy szabadságunk ünnepén ajkunkról a keserűség szavai hangzanak el. Igaz, hogy üldözik Jákobot és pusztítják hajlékait; igaz, hogy Jákob Istenét nem ismerik és nevét nem hívják; de mit csinálnak mi, a szent nép, vajjon mi ismerjük teremtket? Mi, a papok birodalma, hirdetjük-e Istenek dicsőségét? Vajjon ti zsidó szülők nem emésztitek-e Jákobot, midőn oly könnyelműen dobjátok gyermekeiteket idegen kulturák karjaiba és a legnagyobb indolenciát tanusítjátok nemzeti szentségeinkkel szemben? A Tóra tanulása, nemzeti nyelvünk, irodalmunk örök értékei, a bibliának Isten- és emberszerető tanításai, ismeretlenek maradnak egész generációk előtt, mert ezen tanulmányok nem nyujtanak gyermekeiteknek anyagi megélhetést. Izrael, Istennek elsőszülött fia nem adja-e fel szellemi kincsét? Nem magunk pusztítottuk-e el zsidó hajlékainkat azzal, hogy kidobtuk belőle minden zsidó szokást, nemzeti lelkünknek minden maradvékát? Nem mi szakítottuk-e le a mezuzát ajtófélfáinkról? Nem mi vetettük-e ki a zsidó életnek legpregnansabb kifejezőjét, — a kaszrot — mindennapi életünk zsidó menetéből? És vajjon nem sirna-e Isten hajlékának falai, mert Jákobnak gyermekei távol maradnak tőlük?

Ne hívjuk fel Isten harcosának, Eliahu próféta-nak bosszúját, nehogy harcos kedvét a Tóra, a zsidóság könnyelműjei ellen irányítsa és rettenhetetlen haragjában ismét belekiáltsa a zsidó világba „ad mataj atem poschim al söté hászóifim“! Meddig fogja-

tok még a kétszíniség, a kétéltség magányos utjait járni?

De tárjátok szélesre ajtaitokat, hadd vonuljon be Eliahu házaikba, mint a béke, angyala, mint az igazi szabadság ujra-hirdetője.

„Vöhesiv lév avot al bánim völev bánim al avotam“ és irtsa ki a szolgáléküségét az atyák szívéből és helyezzen beléjük új szívet, zsidó szívet, és adjon nekik új lelket, zsidó lelket, új szellemet, zsidó szellemet, hogy gyermekeik zsidósága, lelkiisége ne legyen náluk az anyagiság mérlegén felbecsült cseretárgy, hanem elsősorban és mindenek felett: szent nemzeti érték, igazi szabadságot nyújtó nemzeti-szellemi kincs, melyet kizárólag a mi sajátos nemzeti-szellemi kin-csesházunkból meríthetünk. Az apák vállalják zsidó szabadságot áhító férfiakká, hogy gyermekeiket az igazi, Isten- és emberszerető, szent szabadság szellemében nevelhessék, hogy apák és gyermekek egy sikon haladva, egy közös céltérre dolgozhassanak, harcolhassanak és áldozhassanak az új zsidó élet megalkotása érdekében.

Csak így érhetjük el, hogy „Kimé cétcha méerec micrajim erenu niflaot“, hogy új csodák történjenek, történelmünk országútján új tengerek hasadjanak meg és mi egy boldogabb, szebb korban, szabad, igazán szabad országban, a Tóra szabadságának szellemében élhessünk és alkotassunk a magunk és az emberiség javára.

Zot chukat hapeszach. Ez a peszach tanítása.

A palesztinai rabbik felhívása

a föld megváltása és a zsidó tömegek letelepítése érdekében

„Isten segítségével, ki Ciont és Jeruzsálemet kitüntette. „Legnagyobb büniünk az, hogy az országot könnyelműen elhagytuk. „Es megutálták a kedves országot“. De ha újból megváltjuk a földet, azt közvetlenül teljes megváltásunk követi.“ „Mert vágyják a te szolgád országod köveit és porát kedvelik.“ (Zsolt. 102. 15.) Széfer Charedim.

ZSIDÓ TESTVÉREINK!

Népünk és országunk történetében még sohasem éltünk ilyen sorsdöntő napokat, mint most. A jüw Erec Jisrael szent kötelességéhez, mely egymagában is felér a Tóra összes parancsolataival, jelenleg még a Pikuach nefes, az életmentés szent kötelessége is járul. Az erci telepités és építés legfontosabb előfeltétele: megváltani a földet és visszaadni fiainknak, kik a szent rög-höz visszatértek. Nagy földterületek megváltására, feljavítására és a százszázalékos zsidó munka biztosítására egyedül a Zsidó Nemzeti Alap alkalmas, amely már eddig is 450.000 dunam földet váltott meg, 60.000 zsidó lakik településein és több, mint 2 millió fát ültetett, pusztákat paradicsom-má varázsolva.

Bárhogyan is alakuljon politikai helyzetünk az országban, tény az, hogy a K. K. L.-nek módjában áll millió és millió dunamot megváltani és azt a nemzeti munka szolgálatába állítani. A galutban üldözött testvéreink százezrei kiáltanak segítségért felénk és nem nézhetjük tétlenül testvéreink szenvedését, amint mindenhol kicsuszik lábuk alól a talaj és az ősi föld int feléjük, reményt öntve csüggedt lelkeikbe.

A vallásos zsidóságnak szent kötelessége ezen remények megvalósításában minden erővel részt venni. A K. K. L. korszakalkotó újítást vezetett be azon megállapodás által, melyet a Mizrachi és Tóra vávoda mozgalommal kötött. Ezen megegyezés alapján mindazon pénzek, melyeket a vallásos zsidóság ad, gyűjt a K. K. L. javára: a „Machleket hacharédim“ utján kizárólag vallásos zsidók letelepítését fogják szolgálni. Ez a megállapodás elosztja mindazon aggodalmakat, melyeket a vallásos zsidóság a K. K. L.-tel szem-

ben érzett. Ezen megállapodás egyelőre Erec Jisraelre, Lengyelországra, Romániára, Litvániára, Lettországra, Magyar- és Csehszlovákiára és Belgiumra terjed ki. Ezen országokban elért eredményektől függ a megállapodásnak a többi országokhoz való kiterjesztése.

Mi, Erec Jisrael rabbijai, akik hála az Égnek tanúi vagyunk az országépítésnek és érezzük a fejlődés szükségességét; de látjuk a megváltás kezdetének nagy anyagi és szellemi küzdelmeit is, szentül valljuk, hogy a Tóra és Mivra alapján felépített országot csakis a vallásos zsidó tömegeknek minél intenzívebb letelepítése által érhetjük el. Lelkünk egész melegevel felhívjuk tehát zsidó testvéreinket, hogy minden törekvésükkel, teljes erejükkel, vallásos lelkesedésük szent tüzevel vegyenek részt a K. K. L. Machleket hacharédim-jének minden munkájában. Gyűjtsétek és építsetek!

És akinek dicsőfénye Cionban és Jeruzsálemben székelt, elküldi még napjainkban az igaz megváltót, aki az elnyomottakat egybegyűjti és örökös örömmel övezi körül az ő kiválasztott népet, amint azt kívánjuk a Tóra és Erec Jisrael érdekében.

A Tóra és Erec Jisraél érdekében

Jeruzsálem:

Erec Jisrael főrabbijai:
Jicchák Halévi Herzog, Jakob Meir.
Az erci jiszraeli rabbinátus tagjai:
Jakob Kalusz
(azelőtt moszkvai főrabbi)
Jozsef M. Halévi
Eliahu Mordchai Halévi Walkowski
(azelőtt Kroz főrabbi)
Abraham Filozof,

Jicchák Auerbach, Ruchama kolonia rabbija, Dr. Jicchak Aino (azelőtt mannheimi főrabbi), Mose Osztrovski, a Vaad Leumi vezetőségének tagja, Smuel Aliezer, Bét Vögan kolonia rabbija, Bencion Alfosz, R. Jeremiahu Akiba, a vilnai ragyabbi z. c. l. fia, Mose Epstein, Kirjat Smuel rabbija, Binjámin Alkázir, Abraham Slomo Burbik (azelőtt Bruktan rabbija), Dr. Abraham Jicchok Bleichroda (azelőtt berlini rabbi), Dr. Chaim Brodi (azelőtt prágai főrabbi), Meir Berlin, a Mizrachi világszervezet elnöke, Jékok Bermán, a Mizrachi iskolák főfelügyelője (azelőtt berdicevi rabbi), Chánánja Gavriel (azelőtt kairói főrabbi), Zeév Gold, a Mizrachi világszervezetének elnöke, Selomo Golobenzik (az-

előtt Mohilev rabbija), Jakob Aser Halévi Grabszki, jeruzsálemi more cedek, Smuel Avigdor Halévi Barcinszki, (azelőtt Volozsin rabbija), Jozsef Gerson jeruzsálemi dajen, a jesivath „Mea Searim“ vezetője, Smuel Jicchak Hillman (azelőtt londoni főrabbi), Jozsef, Rabbi Chaim Hakohen fia (azelőtt asvogai rabbi), Smuel Aharon Weber, a palesztinai főrabbinátus titkára, a néhai póstyéni főrabbi fivére, Jicchak Jakob Wächtvogel, „Meah Searim“ rabbija, Slomo Jozsef Zewin (azelőtt Nobovizko főrabbi), Abraham Cohén (azelőtt cofoxi főrabbi), Aharon Teitelbaum, Jicchak Lévi, „Nvé Jakob“ rabbija, Saul Liebermann, Mordechai Mójuchasz, Jemin Mose rabbija, Alimelech Nufeld, a Mizrachi világszervezetének tagja, Abraham Adler, „Bet Jakob“ rabbija, Zalmen Halévi Selowitschik, Meir Sztolawitz, Zichron Mose rabbija (azelőtt Chaszlowitz rabbija), Chaim S. Eraki, Dr. Akiba Baruch Pozner (azelőtt Kiel rabbija), J. E. L. Hakohen Fischman, a Jewish Agency ekzekutívéjének tagja, Mose Pritzker, (azelőtt Barditsew rabbija), Mordechai Szender Kopstein (azelőtt Radun rabbija), Dov Kuk, (azelőtt kruki főrabbi), Cwi Jehuda Hakohen, Rafael Hakohen (Rev Kuk z. c. l. fia), Smuel Kipnisz (azelőtt Bawrut rabbija), Prof. Dr. Smuel Klein (azelőtt érsekújvári főrabbi), Mordechai Reisman (azelőtt Newyork rabbija), Sálom Nathán Raanan (Rav Kuk z. c. l. veje), Abraham Jakob Sapira, a drohobicsi rabbi z. c. l. fia.

Tel-Aviv és Jaffa rabbijai:

Mose Avigdor Amiel telavivi askenáz főrabbi, Bencion Meir Uziel telavivi szefárd főrabbi, Jozsef Zwi Halévi főrabbi, Eliahu Aharon Milajkowszky, főrabbi (azelőtt Charkow főrabbi), Jakob Jehuda Halévi Hoffman főrabbi (azelőtt frankfurti főrabbi), Samuel Idelzak, Mose Abraham Irga (azelőtt Szaloniki rabbija), Dr. Jakob Etzkowsky, „Talpiot“ iskola vezetője (azelőtt Kiew rabbija), Mose Alekszandrow (azelőtt Tambov rabbija), Refoel Alsech a jemenita hitközség rabbija, Jakob Jóhosua Bauminger, Jozsef Chacham Blumenfeld, Eliahu Dov Berkowsky a „Tel Aviv“ jesiva vezetője (azelőtt a lidai jesiva vezetője), Jakob Gutkowsky, Mordechai Abraham Goldin a Bét Hakneszet Haklali rabbija, Joel Jehuda Glasz, Hatikva kolonia rabbija, Simon Jakob Halévi Glückszberg (azelőtt odeszai főrabbi), Lewi Halévi Grossman (azelőtt Kiew rabbija), Jehuda Léb Chaim Dov-Jechio z. c. l. fia (azelőtt csernigovi főrabbi), Baruch Drobiec (azelőtt Mezebis rabbija), Salom Halévi, a jemenita hitközség rabbija, a rabbinátus tagja, Kalman Tabocnik (azelőtt Odesza rabbija), Jehosua Hesi Tabarszki, Jechiel Jakob Szolov (azelőtt Kopieszki rabbija), Katriel Fischl Thors, Sa-

SSZ VÉR
KEZMÉNYEI

gos pörseések - Furucsa
a - Visszerek - Lábfájás
esedés - Női bajok

szeg, tisztátalan vér: beteg
Meg lehet őrízni a vér tisztaságát a Depuratif Richelet szere a vér tisztántartás-
er hatása alatt a vér megse-
göző anyagától és gyökere-
narosan ismét azzá a táplál-
észség és az élet ama közle-
álík, amelynek rendeltetés-
ell. Régi ekzémában, vag-
n hólyagos pörseések, furu-
sycosis, bőrpörösség, család-
edők kinzó viszketéses meg-
megszáradnak és lehullanak
egység és üdévé válik. A me-
reumában szenvedőket,
kárhözottat köszvényesek-
nális életnek a Depuratif R-
sek és aranyerek egész szer-
eg róla, hogy ez a szer eltű-
szeketó fájdalomk elmúltak,
ek; a gennyedő sebek folyá-
bezártak és semminn he-
tak. A hiányos nedvkering-
elmeszesedés folyamánnyak-
gedett férfiakat és a kritika-
zonyokat megszabadította
et szivdohogásuktól, szédül-
sukban időnként fellépő nag-
amkápázásuktól és elviselt-
maiktól. Mindezeknek a bet-
alif Richelet vérük megtisz-
asa útján meghozta újból a fá-
vékeny és boldog élet lehá-

PURATIF
CHELET

rtásban és drogrizában kaphat

gyi döntvények

ökivetések során egy hol-
sti megbizottját, mint kül-
— összehasonlítási alapon
n adóztatták meg. Felfo-
kurs) került az ügy a bu-
szekciója elé, amely meg-
vitést és az indokolásba
hogy a kizárólag megren-
vel foglalkozó egyén nem
ólai cég fiókvezetőjének. A
galmát az a tény határoz-
lytat-e áruüzleteket, az áru-
dön bonyolítja-e le. (6-
curesti tábla II. szekciója
1938. szám alatt hasonló
zott.

iparos az 1937. évben ves-
a üzemét leállította és el-
esedékes adóvallomást be-
ökivető közegek, az adó-
adótörvény 103. cikkében
sujtották, az adóvallomá-
ulasztása miatt. Felfoly-
s) került az ügy a bu-
szekciója elé, amely meg-
birságot és kimondta, hogy
iparos nem büntethető
nem adása miatt, mivel j-
enek, tehát az adóvallomá-
al jövedelmet nem titkolt

pira telep rabbi, Alimelech Jicchak Joszef, Alexander Jodszin (azelőtt kriborogi főrabbi), Mose Jakobsohn, Jechiel Jiszraeli, Abraham Kohen (Chafec Chaim z. c. l. unokája) a „Merkaz Miszchari“ rabbi, Dr. Efraim Lévi, a „Sivat Cion“ templom rabbi (azelőtt Berlin rabbi), Dr. Nathán Lévi, az „Ichud“ templom rabbi (azelőtt berlini rabbi), Jicchak Liebersohn, Eliahu Landau, Saul Mose Moche, Dávid Moskovits, a Kneszet Jiszrael templom rabbi, Cewi Moskowsky, a rabbitanács tagja (azelőtt létofoli főrabbi), Reuben Margalit, Dr. Jakob Nacht (azelőtt Radautz rabbi), Abraham Jakob Neumark (azelőtt preni főrabbi), Mose Fihosof, Jicchak Filz, Bencion Fendler, Jeremiáhu Fried, a rabbitanács tagja, Abraham Jicchok Halevi Treiman (azelőtt Brooklyn rabbi), Jiszrael Niszan Kork (azelőtt kowmoi főrabbi), Cvi Kopfstick, Aharon Kaminer, Dr. Jesajahu Krakauer, Zeév Arjev Rabbiner, Jakob Rosenthal, a rabbitanács tagja, Jesajahu Roffolowitz (azelőtt brazilai rabbi).

A haifai rabbi hivatal vezetői:

Eliahu Reine, Jehosua Kniel, Menachem Kupferstuck, Jechiel Mechl Margoliot, Nachum Rabinovitz, Alter Hilbitz, Jicchak Turz, Bat Gaim rabbi, Jiszrael Dov Hakohen, Har Hakarmel rabbi, Dr. S. A. Lévi, (azelőtt Berlin rabbi), Chaim Zeév Kreienstein, Herzlija rabbi, Jicchak Halevi Schulsinger, Avigdur Reuben Schir, Neser Jagur rabbi, Niszan Bezion Moskovits, Kirjat Chaim rabbi.

A koloniák:

Menachem Jehuda Ospiai Nachlat Benjamin főrabbi, Abraham Eliahu Altmann, Ekron főrabbi, Ezra Altschuler, Kfar Szaba, Reuben, Petach Tikva, Chaim Schalom Guttman, Even Jehuda főrabbi, Jehuda Lévi Hakohen Golomb, Gadera, Jehosua Gipstein, Rischon Lócion, Binjámin Paris, Bét Vögan, Ezra Chaim Hakohen, Szfat, Efraim Saraga Weingart, Szfat rabbi, Aharon Jehuda Weintraub, Kirjat Joszef rabbi, Abraham Werner, Natanja kerület rabbi, Jochanan Zopovitz, Tiberiás rabbi, Chaim Zevulon Charlop, Rischon Lócion főrabbi, Szender Gedaljahu Thors, Ené Brak, Josif Dov Hakohen, Chedera főrabbi, Jakob Lewiczky, Givat Ramban rabbi, Mose Josef Liwjatán, Raanana, Dr. Thoron Liebermann (azelőtt Berlin rabbi), Jakob Lipschitz, Nesz Ciona, Kfar Aharon és Tirat Salom főrabbi, Zevi Jehuda Melzer, Pardesz Chana rabbi, Dov Maejne, Magdiel főrabbi, Ptachja Menkin, Petach Tikva rabbi, David Salamon, En Ganim és Kfar Abraham rabbi, Zvi Saul Szaloki, Nahalal, Jicchak Eizik Friedmann, Nachlat Jicchak főrabbi, Benzion Zvik, Kfar Gamin, Gat Rimon rabbi, Mordechaj Smuel Krull, Kfar Chaszidim rabbi, Slomo Jehosua Kranner, Rechovot, Aser Karstein, Afule főrabbi, Abraham Reink, Kfar Szaba főrabbi, Cövi Steinmann, Rechovot főrabbi. Ford.: Schw. Z.

K. K. L. Machleket Charédim gyűjtéseinek eredményei:

	Január	Február
Arinis	808 lei	390 lei
Arad	200 „	1024 „
Apa	170 „	„
Acas	580 „	940 „
Baiamare	„	3639 „
Gurahont	838 „	„
Cehul Silvaniei	18700 „	4310 „
Cluj	820 „	20598 „
Carei	„	1596 „
Gheorgheni	2355 „	„
Gálautas	400 „	„
Halmeu	400 „	„
Ieanda	977 „	„
Jibou	1650 „	„
Lupeni	850 „	„
Livada	603 „	08 „
Lugoj	1843 „	„
Nasaud	1020 „	700 „
Oradea	11475 „	42104 „
Osorheiu	530 „	„
Reghin	„	1529 „
Somanda	„	350 „
Simleul Silvaniei	18266 „	„
Sighet	„	1683 „
Satmar	4950 „	3465 „
Sármásel	1255 „	„
Seini	2700 „	„
Timisoara	9940 „	84678 „
Tárgu-Lapusului	„	6236 „
Turda	„	1071 „
Tileagd	„	561 „
Toplița	„	3371 „
Tárgu-Mures	1720 „	966 „
Uioara	1649 „	837 „
Valea lui Mihai	2729 „	„
Viseul de sus	860 „	„
Összesen	91.569 lei	94.379 lei

Ez az összeg a márciusi összeggel együtt többet tesz már ki, mint az 5698 évi összevétel.

A K. K. L. „Machleket Charédim“ osztályának hírei

Erec Jiszrael. Jákob Melámed, a lengyelországi KKL Machleket Charédim vezetője nek a KKL országos Kuratóriumába történt beválasztása vallásos körökben nagy meglepetést váltott ki és a KKL jóvödelmének fokozását eredményezte, úgy a Jisuvban, mint Erec Jiszrael városaiban is.

Lengyelország. Dr. S. B. Feldmann, a Mizrahi ekzekutíve tagjának látogatása nagymértékben hozzájárult a lengyelországi KKL Machleket Charédim munkájának kiszélesítéséhez és megerősítéséhez. Lengyelország 800 városában rendszeresen folyik a vallásos körökben, a templomi akció. A Mizrahi ifjúság és a Jávneh iskolák eredményesen dolgoznak. — Minden templomban biztosok működnek, akik a KKL-snoderről gondoskodni tartoznak. — Varsóban központi tanács alakult a KKL jóvödelmének fokozására. A Machleket Charédim megteremtőjének, ráv Jicchak Nisznbaumnak 70 éves jubileuma alkalmából lelkes hívei és chaszidjai elhatározták, hogy nevére kolóniát alapítanak (Kfar Jicchak), valamint a „Jáár Herzl“-ben erdőt ültetnek.

Beszarábia. Az országos konferencia, amelyen Ráv Fischmann, a Jewish Agency vezetőjének tagja és Ráv A. Neufeld a Mizrahi világgözpontjának tagja, számos más rabbi és vallásos ászkánimok vettek részt, nagy mértékben előmozdította a KKL munka sikeres menetét. Beszarábia összes rabbijai nagy lelkesedéssel csatlakoztak e munkához. Ráv Grünsparg chisnau főrabbi, aki eddig távortartotta magát a cionista alapokért való munkától, ma a Machleket Charédim bizottság élén áll, amelyben a legkiválóbb rabbik vesznek részt. Munkájuk szép eredményt mutat fel. A múlt évi KKL bevétel 60 százalékkal

Jesivat Hamizrachi

A Mizrahi világgözpontjának ülésén, amelyen részt vett Ráv Fischmann és Ráv Amiél is, elhatározták, hogy a „Jesivat Hájisuv Hechadas“, mely Ráv Amiél vezetése alatt áll, a Mizrahi fennhatósága alá kerül és a „Jesivat Hamizrachi“ nevet veszi fel. A jesivat ezután is Ráv Amiél főrabbi fogja vezetni. Külön bizottság alakult, amely a Jesiva eltartásának anyagi részét magára vállalta. A bizottság a chuzláreai, különösen németországi és ausztriai tanulók bevándorlásának lehetőségével foglalkozik.

Polgárőrség Palesztinában

Több európai államhoz hasonlóan, ahol a kormányzat kezdeményezésére különböző polgári szervezeteket alakítottak a háborus időkben önvédelem céljaira, Telavivban is megalakították „Hámismár Haezráchi“ név alatt a polgárőrséget. Ugyanakkor az illetékesek memorandumban fordultak a kormányhoz, amelyben a polgárőrség elismerését kérik. A jelentkezések első öt napján Telaviv lakosságának minden rétegéből 8 ezer férfi iratkozott be önkéntesként a polgárőrségbe. Az összes jelentkezőket szigorú orvosi vizsgálatnak vetették alá, amelynek során 5600 férfit az A., 1800 férfit a B. és 600 férfit a C. kategóriába soroztak. Néhány nap múlva beindítják a polgárőrség női csoportjainak beszervezését is. A polgárőrség

Garantált nyírv mentés

Ölőnyők
készen és méret után
a legjobb kivitelben

Rubin Eugen
ruhaáruházában kaphatók CLUJ,
Regele Ferdinand 29. Telefon 36-62.

emelkedett.
Ó-Románia. I. Schápira, a Machleket Charédim vezetőjének eredményes munkája folytán a KKL jóvödelme kétszeresen emelkedett.

Bukovina. A KKL Tisri-akciójának rendkívüli nagy sikere bebizonyította azt a nagy lelkesedést, amelyet a vallásos körökben a „Heszékem“ kiváltott. Cernautiban 63 templomban vezették be a rendszeres KKL snodert. A KKL jóvödelmének tekintélyes részét a Machleket Charédim fedezi.

Litvánia. A Márfsadsky vezetése alatt álló Machleket Hecharédim nagy aktivitást fejt ki a templomokban és a vallásos körökben. A Mizrahi ifjúsága kitünteti magát áldozatkész munkájával. Ráv J. Filz (Tel-Aviv) látogatása sokban hozzájárult a Machleket Hecharédim fellendítéséhez. Kitiűnő és értékes előadásai nagy hatást gyakoroltak, kiváló szervező munkája nagy előrehaladást biztosított a KKL munka számára.

Lettország. A Machleket Hecharédim bizottság, amelyben a templomok tekintélyes vezetői vesznek részt, a Gallil és Tisri akcióban nagy eredményeket mutatott fel. A templomi KKL snoder tekintélyesen növekszik.

Belgium. A központi Machleket Hecharédim Tanács élén Ráv J. L. Chagan dajen és jesuva-vezető áll, míg diszelnőke Ráv S. Brodt főrabbi. Minden templomban KKL biztos van. A templomi üllőhelyek nyugtaira KKL bélyeget ragasztanak. A biztosok külön röpcédulákon is felhívják a hívők figyelmét a KKL snoderre Belgium összes rabbijai, köztük az agudista rabbik is — a Heszékem alapján — lelkesítő előadásokat tartottak a KKL fontosságáról.

fegyelmre alapozott fél-katonai alakulat lesz, amelyet különleges meghatalmazással egy 17 tagú tanács fog vezetni. A tanács a maga kebeléből kiküld egy háromtagú felsőbb parancsnokságot, amely az egész szervezetet vezeti. A polgárőrség vezetője most nagyszabású stratégiai tervek kidolgozásán fáradozik, hogy a várost minden eshetőség készen találja. Az őrség különböző feladatainak elvégzésére több bizottság kapott megbízást. Így megalakult a riadó, orvosi elsősegélyt nyújtó, a technikai, közlekedésügyi, gázvédelmi, rendfenntartási és postatanácsok. A polgárőrség vezetősége kapcsolatot teremtett a különböző sportegyesületekkel is. A telavivi kezdeményezést a közeljövőben Palesztina összes többi nagyobb pontjai követni fogják.

Ráv J. L. Fischman „Toldot Hamizrachi“ című cikksorozatát mellékletünk következő számában folytatjuk.

Cherut-Cherut, a Kvbuc Hamöuchad csoportja lecsatlakozott a Poél Hamizrachihoz. Cherut-Cherut, a Dat Vöavoda alakulata kérvénnyel fordult a Poél Mizrahi vezetőségéhez, hogy fogadja be a Cherut-Hakvuotba. A kérésnek eleget téve a Kvuca belépett a Poél Mizrachiba és emberei már ma a Poél Mizrahi egyik aktív csoportját alkotják.

LINGERIE PT. DAME SI DOMNI

SALON DE

ALBITEX

IOTA GHIZELA

CLUJ, REGELE FERDINAND 5. ETAJ I.

Jó szabás, izléses kidolgozás, olcsó árak.

Egészségét veszélyeztető nátház-, grippe-járvány ellen

használja mindennapi mosakodásnál a kellemesen illatosított

ISENLASLO FERTŐTLENÍTŐ toalettzappant, megóvja a járványos betegségektől.

Szervezeti hírek

Az összes Mizrahi helyi csoportokhoz! Most szervezzük meg összeköttetésünket a palesztinai cionista és főként Mizrachista sajtóval. Reméljük, hogy módunkban lesz bő és pontos információt szolgáltatni minden, az Erecben és másutt is történő Mizrahi megmozdulásról. Ugyiszintén lehetővé válik, hogy testvéreinknek utmutatással szolgálhassunk az Erecbe való kivándorlás és az ottani letelepedés ügyében.

Kérjük a csoportok támogatását a kibocsátott és mindegyikükhöz eljuttatott körleveleink alapján, hogy vállalt feladatainkat teljesíthessük.

Közleményeket: Schwartz Zoltán, Cluj, Str. Suluțiu No. 8. címre kérünk.

Az oradeai Nase Mizrahi. A reorganizált oradeai Nase Mizrahi keretében Friedman Judith értékes történelmi előadást tartott, amit Keszenbaum Miksa vezetett be. Mittelman Jakob bevezetésével Jicchak Hecht palesztinai delegátus az Erec asszonyairól beszélt. Juszt Mose lelkes felszólalása után megalakult a tag előkészítő bizottság. A jelenlevő szépségünk közönség komoly elhatározással látott hozzá a reorganizálás munkájához. A Machleket Hecharédim eredménye az önként jelentkezett 100 tag a Gan-Jeládim előkészítő munkái, mind-mind a Nase bizottság csupa komoly és értékes zsidó asszonyainak néhány napi munkájának gyümölcse. k etaoih vbqkj taoi snrdlu taoih nrdu h

Brasovban is megalakult a Mizrahi szervezet helyi csoportja. Január 29-én tartotta meg a brasovi Mizrahi helyi csoport alakuló közgyűlését. A nagy érdeklődés mellett megtartott közgyűlés a következő vezetőseget választotta meg: Elnök: Schachner Herman. Alelnök: Fristock Mánó. Pénztárnok: Balkis Mór. Ellenőr: Vogel Lajos. Titkár: Salomon Jakob. A választmány tagjai: Adler Mösilem, Adler Márton, Benedek Izsó, Guterer Mose, Höndler Lajos, Heimann Márton, Eisenberg Benjámin, Káin Dávid, Hillmann Adolf, Mandl Károly, Stern Mordcháj, Slomovits Mordechái, Teitelbaum Farkas és Weisz Adolf. Az újonnan megválasztott vezetőség garancia arra nézve, hogy aktivitásuk fokozásával meg fogják valósítani a csoportra háruló feladatokat.

Köfár Haroeh hírei: A mezőgazdasági központ irodában ülést tartottak, amelyen a Köfár Hároeh közelében egy mezőgazdasági iskola felállításának tervét tárgyalták meg. Az értekezleten résztvettek: Ráv Gold, Ráv Berman, Krásznr, prof. A. Klein, A. Keszenbaum, M. Sapira és M. Una. Két emeletes ház építése van tervbe véve, amely előszobát, ebédlőt, konyhát és 5 tantermet Limúde Kodes és iparképzés részére, ezenkívül könyvtárhelyiséget és olvasótermet foglalna magában. Ehhez még betegszobákat, tanítólakásokat, a gazdasáthoz szükséges istállókat, tyukketreceket, asztalos és lakatos műhelyt építenek. A tervezet 80—100 tanuló befogadására van előirányozva. A telek 200 dunamra terjed.

Tárbut. Talmud és Tönach siurokat rendszerezítették. A szeminárium most a halachikus törvények kérdéseivel foglalkozik és sikerült megoldani a szombati fejés és a szombati közbiztonság kérdését. Mezőgazdaságról szóló különböző előadásokat tartottak szervezeten kívül álló előadók. Ráv Jiszraeli tart értékes előadásokat és a Mizrahi Jisuv tagjait a rendszeres Talmudtanulásra buzdítja.

A baromfi-gazdaság. A tél folyamán 70-80.000 tojást küldött a piacra a kolónia. — Ujabb 12—15.000 csirke tenyésztésére számítanak.

Az állóllók. Ujabban ismét vagy 15 tehénvettek a telepesek. A csorda különben 50 tehénből áll. Vettek még egy értékes hollandi bikát is, a piacra naponta 150 liter tejet küldenek.

A Migras. Az idén hozzálátanak a gyümölcsfák és a házkörüli szőlőtövek ültetéséhez. Tavaszra 20 dunam földet ültetnek be krumplival.

— A kolozsvári Mizrahi Str. Barițiu 10 szám alatti imahelyiségében Pézsach ünnepén és pedig hétfőn és kedden este fél hétkor, kedd és szerda reggel fél kilenc órai kezdettel imádkoznak.

Nem l...
aki a dű...
ségezerül...
nyos gon...
átrétegez...
dó szent...
ahhoz mi...
léma, ho...
érte. A...
véték, j...
járó vala...
natban e...
gekkel „...
szükségle...
elsősorba...
Egyszóval...
nista mu...
runk el e...
egész vor...
mert leta...
társaság...
ami le tu...
kép tükrö...
szempontj...
kérdest) ...
Es min...
Föderáció...
most a n...
azon ered...
első hóna...
ünneplesé...
ünnepies...
értékelti...
ny vélemény...
kékeznünk...
deményezé...
vel ezelőtt...
egyszer m...
programm...
gondolatm...
megértess...
él, amiért

1928 nya...
kiküldött...
Dr. Róth...
csoport, m...
kor az ors...
neml dolg...
lyek közül...
Zsófia eim...
zimunkáka...
Wizo-bazár...
hogy szeg...
balázása...
a lugoji V...
Egy másik...
már aktív...
Abraham...
alatt egész...
belül a ter...
te föl a k...
csoport 192...
vekedni és...
vetes még...
az 1929 fel...
a Tiszi Ka...
sikerült, ho...
programmo...
Ezen kez...
pökben jár...
első jelent...
csoport kép...
világkonfer...
en képvisel...
alótt az er...
tül betel...
programmj...
nem haza, h...
ogunk tud...
asszonyok...
egymással...
portokat or...
eni.

A Wizo v...
egyancsak...
magát, ...
adt be a...
esztinai nó...
alakult Pal...
omiot, a...
el a ténye...
százéveg...
gazdasági...
dít és befo...
ormájában...
alamint a...
ési lehetősé

Helyi hírek

Mizrahi helyi csoportokhoz meg összekötésünket és főként Mizrachista k, hogy módunkban lesz mációt szolgálni minden árut is történő Mizrahi Ugyintén lehetővé válik, k utmutatással szolgáló, való kivándorlás és az gyében.

tok támogatását a kibolyikukhoz eljuttatott kör, hogy vállalt feladatainkat

Schwartz Zoltán, Cluj, címre kérlünk.

Mizrahi. A reorganizáció Mizrahi keretében értékes történelmi előt Kesztenbaum Miksa Imann Jakab bevezetésé, palesztinai delegátus, beszélt. Jusst Mose lel, tan megalakult a tag g. A jelenlévő szépszá, oly elhatározással látótás munkájához. A Mac, eredménye az önként je, a Gan-Jeládim előkészü, mind a Nase bizottság, értékes zsidó asszonyai, munkájának gyümölcse.

aoi srndu taoih nrdu h

egalakult a Mizrahi csoportja. Január 29-én t, rvi Mizrahi helyi csoport t. A nagy érdeklődés t közgyűlés a következő szította meg: Elnök: n. Alelnök: Fristock Ma, Balkis Mór. Ellenőr: Vo, Salamon Jakab. A vá, Adler Mósiem, Adler k Izsó, Guterer Mose, eimann Márton, Eisen, áin Dávid, Hillmánn, ply, Stern Mordcháj, Slo, Teitelbaum Farkas és onnan megválasztott ve, arra nézve, hogy aktivi, meg fogják valósítani a feladatokat.

írei: A mezőgazdasági ülést tartottak, amelyen közelében egy mezőgazda, tásának tervét tárgyal, tezetlen résztvevtek: Rav, Krasznr, prof. A. Klein, M. Sapira és M. Una. Két, ése van tervbe véve, edőlöt, konyhát és 5 tan, odés és iparkiképzés ré, önyvtárhelyiséget és ol, a magában. Ehhez még itólakásokat, a gazda, istállókat, tyuktréce, katos műhelyt építenek. A tanuló befogadására A telek 200 dunamra

és Tönach siurokat rend, eminárium most a ha, kérdéseivel foglalkozik, ani a szombati fejés és a aság kérdését. Mezőgaz, önböző előadásokat tar, kívül álló előadók. Rav, es előadásokat és a Miz, t a rendszeres Talmud-

ág. A tél folyamán 70, tt a piacra a kolónia. — csirke tenyésztésre szá,

ban ismét vagy 15 tehe, esek. A csorda különben ettek még egy értékes a piacra naponta 150 li-

én hozzálátnak a gyü, körül szőlőtövek ülteté, dunam földet ültetnek

Mizrahi Str. Baritju 10, ségében Pészach ünnepe, n kedden este fél hétkor, el fél kilenc órai kezdet-

WIZO A zsidó Asszony

HIVATALOS LAPJA

Tíz esztendő távolatából

Írta: REITER LUNKA

Nem létezik ma gondolkodó zsidó ember, aki a dübörgő események hatása alatt szükségserileg ne rága volna át magát bizonyos gondolatokon. Ez az örök kérdés a lelki átrétegződésnél, mellyel ma valamennyi zsidó szembenéz: mi könnyű és mi elég súlyos ahhoz, mi másodrendű és mi elsőrendű probléma, hogy kitartsunk mellette és küzdjünk érte. A mai idők hatása alatt egyesek azt várták, hogy a cionista munka és az azzal járó valamennyi cionista akció jelen pillanatban elvesztette aktualitását, mert idegekkel „nem bírjuk” és lecsökkentett élet-szükségleteink mellett költségvetésünkben is elsősorban ezt a tételt „kellene törölnünk”. Egy szóval: pillanatnyilag nem végzünk cionista munkát, még összejevetelekre sem járunk el és érdektelenséget jelentünk be az egész vonalon, mert a fejünk másutt van, mert letargikusak vagyunk és márt, már farságba megyünk, a römme az egyetlen, ami le tud kötni bennünket. Legalábbis ez a lép tükröződik vissza (most csak a Wizo szempontjából szeretném fejtegetni ezt a kérdést) egyes munkatársaink leveleiből.

És mindez éppen most, az Erdélyi Wizo Föderáció tizedik évfordulója alkalmával, most a november 2-iki konferencia és mindazon eredmények után, amelyeket a zsidó év első hónapjaiban elértünk. Belátom, hogy ünneplésre nem alkalmas az idő és hogy az ünneplés fogalmát, mint sok más fogalmat, ártékelteink az utolsó időkben mi zsidók, de egy vélem, hogy mégis csak meg kell emlékeznünk egyrészt azokról a szerény kezdeményésekről, amelyek jegyében tíz évvel ezelőtt megindult az erdélyi Wizo, meggyőzve meg kell magunkkal értetni a Wizo programját és célkitűzéseit, hogy a fenti gondolatmenettel szembeállhassunk és megértessük Erdély zsidóságával, hogy mi a cél, amiért küzdöttünk.

1928 nyarán Pollak Adolf Keren Kayemetin általított látogatása alkalmával alakult meg Dr. Rothné vezetésével a timisoarai Wizo csoport, mintegy harminc taggal. Ugyanakkor az országban néhány, egymástól függetlenül dolgozó Wizo csoport létezett már, melyek közül a legelső a lugoji volt Wechsler Zsófia elmöklétével, mely csoport román kézművészeket küldött 1928-ban egy londoni Wizo-bazár részére. Erdemes megemlíteni, hogy szerény Wechsler Zsófia 1930-ban, elhalálása alkalmával zongoráját és butorait a lugoji Wizo-csoportnak hagyta örökségbe. Egy másik csoport, mely ekkorban az időkben már aktívan dolgozott, a petrosani volt Abraham Olga elmöklétével, aki rövid idő alatt egész körzetet épített ki és aki körül a temesvári csoporttal egyidejűleg vetődött a kontaktus Londonnal. A temesvári csoport 1928-ban kezdett terjedni és növekedni és a temesvári asszonyok előtt ismerkedni meg a Wizo első látható rendezvénye, az 1929 februárjában megtartott gyermekbál a Tiszti Kaszinó termeiben, mely oly annyira sikerült, hogy a tolongás időnkint az egész programot veszélyeztette.

Ezen kezdeményezések ellenére gyermekközpontban járt még ekkor az erdélyi Wizo és az első jelentősebb eseménye volt a temesvári csoport képviselője az 1929-es zürichi Wizo-konferencián. Ezen a világgkonferencián képviseltem első ízben a vilámozgalom részét az erdélyi Wizot és egyrészt közvetlen betekintést nyertem a világszervezet programjába, azzal a meggyőződéssel jöttem haza, hogy eredményes munkát csak úgy végeztünk tudni folytatni, ha az erdélyi zsidó asszonyokat beszervezzük a Wizo-ba és ha az asszonyokkal párhuzamosan dolgozó Wizo csoportokat országos egységbe fogjuk tömöríteni.

A Wizo világszervezet azon a konferencián gyaragosan jelentőseggel lépésre határozta magát, mert akkor alakult át, azaz olt a Hisztadrut Nasim Ivrioth, a palesztinai nőgyűlet a Wizo kereteibe és megindult Palesztinában a Hisztadrut Nasim csoport, a Wizo palesztinai föderációja. Ez a tény a Wizo eddigi munkaköre, mely részlegesen asszonyok és leányok mezőgazdasági kiképzésével foglalkozott, kibővíteni és befogadta egy második ügyosztály formájában a palesztinai szociális munkát, valamint a városi munkaágakra való kiképzési lehetőségeket.

Visszatérve Zürichből, december 6-ig tartott az előkészületek, amíg megérett a helyzet arra, hogy Timisoarán a Wizo Föderáció alakuló konferenciája összehívható. Addig számtalan problémával kellett megbírköznünk. A legfontosabb volt számunkra működésünk jogi formájának biztosítása, mely oly módon nyert megoldást, hogy a Wizot a Cionista Szervezet alcsoportjának ismerték el. Az alapszabályok összeállításra hossz órák nehéz munkájának eredménye volt Dr. Nobel Sándor közreműködésével. További fontos kérdés volt az ACEFE-től való függetlenítés, mert eredetileg az ACEFE elnöke, Marguliesné ragaszkodott az egységes romániai Wizo-föderációhoz. Bár ő maga betegsége által akadályozva volt a konferencián való részvételben, az ACEFE titkárnője jelen volt azon és ez irányú befolyását mindenképp érvényesíteni akarta. Maradt végül a központ helyének megállapítása, mert abban az időben a Cionista Szervezet központja Clujban volt és a konferenciára a cluji asszonyok felvonultak a cluji hivatalos cionista férfiakal együttesen, hogy a Wizo központját is oda helyezték, ahol a Cionista Szervezet központja volt.

A két napig tartó Wizo-konferencia érdekességei közé tartozik még az a körülmény, hogy az azon résztvevő asszonyok közül, dr. Klompus Rachel és magamat kivéve, senki sem vett részt azelőtt Wizo-konferencián. Még a javaslatok megfogalmazásával sem voltunk teljesen tisztában. Ösztönserővel azonban, ugylátszik mégis a helyes megoldást találtuk meg minden kérdésben úgy a Wizo jogi helyzetét illetően, mint az erdélyi önálló Wizo szervezet tekintetében, valamint a timisoarai központtal. Konferenciánkon az akkor működő valamennyi Wizo csoport résztvett, a fentiekben kivül: Arad, Dr. Kupfer Miksa vezetésével, Tg.-Mures, melynek akkor már megvolt a léber óvodája és még több más csoport is. A konferencia máltó befejezése egy bankettel egybekötött zsidó kulturális volt a Ferdinand téli kertjében, melyhez fogható ez ideig alig látható Temesvár zsidóságá.

Ettől a perctől kezdve a föderáció évről-évre fejlődött, növekedett, gyarapította csoportjai és tagjai számát. 1931-ben már ezer tagot számlált és ez így fokozódott a mai napig, amikor 56 csoportban 4500 zsidó asszony van beszerveztve.

1930 június 8-án rendezte meg az új föderáció első országos megnyilvánulását, a két-napos Wizo-bazárt Timisoarán, mely az akkori időkben hatalmas összegnek számító negyedmillió lej tiszta nyereséggel zárult. Ez a bazár már méltó tanujele volt az összes csoportok együttes munkájának. Ezt követte 1931-ben az aradi és 1932-ben a cluji Wizo-bazár. Közben évenként kitűnő rendezvények sorozata követte egymást a különböző Wizo csoportokban. Az évről-évre megtartott Wizo konferencia és azoknak jegyzőkönyvei viszsztatizálják a fokról-fokra elért eredményeket és teljesítményeket. A Wizo világgkonferenciákon résztvevő erdélyi Wizo-delegátusok pedig a világszervezet előtt újból és újból bizonyították az erdélyi Wizo munka-eredményeit és azok az asszonyok küzdötték ki a világszervezetben az erdélyi Wizo hírnevét, hogy ma valamennyi Wizo föderáció között szervezeti téren az erdélyi Wizo áll első helyen.

Erdemes emlékeztetnünk visszaidézni, milyen költségvetési kötelezettséggel kapcsolódtunk bele a világszervezetbe. 1929 december 6-án, az alakuló konferencia 120 fontnyi költségvetést vállalt, mely összeget akkor két Palesztinában leállott szövíszék munkás-nőnek foglalkoztatására szántuk. Közben egyrészt megállapított nyert, hogy a szövíszékek tulságosan ósdiak voltak ahhoz, hogy érdemes lett volna azokat munkába állítani, másrészt pedig az erdélyi föderáció sokkal hamarabb átértette annak a ténynek a nevelési hatását, hogy mint a világszervezet egyik része, az általános költségvetést kell, hogy támogassa és lemondott arról, hogy csak „Sonderprojekt” érdekében mozgósítsa asszonyait. Sok föderáció még ma is „Sonderprojekteket” jegyében dolgozik.

Szervezeti téren is fokozatosan fejlődöttünk. 1931-ben választottuk el a timisoarai csoport vezetését az országos vezetéstől és alakítottuk meg a Wizo Kisintézőbizottságot (KIB), mely mind mai napig fennáll és mely

tervszerűen állandóan foglalkozik az országos ügyekkel. Fejlődésünk egyik etappja volt a „Zsidó Asszony” című Wizo melléklet megteremtése és ezáltal a Wizo saját orgánámnak létrehozója. A kulturumunka kiépítése egy átmeneti petrosani kulturközponttal ma olyan fokon áll, hogy kiadványainkat minden Wizo csoport várja és Ardeal területén túl az összes külföldi magyar nyelvterületeken (legújában még egy chilei magyar nyelvű Wizo csoportban is) rendszeresen felhasználják.

Munkatársaink évről-évre gyarapodtak. A legrégebbiek között volt két legkitűnőbb propagandistánk: Weinberger Józsa (Cluj) és Handler Else, aki előbb a caransebesi Wizo csoportot vezette, majd évek óta a temesvári csoport élén áll. Az 1933-as világgkonferencián már dr. Markovits Ignác, az oradeai Wizo elnöke is aktív részt vett és mellette alig jut hely már a számos elsőrangú Wizo-propagandista és vezető asszony nevelés felsorolására. Ma kitűnő propaganda-tábor felett rendelkezünk, mely ténynek legjobb bizonyítéka az, hogy asszonyainkat a cionista szervezet sokféle akciójában állandóan foglalkoztatja, mondhatnám, néha ki is használja, mert a Wizo fennállása óta piros fonálként állapítható meg azon igyekeztünk, hogy ne hagyjuk az egész felelősségteljes Wizo-munkát a mi vállunkra áthárítani.

Voltak éveink, amikor a fejlődés óriási léptekkel haladt előre, mint 1936-37-ben, volt olyan évünk is, mint 1933-ban, amikor bár a munka mindenütt kimélyült, de a lát-szalagos eredmények nem tükröztek vissza haladást, sem budgetaris téren, sem pedig a tagok gyarapodásában. Az utolsó félévben azonban újból nagy volt a lendület, melyet számos új csoport alakulása s a régiek terjeszkedése bizonyít.

Az évek folyamán a Wizo számos erdélyi leányt képezett ki palesztinai intézményekben és ez az érdeklődés és ez a lehetőség mai napjainkban különleges fontosságot nyújt munkásságunknak.

Visszatérve az elmúlt tíz évre, felmerül a kérdés, hogy az elért, látható eredmények közül vajjon sikerült-e a Wizonak ideológiai programját ugyanolyan mértékben is megvalósítani, mint ahogyan csoportjaikat és taglétszámát gyarapította? Erre nem könnyű a válasz.

Visszatérve megindulásunk nehézségeire, föl kell említenünk azokat a surlódásokat, melyek a kezdetben majdnem valamennyi helyi jótékony nőgyűlet adódtak, akik attól félték, hogy a Wizo el fogja vonni tőlük addigi bevált munkatársaik. Ma megállapítható, hogy a Wizo-ban a legnagyobb segítő-társat kapta valamennyi nőgyűlet, mert programunkból kizárólag egyetlen pontot tudtunk száz százalékban megvalósítani és ez: a zsidó nő érdeklődésének felkeltése a galubeli aktuális szociális problémák iránt. Merem állítani, hogy a Wizo nélkül az erdélyi zsidó asszonyok ezen a téren sohasem tetek volna ilyen felkészültségre szert. Legnagyobb ellenzőink is már természetesen tartják, sőt felelőssé is teszik a Wizot számtalan helyi probléma megoldásáért és maguk sem veszik észre, hogy fő argumentumuk annak idején az volt a Wizo ellen, hogy épp a helyi problémákat hanyagolja el.

Kevésbé sikerült nekünk a Wizo asszonyokat a cionista politikára nevelni. Ez a körülmény talán azáltal magyarázható meg, hogy általában az asszony, mint ahogyan az történelemből is tudjuk, a politikával szemben semleges álláspontot foglal el, de azon kevés esetben, amikor átmenetileg aktív részt vállal abban, majdnem érthetetlen módon a szélsőséges irányzatoknál található. (Erre a legjobb példa az asszonyok szerepe a francia forradalomban). Az asszony, mint a gyermekek nevelője és a családi tűzhely őrzője, tulajdonképpen politikai téren is mindig a középfontra kellene, hogy álljon, mert csak itt tudja a nyugodt folytonosságot fenntartani, mely a család nyugodalmass fejlődéséhez elengedhetetlenül szükséges. Még a mi Wizo asszonyainknál is azt állapíthatjuk meg, ha már a cionista frakciók politikájával foglalkozik, hogy inkább csatlakozik a szélsőséges, mint a középpártokhoz. Általában azonban minden asszony a praktikus munkát előnyben részesíti még akkor is, ha az tisztára pénzügyi dolog áll. Ezen a téren kellene minden munkaenergiánkat összpontosítani és éppen itt kellene az erdélyi Wizo Föderáció rég bevált munkatársainak a mostani időkben fokozottabb mértékben dolgozni.

A mai idők reánk, zsidókra nézve majdnem elviselhetetlenek anélkül, hogy szilárd hit éljen bennünk, hogy életünknek és munkánkunk célja legyen. Ez a hit, mondhatnók, létfenntartási ösztönünkkel azonos. Igaz, hogy voltak népek, melyekben az egészséges létfenntartási ösztön megszűnt és akik épp ezáltal megszűnésre kárhoztattak. (Lásd a nagy római birodalmat.) De nem hiszem, hogy a zsidó nép, az asszimilációnak és az ortodoxiától való eltávolodásának ellenére ezt a dekadens pontot érte volna el. Meggyőződésem tehát, hogy ez a létfenntartási ösztön elég erős még ma is bennünk ahhoz, hogy energiánkat összefogásával az egyetlen pozitív célra: Palesztinára irányíttassék. Nincs ma már zsidó, aki ne lenne tisztában azzal, hogy Palesztina a mentésünk és az a hely, ahol ma a zsidó ifjuság szabadon, egészségesen, célszerűen élhet és boldogulhat. De vannak köztünk gyenge idegzetűek, akik a súlyos idők hatása alatt összeroppannak és azt a hitet megrendültnek érzik. Míg az európai eseményeket olyan mértékkel mérjük, hogy egy-egy megnyugtató újsághír már a biztonság érzését kelti bennünk és pesszimizmusunkat optimizmussá változtatja, addig a palesztinai eseményeknél a mérték megváltozik és ott hajlancók vagyunk a közléseket és a jeleket félreértelni. Néhanyan annyira eltulozzák a dolgot, hogy állandóan egységes 120 millió arab ellenségre beszélnek anélkül, hogy meggyőződésük arról a tényről, hogy az egyes kisebb arab politikai egységek egymagukban is széthuznak és hogy amíg a palesztinai arabok kézzelfoghatóan tüntetnek Anglia ellen, az egyiptomi arabok épp a mai napokban határozottan Anglia mellett foglalnak állást. Szakértők csapnak fel közöttünk a földekezésben és Palesztina befogadóképessége ügyében, dacára annak, hogy sem a népesedési számokkal, sem a rendelkezésre álló földterületekkel nem foglalkoztak és azokról kellő ismeretek sincsenek. Ugyanigy eltulozzák a palesztinai zsidó emberáldozatok jelentőségét is, negligálva ugyanakkor a világ sok más táján zsidó szempontból teljesen improkutív zsidó emberáldozatot. A palesztinai kivándorlás szüneteléséről számolnak be, holott errenezve is hivatalos és félhivatalos adatok világosan hirdetik, hogy valamennyi zsidó menekült közül több mint 50% még ma is Palesztinában talál elhelyezkedést és Palesztina az az ország, ahol mint produktív állampolgárok a jövő generációk alapját vetik meg, ha véres áldozatok árán is.

A Palesztinába, vetett hit kell, hogy legyen az az erő, mely áthasson ma bennünket és ennek a hitnek a terjesztése a Wizonak mai legfontosabb feladata. Ebből a szemszögből nézve a cionista munka épp a mai időkben elsőrendű jelentőséggel bír és fontosabb és aktuálisabb minden egyéb kérdésnél. Megérették és megértették ezt ma a hosszú ideig tőlünk távolálló hitközségek, nőgyűletek és egyéb zsidó alakulatok is.

Igaz, hogy a zsidókat egységesen megszerveznünk a legnehezebb problémák egyike. Az informálatlan tömeg defetista jelszavak hatása alatt épp ma hajlamos arra, hogy egészségtelen oppozícióval félreálljon, mindazt, ami eddig teremtődött, kritizáljon, anélkül, hogy helyette egyéb pozitív értékeket adhatna a világ zsidóságának. Amilyen szükséges és hasznos lett volna sorainkban az egészséges oppozíció, mint ahogy azt a világ legnagyobb demokratikus államainál tapasztalhatjuk, olyan káros, hogy épp a mi oppozíciók kivált a Cionista Szervezettel és hogy a revizionisták defetista utakon torpedózzák meg épp ma a cionista egységet valamennyi rendelkezésükre álló fórum előtt.

Bár a Wizo, mint olyan cionista politikával nem foglalkozik, de egységesen a cionista Exekutiva mögött áll és az Exekutiva működését helyesli. Épp ezért fel kell vennünk a harcot a belső ellenségek ellen is és az asszonyok praktikus munka iránti szeretetének felismerésével meg kell állapítanunk, hogy most folyó sékelkampányban méltó választ kell adnunk egyrészt a revizionisták aknamunkájára, másrészt pillanatnyilag ez az egyetlen mód a cionizmus külpolitikai pozíciójának megerősítésére. Nagyszámú sékel jelent a zsidó erősséget és ez ad súlyt a cionista Exekutívának a kormányval szemben. Ezért kell ma felfokozott cionista munkát végeznünk, ezért kell felrészünk az ellankodottakat, ezért kell meksokszoroznunk energiánkat és ezért kell ma minden Wizo csoportnak fokozottan nagyobb ténykedést kifejteni, mint a múltban.

Ipari és kereskedelmi vállalati hírek

A cukorkartell, a S. A. R. pt. Comertul Zaharului 1938. évi mérlegében 20 millió lej részvénytőke és 54.329 lej tartalékalap mellett 965 lej nyereséget mutat ki. A mérleg főösszege 92.448.770 lej. A közgyűlést április 17-én tartják meg, amikor is ratifikálják I. Manolescu-Strunga volt miniszternek az igazgatóságba történt kooptálását.

A kolozsvári Városi Villamosmű (Uzinele Electrice Cluj S. A.) 1938. évi mérlegében 170 millió lej részvénytőke és 4 millió 591.560 lej tartalékalap mellett 16 millió 25.983 lej tisztanyereséget mutat ki. A bruttó jövedelem 69.230.629 lej, a mérleg főösszege 269.528.283 lej. A közgyűlést május 6-án tartják meg.

A kolozsvári Uzinele de Fier S. A. április 15-én közgyűlést tart, amelyen határoznak a részvénytőke felemeléséről és az alapszabályok módosításáról.

A kolozsvári S. A. Ardeleana pt. Exportul Alimentelor din Cluj 1938. évi mérlegében 2 millió lej részvénytőke mellett 370.749 lej nyereséget mutat ki. A mérleg főösszege 4.925.229 lej. A közgyűlést április 14-én tartják meg.

A kolozsvári Textil Comision S. A. R. 1938. évi mérlegében 1 millió lej részvénytőke és 120.000 lej tartalékalap mellett 68 ezer 541 lej nyereséget mutat ki. A mérleg főösszege 4.218.504 lej.

A kolozsvári Transylvania S. A. R. pt. Comertul de Filme 1938. évi mérlegében 1 millió lej részvénytőke mellett 53.885 lej tisztanyereséget mutat ki. A mérleg főösszege 1 millió 357.216 lej.

A nagyszebeni S. A. R. Koh-I-Noor, L. et. C. Hardtmuth irószergyár, amely a német Koh-I-Noor Hardtmuth konszern romániai vállalata, 1938. évi mérlegében 8 millió lej részvénytőke és 1.414.558 lej tartalékalap mellett 3.433.533 lej tisztanyereséget mutat ki, ami a saját tőkék harminchét százalékos jövedelmezőségnek felel meg. A mérleg főösszege 33.634.225 lej.

Az aldunai erdők kitermelésére két évvel ezelőtt alakult Intreprinderile Closani S. A. R. 1938. évi mérlegében 40 millió lej részvénytőke és 100.00 lej tartalékalap mellett 1.399.015 lej tisztanyereséget mutat ki. A mérleg főösszege 101.339.527 lej. A közgyűlést április 21-én tartják meg.

Az Intreprinderile Forestiere Române S. A. 1938. évi mérlegében 30 millió lej részvénytőke és 1.120.517 lej tartalékalap mellett 2.510.143 lej nyereséget mutat ki. A mérleg főösszege 75.857.704 lej. A közgyűlést április 19-én tartják meg.

Az aradi Industria Vatelinei S. A. legutóbbi közgyűlésén az 1 millió lejes részvénytőkéket öt millió lejre emelték fel.

A temesvári Industria Textila din Banat S. A. 1938. évi mérlegében 5 millió lej részvénytőke és 570.000 lej tartalékalap mellett 493.560 lej nyereséget mutat ki. A mérleg főösszege 37.699.961 lej. A közgyűlést április 23-án tartják meg.

A temesvári Vitrum S. A. 1938. évi mérlegében 5 millió lej részvénytőke és 1 millió 950.000 lej tartalékalap mellett 461.478 lej nyereséget mutat ki. A mérleg főösszege 9.026.711 lej. A közgyűlést április 24-én tartják meg.

A temesvári Böhm Albert Rt. 1938. évi mérlegében 5 millió lej részvénytőke és

875.598 lej tartalékalap mellett 927.167 lej tisztanyereséget mutat ki.

A temesvári Magazinul Intat S. A. 1938. évi mérlegében 5 millió lej részvénytőke és 282.045 lej tartalékalap mellett 67.918 lej nyereséget mutat ki. A mérleg főösszege 7.205.328 lej.

Az aradi S. A. Muresul 1938. évi mérlegében 5 millió lej részvénytőke és 405.481 lej tartalékalap mellett 546.561 lej nyereséget mutat ki. A mérleg főösszege 25 millió 278.878 lej.

A zombolyai Venus Fabrica de Piepteni si Nasturi S. A. legutóbbi közgyűlésén az 1.025.000 lejes részvénytőkéket 2 millió lejre emelte fel.

A költségvetési törvénnyel egyidejűleg tizenhárom adómódosító és más pénzügyi törvényt hirdetett ki a pénzügyminiszter

A Hivatalos Lap április 1-i számában hirdették ki az új költségvetési törvényt, amely 1939. április 1-én lépett életbe. Ezzel egyidejűleg a következő tizenhárom adómódosító és más pénzügyi törvényt is életbeléptettek:

1. a kivételes pénzügyi intézkedések meghosszabbítására vonatkozó törvény,
2. a régi állami követelések rendezéséről szóló törvény meghosszabbítása,
3. rendelettervény a katonai illetékekről (hadmentességi adóról),
4. a nem kontingentált importcikkekre vonatkozó illetékekről szóló törvény,
5. a Szeszmonopol módosítására vonatkozó törvény,
6. a vámtörvény módosításáról szóló törvény.

7. az illetéktörvény módosítására vonatkozó rendelettervény,

8. az egyenesadótörvény módosítására vonatkozó rendelettervény,

9. a fogyasztási adók módosítására vonatkozó rendelettervény,

10. rendelettervény az adók átvitelezéséről, husz százalékos emeléssel,

11. rendelettervény forgalmi és fényüzési adók módosítására,

12. rendelettervény az autómobil és látványossági adók módosítására,

13. rendelettervény az állami kötvények elváltásáról.

A fenti törvényeket lapunk legközelebbi számaiban ismertetni fogjuk.

Pénzügyi hírek

A Banca Comerciala Italiana si Romana S. A. (Romcomit), Bucuresti, évi rendes közgyűlésén 7 százalék osztalék fizetését határozta el.

A kolozsvári Transylvania Bank Rt. évi rendes közgyűlésén az igazgatóságba újválasztottak: dr. Apáthy Árpád, dr. Bogdan Dumitru, dr. Kristóf György, László Endre, dr. Szász Ferenc, Tóth Balázs, Török Árpád, dr. Zakariás Jenő és dr. Vékás Lajos.

A kolozsvári Banca Voluntarilor S. A. április 20-án közgyűlést tart, amelyen határoznak egy más bankkal tervezett fúzióról, vagy pedig a felszámolásról.

A szászvárosi Ardeleana Institut de Credit si Economii S. A. 1938. évi mérlegében 21 millió lej részvénytőke és 2 millió 800.000 lej tartalékalap mellett 1 millió 657.265 lej tisztanyereséget mutat ki. A mérleg főösszege 74.746.992 lej.

A nagykarolyi Cassa de Pastrare Reunione din Carei S. A. 1938. évi mérlegében 1 millió 200.000 lej részvénytőke és 370.620 lej tartalékalap mellett 97.540 lej tisztanyereséget mutat ki. A mérleg főösszege 11.394.431 lej. A közgyűlést április 15-én tartják meg.

A Cassa de Pastrare S. A., Oravita április 23-án közgyűlést tart, amelyen megállapítják a bank részvénytőkéjét.

Bankközgyűlések

Április 6. Societatea Bancara Româna S. A., Bucuresti.

Április 13. Kishitelbank és Takarékpénztár Rt., Máramarosziiget.

Banca Agronomilor S. A., Agnita.

Április 15. Nagyvárad Agrárbank Rt. Nagyvárad.

Aruforgalmi Bank Rt., Brassó.

Banca Prima Cassa de Pastrare S. A., Szatmár.

Kishitelbank és Takarékpénztár Rt., Szászrégen.

Cassa de Pastrare Reuniune din Carei

S. A., Nagykaroly.

Április 16. Kishitelbank és Takarékpénztár Rt., Arad.

Kishitelbank és Takarékpénztár Rt. Szatmár.

Banca de Pastrare si de Credit S. A. Meggyes.

Cassa Cercurata de Pastrare S. A., Pécska.

Kishitelbank és Takarékpénztár Rt., Temesvár.

Április 18. Hunedoreana „Cassa de Pastrare S. A., Vajdahunyad.

Április 20. Banca Voluntarilor S. A., Kolozsvár.

Cassa de Pastrare din Oravita S. A., Oravita.

Április 21. Kishitelbank és Takarékpénztár Rt., Kolozsvár.

Április 22. Gazdak Takarékpénztára Pt., Kolozsvár.

Április 23. Cassa de Pastrare S. A. felszámolás alatt, Nijchidorf.

Április 26. Kishitelbank és Takarékpénztár Rt., Nagyba.

Április 27. Banca Granitei S. A., Karánsebes.

Április 29. Banca Economica si Industrială S. A. felszámolás alatt, Erzsébetváros.

Cégbejegyzések

Az Aradi Textilipar Rt. legutóbbi rendkívüli közgyűlésén az igazgatóságba választottak: M. W. Viscount Ridley, R. C. Viscount Bridgeman és Ioan V. Stârcea, akiket a törvényszék bejegyzett.

A kolozsvári S. A. Fortuna legutóbbi közgyűlésén a vállalat felszámolását határozta el. Felszámoló dr. Fischer Tivadar ügyvéd, aki a céget egyedül jegyzi.

Az aradi Azurol Vegyészeti Gyár Rt. igazgatósága a cég székhelyének Bucurestibe történő áthelyezését határozta el, amit az aradi törvényszék bejegyzett.

Az aradi S. A. pt. Exploatare de Imobiliile legutóbbi közgyűlésén Anhaltzer Ignácot az igazgatóság tagjává választották, akit a törvényszék bejegyzett. Ugyanakkor törölték Glück Lajos igazgatósági tagságát.

A temesvári Industria Textila S. A. Ehrlich et Auscher legutóbbi közgyűlésén Licaretiu Józsefet az igazgatóság tagjává választotta, akit a törvényszék bejegyzett.

AMERIKA SZTÁRJAIEHOZ LESZNEK HASONLÓVÁ FOGAI

A híres mosolyogó, a professzionista szőpogó, a tudósok által megalkotott fogkezelés, amely a fogak szeszmentes tisztítását szolgálja, és a fogak egészségét is megőrzi. KOLYNOS fogkezelés, amely a fogak egészségét és a mosoly szépségét is megőrzi. KOLYNOS fogkezelés, amely a fogak egészségét és a mosoly szépségét is megőrzi.

A temesvári Intercontinental S. A. de Transport Bănăneană legutóbbi közgyűlésén az igazgatóságba választottak: Jack Hellmann és Elie Bufnea, akiket a törvényszék bejegyzett. Ugyanakkor törölték Enrico Kirschen és Altmann Lajos igazgatósági tagságát.

A temesvári Lassenco S. A. de Transporturi Internationale igazgatósági ülésén Nae M. Rădulescu és Schiff Tódor igazgatókká nevezettek ki, akiket a törvényszék bejegyzett.

A temesvári Naționala S. A. pt. Construirea Caselor legutóbbi közgyűlésén az igazgatóságba választottak: dr. Dimitrie Nistor, Iosif Licaretiu és Stern Vilmos, akiket a törvényszék bejegyzett.

A temesvári Oia-Vulcan S. A. R. legutóbbi közgyűlésén a vállalat felszámolását határozta el. Felszámoló: Balogh Jakab, Esperschiut János, dr. Krausz Béla és Biró György.

A temesvári Ioan Băila Inoc (Tordamegye) községbeli malomtulajdonos engedélyt kapott egy 20 lóerős Diesel-motor beállítására. Az engedély 15 évre szól.

A temesvári S. A. Ardeleana pt. Industria Forestiera engedélyt kapott a Lemnea (Háromszék megye) községbeli üzemében egy 80 lóerős féltábil motor beállítására. Az engedély 25 évre szól.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	141.52-143.50
font	662.40-672.78
palesztinai font	663.00-678.44
holland forint	75.14-76.31
svájci frank	31.74-32.22
francia frank	3.57-3.73
márka	40.50-41.60
pengő	25-27
caehkorona (hivatalos)	4.68-4.77

Az exportból eredő, szabadforgalomban ható devizakvóták árfolyamai langyháttal. Bucurestiben tegnap délig a következő árfolyamok alakultak ki:

Palesztinai font, 30%-os sz.-kvóta	1700-1750
angolfont, 30%-os szabadkvóta	1645-1650
angol font, 20%-os kvóta	1370-1380
angol font, 40%-os kvóta	1080-1088
holland forint, 30%-os sz.-kvóta	188
dollár, 30%-os szabadkvóta	365.78
svájci frank, 30%-os kvóta	78-79
francia frank, 30%-os sz.-kvóta	9.50
belgas (kliring)	58
belgas, 15%-os	58
zloty, 30%-os kvóta	67.50
svédkorona, 30%-os kvóta	90

Fondat: 1887. Alapított: 1887.

Használjunk

Beck-kávét

BECK fabrica de Cafea VALEA LUI MIHAI

Arad, katoliku ra érkez főpapot kön dr. fogadtat pök nag lemü el eszméje hatóságo társadal Temes püspök, leti püsi mánus g Magieru felhasznál vetelt re püspöke meghívá katoliku matus k esperes, valamint Schreibe főrabbi vabbá B tanára, tin B. lo sebbsegi Dr. A néhány légáját é jait. Töt dotta: — Ez ország h likus pü kezetek kalom ar deésekröl, nitják. A oszlott é ban kész Nekünk, gon a tis zá kell z hogy me ségbejüt a szellen pontjába ségben v mi, embe béke az e nek az e értelmét hamis pé — Adj a lélek e legyen, a angyalok „Dicsőség kesség a A vend főpap a k — Iger nek. Való kek béke papjai il eklatáns va van, a remteni. — Jóle hatom a z faj neker kolatlan cia népet fogjanak és akkor áldását k jára. Ezután házak ké bi beszélt illetődése vetkezőke — Van akik éber az embers papok, aki

SZTÁRJAIÉHOZ
ASONLÓVÁ FOGAI

...pedig igézővé vált.
...és modern és
...tudományosan alapon előállított
...Különleges foghímet, amelyet
...továbbfejlesztés és tisztítás
...teljesítményeinél fogva a
...fogorvosok szereti és ragyogó
...szépülést ad a betegnek.
...Szépségét ajánljuk.

TANÁRSZAKKODJON
BESZTER NAGY TUSZUS
KOLYNOS
antiseptikus
FOGKRÉM

tercontinental" S. A. de
...legutóbbi közgyűlé-
...választottak: Jack
...Bifnea, akiket a törvény-
...Ugyanakkor törölték Em-
...Altmann Lajos igazgató-

assenco S. A. de Trans-
...igazgatósági ülésén
...és Schiff Tódor igazga-
...ki, akiket a törvényszék

Nationala S. A. pt. Con-
...legutóbbi közgyűlésén az
...választottak: dr. Dimitrie
...Sarehu és Stern Vilmos,
...szék bejegyzett.

ila-Vulcan S. A. R. leg-
...vállalat felszámolá-
...Felszámolók: Balogh Ja-
...János, dr. Krausz Béla

engedélyek

in Ajtón (Tordamegye).
...tulajdonos engedélyt kar-
...Diesel-motor beállításá-
...15 évre szól.

c (Tordamegye) község-
...onos engedélyt kapott egy
...motor beállítására. Az en-
...szól.

a pt. Industria Forestiera
...a Lemnea (Háromszék-
...üzemében egy 80 lóerős
...beállítására. Az engedély

Nemzeti Bank

evizaárfolyamai:

Table with exchange rates for various currencies and locations like London, New York, etc.

Párizs püspöke Temesváron és Aradon

Dr. Magieru aradi püspök emelkedett szellemű összejevetelt rendezett az összes felekezetek főpapjainak részvételével

„Az egész francia népnek fájt a zsidók üldözése” — mondotta a párizsi püspök

Arad, április 3. Roger Beaussart, Párizs katolikus püspöke, Bucurestiből Temesvárra érkezett. A nagytekintélyű katolikus főpapot a temesi tartomány hatóságai, élükön dr. Marta királyi helytartóval, díszes fogadtatásban részesítették. Beaussart püspök nagy hallgatóság előtt emelkedett szellemű előadást tartott az igazi vallásos hit eszméjéről. Az előadásban megjelentek a hatóságok képviselői és Temesvár összes társadalmi kiválóságai.

Temesvárról Aradra utazott Beaussart püspök, ahol dr. Andrei Magieru görögkeleti püspök vendége volt. A kiváló és humanus gondolkodásáról általánosan ismert Magieru dr. az illusztris vendég jelenlétét felhasználva, „felekezeti” papi összejevetelt rendezett szombaton az aradi román püspökség palotájában. Az összejevetelt meghívást kapott dr. Lakatos Ottó római katolikus plébános, Tarnóczy Lajos református lelkész, Popa Josif görögkatolikus esperes, dr. Ciuhanu görögkeleti lelkész, valamint dr. Vágvölgyi Lajos, a neológ és Schreiber Joachim, az ortodox hitközség főbírája. A megbeszélésen résztvett továbbá Bernard, a bucaresti Francia Intézet tanára, Decamp aradi francia tanár, Martin B. Ioan román és Károly Sándor, a kisebbségi sajtó képviselője.

Dr. Andrei Magieru görögkeleti püspök néhány meleg szóval üdvözölte francia kolégáját és az egybegyűlt felekezetek papjait. Többek között a következőket mondotta:

— Ez az összejevetel, amelyen Franciaország hivatott képviselőjét: Párizs katolikus püspökét és az összes aradi hitfelekezetek papjait üdvözölhetjük, kiváló alkalom arra, hogy beszéljünk azokról a kérdésekről, amelyek ma a világot nyugtalanítják. Az emberiség világnézeti frontokra oszlott és ezek a frontok minden pillanatban készen állnak a véres összecsapásra. Nekünk, az egyházak fejének, akik a világon a tiszta szellemiséget képviseljük, hozzá kell segítenünk az emberiséget ahhoz, hogy megtalálja a kivezető utat a mai kétségbeesztő kaoszsból. Meg kell teremtenünk a szellemiség frontját, amelynek középpontjában más nem állhat, mint az istenségben való hit és a meggyőződés, hogy mi, emberek egymás testvérei vagyunk. A béke az emberiség közös eszménye. De ennek az eszménynek nem adják meg igazi értelmét és ezért ferde interpretálásában, hamis pénzként forog közöttünk.

— Adj a Isten, hogy a mai találkozásunk a lélek eszményének szerencsés találkozásá legyen, amely valamikor égi üzenetként az angyalok ajkáról hangzott el és hirdette: „Dicsőség a mennyben az istennek és béke a földön a jóakaratu embereknek.”

A vendéglátó püspök beszédére a francia főpáp a következőképpen válaszolt: — Igen, béke és jóakaratu embereknek. Valóban meg kell teremtenünk a lelkek békéjét. Az a tény, hogy a felekezetek papjai ilyen megértésben együtt vannak, elképzelés bizonyítéka annak, hogy az ut adata van, a békét meg lehet és meg kell teremteni.

— Jóleső érzés számomra, hogy itt látom a zsidó felekezet két papját. Nagyon fájt nekem a zsidóság kiméltlen és indokolatlan üldözése, amely az egész francia népet is fájdalmasan érinti. Uraim, fogjanak össze, munkálkodjanak a békéért és akkor megmenthető lesz a világ. Az ég áldását kérem az ország kiváló uralkodójára.

Ezután sorra beszéltek a különböző egyházak képviselői. Befejezésül a két főpap beszélt. Dr. Vágvölgyi Lajos mély meggyőződéssel és szemében könnyekkel a következőket mondotta:

— Vannak még a menny urának fiai, akik éberen őrködnek. Nem halt még ki az emberiség. Vannak még keresztény papok, akik szívükkel, lelkükkel az Ur szol-

gálatában állanak. Kérem, legyenek segítségünkre, mert kimondhatatlanul szenvedünk, mi, sorsüldözésben elfáradt zsidó nép. Angyal szö hangzott el a főpásztorok ajkáról és én azt válaszolom: a zsidóság hálás, a zsidóság soha nem felejtje el a feléje nyújtott segítő kezét.

Schreiber Joachim, az aradi ortodox hitközség főbírája, emelkedett ezután szó-lárra:

— Főpápok! Emberek! Az emberiség nagyobbik része ellen összeesküdtek azok, akik a gyűlölet szolgálatában állnak. Ebben a harcban, amelyet senki közülünk nem akart, úgy is mint zsidók, úgy is, mint em-

berek, borzalmasan szenvedünk. De hiszem és tudom, hogy a gyűlölet nem lehet tartós. Csak a szeretet örök. Ennek az örök tartó szeretetnek a nevében kérem a keresztény papokat, embertársaimat, álljanak oda az én szegény üldözött népcém mellé.

A két zsidó pap felszólalása szemmel láthatóan mély hatást váltott ki a jelenlévőkben. Schreiber főbírái beszéde után néhány pillanatnyi csend támadt, majd az összes jelenlévő egyházi előkelőségek meleg jobbot nyújtottak a két főbírnak.

Az összejevetel egy tisztultabb emberiség felemelő légkörében ért véget.

Községi rendőrséget létesít Kolozsvár városa

A községi rendőrség Bornemisa polgármester vezetése alá kerül

Cluj, április 3. Kolozsvár városa röviddel ezelőtt községi rendőrséget létesítést határozta el. A vonatkozó határozatot Szamos tartománya helyben hagyta és ugyanakkor jóváhagyta a községi rendőrség létesítéséről és működéséről intézkedő szabályrendeletet. A községi rendőrség a polgármester vezetése és irányítása alatt áll, aki a községi rendőrség főnöke. A szükséges személyzetet: komiszárokat, alkomiszárokat és rendőröket az államrendőrség bocsájta a polgármester rendelkezésére. A komiszárokat és alkomiszárokat a város kérésére a rendőrigazgatóság jelöli ki, míg a rendőrök kinevezése a polgármester hatáskörébe tartozik. A községi rendőrség a városháza épületében székel.

Eltartásáról a város gondoskodik, amely tartozik megfelelő összeget felvenni a költségvetésbe.

A szabályrendelet szerint a községi rendőrség hatáskörébe mindenképpen is az építkezési engedélyek, a városrendészeti szabályrendeletek, a köztisztaság, a parkok, köztertek, történelmi és műemlékek védelméről szóló rendeletek végrehajtásának ellenőrzése, a rend fenntartása, a vágóhidon, piacokon és vásárokon, a községi üzemek intézmények, lerakatok őrzése, stb. A kihágásokat a komiszárok és alkomiszárok állapítják meg, akik a polgármester által jóváhagyott kihágási jegyzőkönyvet a járásbíróhoz terjesztik elő.

Megállapították az új szlovák-magyar határt

Volosin visszatér Kárpátaljára

Budapest, április 3. Az új magyar-szlovák határ a lengyel határnál, Cereninnél kezdődik a délnyugati irányban Csikófalun, Takacsány és Kiskolon felé halad. Itt a Halas folyónál nyugatra fordul egész az Ung völgyéig. A Rador jelentés szerint a legutóbbi két hétben Magyarország 12 ezer négyzetkilométerrel és 600 ezer lakossal növelte területét, illetve lakosságát.

Budapest, április 3. A „Hétfő Reggel” című lap közlése szerint Kárpátalján közhírré vált, hogy mindenki visszatérhet békés család

ládi tüzehelyéhez, azok is, akik ellenálltak a magyar csapatoknak, ha beszolgáltatják fegyvereiket. Ezzel kapcsolatban kiáltványt is adtak ki, amely nagy örömet keltett Kárpátalján.

Ugyancsak a Hétfő Reggel jelenti, hogy Volosin volt kárpátaljai miniszterelnök, aki jelenleg Zágrábban tartózkodik, azt a kérelmet intézte a magyar kormányhoz, hogy térne visszatérni. A magyar kormány eleget tett Volosin kérésének és az apátkanonok a héten megérkezik Budapestre.

A rexisták katasztrofális vereségével végződtek a belgiumi választások

A szocialisták tért vesztettek, a katolikusok és liberálisok előretörték. Lemondott dr. Martens

Brüsszel, április 3. Dr. Martens lemondott a belga orvosi akadémia tagságáról. Mint ismeretes, Martens kinevezése miatt tört ki nemrégben kormányválság Belgiumban. Martens dr. a háború alatt a flamand tanács tagja volt s a békekötés után ebben a minőségében végzett működése miatt in contumaciam halálra ítélték. Később kegyelmet kapott s legutóbb a király az orvosi akadémia tagjává is kinevezte. A kinevezés miatt a liberálisok kiváltak a belga kormányból s kilépésük új választásokat tett szükségessé.

A választások tegnap zajlottak le s az eddigiek szerint nem hoztak lényeges eltérést. Martens lemondása után most már valószínű, hogy a liberálisok ismét szerepet vállalnak a kormányban.

Brüsszel, április 3. Hivatalos belga politikai körökben vasárnap este kijelentették, hogy a választások során a katolikusok 12-13, a liberálisok 5-6 új mandátumot szereztek a rexisták és szocialisták rovására.

Brüsszel, április 3. A belga lapok egyhangulag megállapítják, hogy a legutolsó választások a katolikusok és a szabadelvűek nagy sikerének jegyében zárultak. A szocialisták tért vesztettek, de a választások igazi vesztese Degrelle rexistái. A rexisták visszahanyatlása meghaladja a várakozásokat és jelen annak, hogy a belga nép szembefordul a szélsőségekkel a nemzeti egység politikájának érdekében.

Ujabb jelentés szerint az új belga kamarában a katolikusok 73 helyet lesznek képviselve. Ezek szerint a párt 10 mandátumot nyert. A szocialistáknak, akik 6 mandátumot vesztek, 64 helyük lesz. A flamand nacionalisták 16 helyet nyertek, tehát egytel többet, mint a feloszlott parlamentben volt. A rexisták, akiknek a múlt parlamentben husz helyük volt, az új képviselőházban

összesen négy mandátummal lesznek képviselve. A kommunisták 9 mandátummal megtartották összes régebbi helyeiket. A szenátusban a katolikus párt 38, a szocialista párt 16, a liberálisok 8, a flamand nacionalisták 3, a kommunisták és a rexisták 1-1 mandátummal vannak képviselve.

Dr. Tataru királyi helytartó nyilatkozik határmenti szemle-utja eredményeiről

Oradea, április 3. Dr. Tataru Coriolan, Szamos tartomány királyi helytartója szemle-utat tett Nagyváradon, ahol a katonai és polgári hatóságok fejei fogadták és üdvözölték a királyi helytartót. Tataru Coriolan tárgyalásokat folytatott le a nagyváradi és biharmegyei közigazgatási és közhatalóságok vezetőivel, majd fogadta az újságírók küldöttségét, akiknek részére a következő nyilatkozatot adta:

— Az, ami elsősorban nagy meglepéssel töltött el, az annak a lakosság részéről megnyilvánuló polgári feggelmezettégek a példája, itt a határ mentén. Ez a lakosság az elmúlt hetek torlóadásában a polgári lelkismeret és öntudat csodálatos tanu-jelét adta, a hagyományos kötelességteljesítés mély átértését és lelkesedéssel válaszolt — nemzetiségi és társadalmi osztálykülönbség nélkül — az összpontosítási parancsra, feljegyzésméltó rend és hűségérzettel teljesítette azokat a kötelességeket, amelyeket a különleges helyzet megparancsolt részére.

— A kisebbségek ez alkalommal is lojális magatartást tanúsítottak és bebizonyították, hogy a Romániát alkotó elemekkel szerves összefüggést alkottak az államalkotó tényező-ekkel és ez a magatartásuk a román királyi kormány összhangzatos törekvéseinek kedvező eredménye volt.

— Ennek az összhangzatos és szoros együttműködésnek volt az eredménye, hogy sem a riasztó, sem pedig a céltatos hírek nem találtak talajra.

Megkezdődtek Cvetkovics jugoszláv miniszterelnök és Macsek tárgyalásai

Zágráb, április 3. Cvetkovics jugoszláv miniszterelnök megérkezett Zágrábba és elkezdte meg tárgyalásait Macsek horvát vezérrel, annak lakásán. A jugoszláv képviselőház ellenzéki csoportja teljhatalmat adott Macseknek a megbeszélésekre.

Ebben az évben 349 halálos áldozata volt a palesztinai zavargásoknak

Jeruzsálem, április 3. Hivatalos kimutatás szerint a palesztinai zavargások ebben az évben eddig 349 halálos áldozatot követeltek. Ezek közül 126 lázadó, 154 arab lakos, 53 zsidó és 16 angol. A sebesültek száma 372.

Letartóztatták az argentinai német nemzeti szocialista párt vezetőjét

Buenos Aires, április 3. A hatóságok bizonyos titkos iratok elszikkasztása miatt letartóztatták Müllert, a német nemzeti szocialista párt vezetőjét. Letartóztatták ezenkívül Viktor von Schubertet, egy német vállalat argentinai képviselőjét. Schubertet később szabadon bocsátották. Bizonyára ezekkel az eseményekkel áll kapcsolatban az argentinai német követség nyilatkozata, amely cáfolja, hogy a német kormányban bármilyen szándéka is volna Argentina önállóságával kapcsolatban.

— Megállapították a brazili rejtélyes holttest kilétét. Iasiból jelentik: A rendőrségnek sikerült végre megfellejtenie a brazili erdőben talált holttest rejtélyét. Megállapították a női holttest személyazonosságát s kiderítették a bűntény elkövetőit is. Az áldozat neve Efdochia Rusu és dr. Helt Iasi orvosnál állt alkalmazásban. A feltűnően szép leány barátnője volt egy fiatalembernek. A barátság nyomai mutatkoztak és a leány felkereste Elena Nicolau bábaasszonyt, aki tiltott műtétet végzett rajta. A műtét következtében vérmérgezés lépett fel és Efdochia Rusu néhány órai kínlás után a bába lakásán meghalt. Az asszony első gondja az volt, hogy a holttestet eltüntesse lakásáról. Bérgepkocsit fogadott és kiszállította a szerencsétlen leány holttestét a brazili erdőbe, ahol a sofőrrel együtt, — akit jól megfizették szolgáltatásért — elrejtették az egyik bokorba. A hatóságok letartóztatták a bábaasszonyt, a sofőrt és Mária Olarut, Elena Nicolau unokahugát, aki szintén segítkezett a holttest elrejtésénél.

IROGEP VILAGMÁRKA eladásához keressünk ügyes, szorgalmas helyi képviselőt némi óvadékkal. Ajánlatokat „Portable” jellegére a kiadóba.

SPORT

Mi történt vasárnap?

Bucuresti. Venus—FC Carpați 3:1 (2:0). Román Kupa mérkőzés, 5000 néző, vezette: Emil Kroner. A Venus csak nagy kiüzelem után győz. A 20. és 32. percben Orza ér el gólt. Szünet után a 35. percben Bodola, majd a 42. percben Szóke szepít az eredményen. Az első féldő közepétől az FC Carpați csak tíz emberrel játszott, mert Hanga lesérült. Veresége főleg ezzel magyarázható.

Barátságos mérkőzések Bucurestiben: Olimpia—Sportul Studentesc 1:0 (0:0), Unirea Tricolor—Juventus 2:2 (1:1), Makkabi—ACFR Brasov 4:4 (2:1).

Az „Unirea” ifjúsági kupáért

Oradea. Oradea—Resica 4:1 (1:1). 1000 néző. Bíró Szabados. Az oradeai ifjak megérdemelten győztek Zilahi (2), Torjoe és Popovics góljaival. A resicaiak gólját Dura lőtte 11-esből.

Brasov. Ploesti—Brasov 3:1 (2:0). 800 néző. Bíró Lungu kapitány. Góllövők: Florian (2) és Barbulescu, illetve Molnár.

Barátságos mérkőzés Timisoaran. Ripensia—CAMT 5:5 (2:1). 12.000 néző. Bíró Jania. Góllövők: Dobai (3), Marksteiner és Ciolac, illetve Reiter (3), Bücher és Szócs.

Ploesti. Rapid (Bucuresti)—Tricolor 1:1 (1:0). 2000 néző. Bíró Oprean. Góllövők: A 38. percben Bogdan, illetve a II. féldő 20. percében Dich.

Arad. AMTE—Egyetértés 6:2 (5:0). Resita. UDR—Jiul 3:1 (1:1). 800 néző. Bíró Szilágyi. Góllövők: Popescu (2) és Zsizsik, illetve Bulig. RMTE—CS Bocsa 7:0 (3:0). Kerületi bajnoki.

Medias. Victoria (Cluj)—Sparta 4:1 (2:0). 1500 néző. Bíró Radulescu. A Victoria könnyen győzött Szántai (2), Páll és Felecan góljaival. A Sparta gólját Crutescu érte el. Előzőleg Sparta vegyes—Victoria ifj. 4:3 (2:2). Cluj. KAC—KMCS 1:0 (1:0). Góllövő Tunyoghi.

Haggibor ifj.—CFR ifj. 2:0 (1:0). Bajnoki. Mindkét gólt Készler II rugta.

KÜLFÖLDI

Zürich. Svájc—Magyarország 3:1 (1:0). 20.000 néző. Bíró: Scorzoni (Olaszország). Az Európa Kupa ezévi első mérkőzésén a svájci csapat megérdemelten győzött a gyengén összeállított magyar együttes ellen. A gólok sorrendje: a 43. percben Aebi 1:0, a II. féldő 10. percében Déri 1:1, majd a 29. és 36. percben Aebi.

Salgótarján. Bocskai—SSE 1:0 (1:0). Bajnoki.

Ungvár. Ferencváros—UAC 3:2 (1:2). Barátságos.

A hivatásos teniszjátékosok londoni versenyén a következő eredmények voltak: Nüsslein—Maskell 6:1 6:3, Kozeluh—Stoefen 6:3, 4:6, 6:1, Cochet—Kozeluh 6:4, 6:4, Maskell—Palmieri 6:4, 9:7. Férfipárosban: Tilden, Stoefen—Cochet, Ramillon 6:1, 6:1.

Budapesti jelentés szerint husvétkor Nagyváradon vendégszerepel a Budafok. Első nap a NAC ellen, másnap pedig a kolozsvári Victoria ellen.

Londonból jelentik: Szombaton délelőtt benyolították le a hagyományos Oxford—Cambridge egyetemek közötti evezőversenyt nagyszámu nézősereg előtt a Themzén. A 4 és egyegyed angol mérőföldes távon a cambridgei nyolcas 19:03-as idővel (négy hosszal) verte meg Oxford nyolcasát. Ez volt a 91-ik verseny a két egyetem nyolcása között. Ideális időben, csendes vizen zajlott le a két nyolcas viaskodása. Cambridge kezdetétől fogva vezetett és biztosan nyert. (A két egyetem versengésében Cambridge 48-szor, Oxford 42-szer győzött, egy verseny döntetlenül végződött. A legutóbbi két esztendőben az oxfordi nyolcas vezetett át először a célon.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Amerika. Sziveskedjék az amerikai konzulátushoz fordulni. Címe: Bucuresti, Str. Povernei No. 1.

J. D. Valea lui Mihai. A Hias kivándorlási iroda ad felvilágosítást. Címe: HIAS, Emigdirect Sighet. Maramures.

SZÍNHÁZ-FILM-MŰVÉSZET

Tartuffe

— Molière halhatatlan vigjátékának felújítása —

A színház világirodalmi ciklusának egyik legérdekesebb s talán legmulatságosabb estéi lesznek Molière Tartuffe-jének keddi és szerdai előadásai. A nagy csufoló, aki az állszenteskedés és keneteljes hazudozás előtt behódoló kispolgári szellemet az örökkévalóság pengengéjére állította, ebben a vigjátékában igazán a mi korunknak küldött frap-

páns üzenetet. A Tartuffe teljesen korhű jelmezekben, de teljesen modern rendezői felfogásban kerül a kolozsvári közönség elé. A címszerepben Kovács György egészen új oldalról mutatkozik be. Dorina szerepében pedig egy reményteljes fiatal tehetséget, Havady Nagy Ilonkát lépteti fel a színház.

HETI MŰSOR:

Kedd fél 9: Tartuffe. (Molière halhatatlan vigjátéka, teljesen új betanulásban. Tartuffe: Kovács György, Dorina: Havady Nagy Ilonka, Orgon: Tóth Elek, Pernelené: Beness Iona, Elmire: Erényi Böske, Marianne: Faludi Márta, Valère: Nagy István, Damis: Lantos Béla, Cléante: Mészáros Béla, Loyal: Szabados Árpád. Premierbérlet 29. szám.)

Szerda fél 9: Tartuffe. (Rendes bérlet 29. Irodalmi bérlet 20.)

Csütörtök, péntek, szombat: Hivatalos színházi szünetnapok.

Vasárnap d. e. 11: Robinson Crouse. (Énekes, táncos mesejáték 10 képben. Defoe Daniel regénye után írta: Hetényi Elemér. Vezényel: Stefanidesz József. Hetényi Elemér növendékeinek gyermekelőadása. Matiné helyárrakkal.)

d. u. 3: Nincs szebb mint a szerelem. (Olcsó helyárrakkal.)

d. u. 6: Bubus. (Hatodszor.) este 9: Egy bolond százat csinál. (Zenés bolondság 3 felvonásban. Az évad legnagyobb operettsikere. Írta: Szüle Mihály. Zenéjét Harmath Imre verseire szerezte: Walter László. Rendező: Gróf László. Főszereplők: Krémer Mancsi, Sándor Stefi, Rajnai Elli, Jenei János, Fülöp Sándor, Tompa Sándor, Csóka József, Réthely Ödön, Örvössy Géza, stb. Vezényel: Schreiber Alajos. Premierbérlet 30. szám.)

Hétfő d. u. 3: Szomjas krokodil. (Olcsó helyárrakkal.)

d. u. 6: Egy bolond százat csinál. este 9: A vén bakancsos és fia a huszár.

Kedd d. u. 3: Ide gyere rózsám. (Olcsó helyárrakkal.)

d. u. 6: Egy bolond százat csinál. este: Egy bolond százat csinál. (Rendes bérlet 30. szám.)

Szerda fél 9: Egy bolond százat csinál.

A SELECT MOZGO MŰSORA:

Általános közkívánatra: Nápolyi éjszakák. Végig zenés, csodás kiállítású film, főszerepekben: Vivian Romance, Mireille Balin, Tino Rossi, aki a következő dalokat énekli: Sole Mio, Tarantella, Mia Piccolina, Santa Lucia.

A ROYAL MOZGO MŰSORA:

A lázadó hős. Egy skót szabadsághős izgalmas küzdelme hazájáért és szerelméért. A törzsek fellázadnak az elnyomók ellen. Eddig nem látott izgalmas jelenetek sorozata. Főszerepekben: Warner Baxter, Freddie Bartholomew és Arleen Whelan. Előtte két premier hirdad: Metro és Fox.

AZ URANIA MOZGO MŰSORA:

Csak három napig látható: Martha Eggerth világhírű énekesnő egyetlen idel filmje: Mazurka. A közismert operett szenzációs filmváltozata.

A CAPITOL MOZGO MŰSORA:

Premierslágér! A négy nővér. Rendezte: Kertész Mihály. Főszereplők amerikai tündérszépsegi filmszínésznői: Priscilla Lane, Rosemary Lane, Lola Lane és Gale Page.

Valódi angol szöveget kedvelő

urak és hölgyek részére megrendeléseket elvállalunk. A költséget külön felhívom új, saját kreaturájú modern

ANGORA

szövegtimre. DOMBRIA

Str. Regina Maria 4. és Str. Bratianu 19. Arusítás délelőtt 11-től 7 óráig.

BIO MOZGO MŰSORAI

3, 6 és 9 órákor: I. Az arabiai éjszakák. (Tü-zön és kardon át). A szezon legnagyobb filmszágeré. Fősz.: Errol Flynn és Kay Francis. II. Az angyal. Tírsadalmi dráma. Fősz.: Marlene Dietrich és Herbert Marchall. III. Híradó.

AZ EDISON MOZGO MŰSORA:

Ragyogó műsor! I. Burgtheater. Willy Forst csodás rendezésű remekműve Olga Tschechovával és Werner Kraus, Hans Moser, Hortense Raky-val. II. Kaméliás hölgy. Dumas örökbecsű közismert drámája filmen. Ez alkalommal utoljára Kolozsvárt Greta Garbo és Robert Taylor-val.

Jön: Marco Polo.

RÁDIÓ MŰSOR

Kedd, április 4.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hargverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizárlásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19: Felolvasás. 19.17: Beethoven: Vonósnyegyes. 19.45: Dalok. 20.10: Felolvasás. 20.25: A Visarion templom éneke. 22: Hírek. 22.15: Hanglemek. 23: Hírek. Majd: Hírek külföldre német és francia nyelveken. Utána: Közlemények.

Jeruzsálem. Délután 1.30: Pontos idő, hírek héberül. 2.20: Hírek angolul. 5: Angol nyelvoktatás. 7.30: I. Karniol előadás. 7.45: Hírek héberül, időjárásjelentés. 8.00: Templomi dalok. 8.45: Előadás. 8.15: Héber nyelvoktatás kezdőknek. 9.10: Zene. 9.15: Pontos idő, időjárás, hírek héberül.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hanglemek. 11: Hírek. 13.10: A rádió szalonzenekara. 13.30: Hírek. 14.30: Cigányzene. 15.35: Hírek. 18.10: Katonazene. 20: Szemelvények. 20.45: Az őrző. Dráma. 21.30: Budapesti Hangverseny Zenekar. 22.40: Hírek. 23: Hanglemek. 24: Cigányzene. 1.05: Hírek.

Szerda, április 5.

Bucuresti. 12: Olasz zene, lemezek. 13.05: Angol zene, lemezek. 14.10: Hírek. 14.30: Orosz zene. 19.17: Kamarazene. 20: Sadoveanu felolvasása. 20.15: Imádságok operából, lemezek. 21: Beethoven Missa Solemnise. 22.30: Hírek. 22.50: Lupascu asszony (hárfa), Ion Fotino (cselló) és Telescu (ének) hangversenye. 23.45: Francia, német és olasz nyelvű hírek.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, hanglemek. 11: Hírek. 13.10: Rendőrzene. 13.30: Hírek. 14.30: Hanglemek. 15.35: Hírek. 17.45: Hírek. 18.10: Rádiózenekar. 19.15: Cigányzene. 20.25: Liszt-oratórium az Operaházból. Utána hírek. 23.30: Orgonahangverseny. 24: Hanglemek. 1.05: Hírek.

Csütörtök, április 6.

Bucuresti. Az innep miatt csak híreket ad a stúdió 14 és 21 órákor.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, hanglemek. 11: Hírek. 13.10: Enekhangverseny. — 13.40: Hírek. 14: Beszkár-zenekar. 15.35: Hírek. 17.45: Hírek. 18.10: Harmónium hangverseny. 20.15: Hanglemek. 22: Hangversenyzenekar. Közben 22.40: Hírek. 24: A rádió szalonzenekara.

— Miniszteri rendelettel elhalasztották a fizikatanárok repülőtanfolyamait. Bucurestiből jelentik: Hirt adunk arról, hogy Petre Andrei nemzetoktatásügyi miniszter rendelkezése a fizikatanárok repülőtanfolyamokhoz kellett volna résztvegyenek, hogy tájékozódást szerezzenek az aviatikai tudományokból. A repülőtanfolyamot, amely április elsőjén kezdődött volna meg, a miniszter újabb rendelete értelmében ideiglenesen elhalasztották.

APRÓ MŰVÉSZETEK

FÜGGÖNYEINK, AGYTERITÓINK NEM KÜLÖZHETLENEK HUSVÉTNAK REMÉNYTELJÉ UNNEPI HANGULATAHOZ. Valódi vert csipkeszövetből. KIVANT MÉRRETBEN „DER-BESCO” függönykellécszaktizletben. Gólya áruház feletti emeleten.

Szövet, textil, kötött-rövidáru szakmában sok évi gyakorlattal rendelkező képzett, komoly fiatalember állást keres. Esetleg tanulósnülne. Leveleket „34 éves” jellegre a kiadóba kér.

Tisztviselő kérés ugyancsak tisztviselő nő lakótársat csinos egyszobás garzonlakásba hoz. Csak szolid és komoly érdeklődők adják le címüket a kiadóhivatalban.

Fordítások, másolások minden nyelven szakszerien SIMON fordító iroda Cluj, Regina Maria 13, emelet.

Üzlethehelyiség a főtéren május elsőjére kiadó. Berendezés eladó. Cím a kiadóhivatalban.

Zongora, gyakorlásra kiválóan alkalmas, igen olcsón eladó. Klein, Str. Regina Maria 13, emelet.

Butorozott szoba fürdőszobahaszánálattal (esetleg konyhahaszánálattal is) két személy részére április 1-re kiadó. Klein, Str. Regina Maria 9.

Fonott korsók, demijonok olcsón kaphatók. Vitro üvegüzlet, Piața Unirii 8.

„BRISTOL” ארטה-בשר étterem-bodega Cluj, Regele Ferdinand 37. (Buhusi posztóterekkel szemben). Elsőrangú uri konyha, bentékezésre és kihordásra. Kifűző konyha, fajtörök legelőcsőbb beszerzési forrása.

Tanítványkiképzés! Cosmética „Bor” Hamburg, Regele Ferdinand 34 II. Telefont 20-11.

Nyugdíjas tisztviselő, perfekt román nyelvű bírással és irodai munkálatokban való jártassággal, szerény feltételek mellett állást keres. „Szorgalmas” jellegre a kiadóba.

Cukrárszákban, fagyaltosoknál, kávéházakban jól bevezetett

Ügynököket keresünk

az ország összes nagyobb városában. Ajánlatokat „Szezoncikk” jellegre a kiadóba.

Butor és porcellán csomagolást helyben a vidéken vállalok garancia mellett. Sternberg Gyula Calea Reg. Ferdinand 137.

Egy uccai parkettes üres szoba, fürdőszobahaszánálattal május 1-re kiadó. Str. Stroescu 2., földszint bal. Domus mellett.

Sórraktárba ajánlkozom, értem annak bevezetését és vezetését, sofóri vizsgám van, bizonyítvánnyal rendelkezem. Cím: Gold, Str. Oasanu 110.

Czur Salon parcellát veszek. Gh. Sternberg Arad, Str. Dacilor 6.

Vegyészeti gyár 10 éve bevezetett vevőkörrel keres Clujon 500.000 lejell rendelkezésre egyedárusítót és finanszírozót. Ajánlatot „Rentabilis 25.000” jeligen Rudolf Moser Oradea.

Akák díjazás ellenében betegeknek véghajlandók adni, jelentkezzenek a Cluj-i „Pulszanatórium”-ban az orvosi laboratóriummal (II. pavillon, földszint 1) délelőtt 9—10 óráig ahol vértüket ingyen megvizsgálják.

Sadchent keresek Cluj területére. „Négyezer honorárium” jellegre a kiadóba.

Börgyári gépek és berendezések eladó. Hengerlő- és tisztogógépek, Triumph-horvathington-szivattyúk, vörösréz üst, csapvízgőgép, cserélőmalom, vörösréz centrifugaszivattyúk és teljes tanningyári berendezés. Értekezni Silvania S. A. Cluj, Str. Enescu 1. Telefon 31-84.

Gyári helyiségek, süllyesztett vasbeton dakkal bérbeadó. Silvania S. A. Str. Enescu 1. Telefon 31-84.

Ipari célokra igen alkalmas helyiségek bérbeadó. Silvania S. A. Str. Enescu 1. Telefon 31-84.

חפץ שולחנות, kuglerék, dióskifli Adoniánél kapható. Ugyanitt husvétit koszt kapható kihordásra is. Str. Gen. Gerescu 7.

SCHALOM ASCH:

Fehér rózsák

lyettük. Körüöttünk zajongott az ifjuság, a világ minden tájáról idesereglett fiúk és lányok, akik üres zsebbel és tele szívvel sétálnak le-fel a bulvárdon. Nevetnek, sutognak, játszanak, kergetőznek, zümmögnek, mint a méhek a kert piros virágai körül. Bábéli zilzavar a beszédük, mégis megértik egymást az egyetlen nyelven, amit mindenki tud: a szerelem nyelvén.

A szerelem e kertjében ültünk mi, három fiatalember, akik a letínt istenekről beszéltek; mintahogy a zsidó fiatalok tulsok hitet örökölték nagyapáiktól s ezért állandóan istenükkel foglalatkoskodnak. Amikor nem veszekednek éppen velem, akkor vágyódnak utána. Még itt is, a Ct. Michel bulvárdon, selyembeöltözött és kifestett szemű, szabadgondolkodó lányok között: háromman csak ülünk s istenről beszélgetünk.

Lehet, hogy amíg mi itt ülünk a st. Michel bulvárdon, a párizsi lányok között, Ábrahám istenének egyik követe közöttünk jár, rálehel a bulvárd arcára s az öreg bulvárd egy szempillantás alatt átváltozik.

— Ábrahám istene követet küldene?
— Ó igen.
— Bizonyoságot akartok róla? Mi sem könnyebb. Mindjárt meglátjátok — mondja egyik barátunk.

— Várjatok!
Int. És már előttünk terem egy virág-árusasszony, ki egész nap az étteremben kalmagatja hervadó portékáját.

— Francia nyelven kezd beszélni.
— Beszélhet velük nyugodtan jiddisül — biztositja a fiatalember, aki az asztalhoz hívta.

Az asszony félve néz rám és megkérdi jiddisül:

— Maguk zsidók?
— És maga? — kérdik mindnyájan egyszerre. Maga zsidó? Sohase mondta.

— Csak voltam valamikor — válaszolja sóhajtván az asszony.

Hogy-hogy? Talán megkeresztelkedett?
— Kérdezi egyikük.

— Chulile — kiáltotta és nagyot köp. — Minden rossz zsidónak legyen mondva, ennyire nem sülyedtem még.

— Dehát akkor miért mondja, hogy csak volt valamikor zsidó?

— Hát zsidó vagyok én? — csuklik meg a hangja. Élhetek rendes zsidó módjára? Virágot árulok. Szombaton eladok, szombaton kereskedem, szombaton... Nem tudok az ünepékről. Templomba menésről, vagy „töchine“ mondásról szó sem lehet. Hát mi ilyen zsidó vagyok én, uraim?

— Dehát miért teszi ezt? — kérdezzük.

— Hogy miért?!... Hát mit csináljak. Az uram meghalt, egyedül maradtam gyermekeimmel. Ezeknek az apró fióknak enni kell adni, hiszen olyan kicsik, hogy még iskolába járnak. Ha szombaton nem árulnék, hétköznap se engednék ide. Más foglaltna el a helyem. Így hát... meggyujtom pénzek este otthon a gyertyákat, veszem a kosaramat s jövőre ide virágot eladni.

— És szombat reggel?

— Mit tehettek? Magam költöm fel gyermekeimet, hogy az idősebb munkába menjen s a kisebbek iskolába. És nézem, hogyan megy a felnőtt fiam megszegni a szombatot. Még hozzá én magam keltem fel. De, ha nem ébresztem, akkor az állását veszti el.

— A másvilágtól nem fél?

— Természetesen félek. Megborzadok, ha az itéletnapjára gondolok. Egy roshasana... egy Jomkipur...! Borzasztó. De én megmondom neki a világ teremtőjének, majd ha odaérkezem: „Táte, nehéz dolog zsidónak lenni olyan nagy városban, mint Párizs. Látod itt nem engedheti meg magát akárki, hogy zsidó lehessen. Egy Rotschild, az igen. Saját temploma van neki magánhasználatra a háza udvarán. Azt akarod, hogy zsidó legyek? Akkor adjál „parnoszet“ is hozzá, hogy ne keljen nap-hosszat járnom az utcákat, míg kosaramból elfogy a virág. Ha meg nem tudsz meg-

segíteni és szombatonként is szaladgálnom kell a virágaimmal, akkor nem lehetek zsidó, ne kívánd ezt tőlem.

Ahol én lakom, ott zsidó imaház sincs, csak egy keresztény templom s ha zsidó templomba akarok imádkozni, amugy is vilamosra kell ülnöm. De sem hogy szombaton villamoson utazzam, inkább egyáltalában nem járok templomba s így bizony aligha vagyok zsidó, nem tudok szombatról, ünnepnapról... Párizsban zsidónak lenni költséges dolog, szegény ember ezt a fényűzést nem engedheti meg magának.

— Ezt mondom meg én majd a jó Istennek a másvilágon.

Nagy sóhajtasok között végezte szavait s menni készült. Bucsuzól felajánlotta a rózsáit. A fehér rózsákkal kezében, elgondolkozva szólt:

— Ha ezek a rózsák nem volnának, azt sem tudnám, hétköznap van-e ma, vagy szombat.

— És rózsákról látja? — kérdezzük csodálkozva?

Az asszony szégyellősen, halkán meséli, mintha attól tartana, hogy a mellette sétáló lányok ellesik föltve őrzött titkát:

— Igen, a rózsákról. Mert egész héten piros rózsákat árulok, de péntek este csak fehéréket. Ez a megkülönböztetés az én szombatra való emlékezőm. Amikor fehér rózsáimra nézek, eszembe jut, hogy ma szombat van s akkor tudom csak, hogy milyen bünnös vagyok.

Körülnézünk. A vendéglőben ülő lányok keblén fehér rózsák illatoznak, a karcsu, fehér virág ott hajlong az emberek kezében, kimosolyog a csintalan szemekből, a festett arcközből, mint fehér galambocskák röpköd a szép nyakak körül.

— Nos — mondja barátom, mikor a néni el távozott — nem igaz amit mondtam? Ábrahám istene elküldötte követét. Még itt, a Szt. Michelen, a szenvedély és elvahajzás, a fiatalság és a szerelem forró katalánában is jelen van az Isten. Mindenütt megtalálod. Ha nem a templomban, akkor az utcán, vagy a házban, de küldöttei utján mindenütt ott van.

Azóta ahányszor végigmegyek a Boulevard szt. Michelen és a lányok mellén fehér rózsákat látok, a szombatra emlékszem.

Tisztának látom ezeket a könnyelmű fiatal lányokat. Olyan tisztáknak, mintha mindannyian jámbor zsidó nagyasszonyok lennének, akik a szombat bája ragyog. — Ugy érzem ilyenkor, mintha a St. Michel fölött hófehér galambok röpködne. A szombat szentsége terjeszti ki áldó szárnyait a zsigongó élet fölött. Minden meg-

Haifa mellett elfogtak két illegális bevándorlót szállító hajót

A Zs. N. Sz. óvása a „Sandu“ román hajó elfogása alkalmából

Timisoara, április 3. A Zsidó Távirati Iroda és a Pálcior legutóbbi jelentése beszámol, hogy a „Sandu“ nevű román hajót, amely március 5-én indult el Constantából, 17 napi tengeri ut után Haifa mellett a palesztinai parti rendőrség elfogta és a fedélzeten tartózkodó 269 Romániából származó illegális bevándorlót letartóztatta. A letartóztatottak közül kb. ötvenen erdélyiek voltak. A letartóztatottakra a bírósági tárgyalás után 1-3 hónapi börtön és utána visszatoloncolás vár.

A Rador távirati iroda jelentése szerint, az angol hatóságok szigorú intézkedéseket tettek a törvénytelen beutazások megakadályozására. Az ország belsejében a rendőrség fogja ellenőrizni a tartózkodási engedélyeket. Emellett kikötői rendőrséget szerveztek, amely hat motoros bárkával fog állandóan a palesztinai tengerparton cirkálni. Az őrhajók szombaton éjszaka elfogták az Astur nevű görög hajót, amely több mint 600 engedély nélküli bevándorlót akart partra tenni. A hajót Haifába irányították, utasait, valamint személyzetét letartóztatták.

A Zsidó Nemzeti Szövetség vezetősége

ebből az alkalomból leszögezi, hogy ezeknek a kivándorlóknak sem az előkészületeivel, sem az elindulásával semmiféle kapcsolata nem volt és sajnálattal állapítja meg, hogy az erdélyi zsidó közönség többszöri óvása ellenére még mindig hitelt ad kivándorlási ügynököknek, akik a zsidóság sulyos helyzetét és a publikum hiszékenységet kihasználva, a palesztinai kivándorlásból üzleti vállalkozásokat kovácsolnak.

A Zs. N. Sz. vezetősége ugyancsak sajnálattal állapítja meg, hogy ezeket az egyéni vállalkozásokat bizonyos felelőtlen „alakulatok“ szervezeti propagandájuk érdekében támogatják.

Az erdélyi zsidóságnak a „Sandu“ utasain nyert szomorú tapasztalatokon okulva végre tudomásul kell vennie, hogy semmiféle kivándorlás megszervezését, lebonyolítását nem intézhetik magánosok és minden ilyen egyéni próbálkozást a jövőbe a legenergikusabban vissza kell utasítani.

— Az új állampolgársági törvény precíz magyar, német fordítása kapható Dr. Mandel Fordító Irodában Cluj, Str. Memorandumul 24. Ára 100, vidékre 110 lei.

Biztingváltság és elegancia

JELLEMEZTE MINDENKOR AZ ELŐKELO ANGOL KÖRÖKET.

„Old Sandal Water“ volt és ma is a kedvence a nagyvilági angol nőnek.
„Old Sandal Water“ — csakis a „vitorlással“ valódi — több, mint illatos kölnivíz. Hála a természetes ébenfa, cédrus és egyéb exotikus falkivonatoknak „Old Sandal Water“ üdítő és minibenkefelet különleges illatu.
„Old Sandal Water“ csakis eredeti lepecsételt üvegekben kapható.

Old Sandal Water

TOBB A KÖLNIVIZNÉL

lady GYÁRTMÁNY

„Lignaria“ S. A. pentru Comerț cu Lemne Cluj

CONVOCARE

D-nii acționarii a societății pe acțiuni „Lignaria“ S. A. pentru Comerț cu Lemne, sunt rugați a se întruni în adunarea generală ordinară în ziua de 30. Aprilie 1939. ora 3 p. m. la sediul societății în Cluj. Ordinea de zi: 1. Raportul Consiliului de Administrație și Cenzorilor asupra gestiunii anului 1938. 2. Aprobarea bilanțului, cum și darea descărcării pentru Consiliul de Administrație și Consiliul de Cenzori. 3. Intrebuințarea beneficiului exercițiului 1938. 4. Alegerea Consiliului de Administrație și Consiliului de Cenzori. 5. Eventuale propuneri. Cluj, la 20 Martie 1939. Consiliul de Administrație

CONCORDIA S. A. pentru Fabricarea Articolelor Tehnice Cluj, Str. Dunărei 2.

CONVOCARE

D-nii acționarii a societății pe acțiuni CONCORDIA S. A. pt. Fabricarea Articolelor Tehnice, sunt rugați a se întruni în adunarea generală ordinară în ziua de 30. Aprilie 1939. ora 11 a. m. la sediul societății în Cluj, Str. Dunărei 2. Ordinea de zi: 1. Raportul Consiliului de Administrație și al Cenzorilor asupra gestiunii anului 1938. 2. Aprobarea bilanțului, cum și darea descărcării pentru Consiliul de Administrație și Consiliul de Cenzori. 3. Intrebuințarea beneficiului exercițiului 1938. 4. Alegerea Consiliului de Administrație și Consiliului de Cenzori, cât și a Administratorului Delegat. 5. Eventuale propuneri. In caz dacă adunarea nu va fi în număr, atunci se va amâna adunarea generală ordinară pentru ziua de 14. Maiu 1939. ora 11 a. m. — fără nici-o altă convocare decât cea prezentă. Acționarii sunt rugați să binevoiască a depune acțiunile lor cu 3 zile înainte de adunarea generală, la cassieria firmei Concordia S. A., Cluj, Str. Dunărei 2. Cluj, la 20. Martie 1939.

Consiliul de Administrație.

NY KELET Legújabb hírek

Miről fog tárgyalni Beck Londonban

(Első oldali cikkünk folytatása)

műleg annak a reményének ad kifejezést, hogy

Chamberlain miniszterelnök az alsóház legközelebi ülésén Romániával kapcsolatban is megismétli az angol segítségről szóló kijelentéseit,

mint ahogy azt Lengyelországgal szemben tette. A Daily Telegraph and Morning Post azt írja, hogy Beck lengyel külügyminiszter a többek között a Romániának nyújtandó angol segítségről is tárgyalni fog az angol felelős tényezőkkel. Politikai és diplomáciai körökben bizonyosra veszik, hogy

Törökország a maga részéről szintén csatlakozni fog az angol-francia egyezményhez.

Ez annál is fontosabb, mert a török kézen levő Dardanellákon át, adott esetben, Anglia és Franciaország megfelelő katonai segítségét küldhet a feketetengeri kikötőkbe.

Miről fog tárgyalni Beck Londonban

Újabb londoni jelentés szerint Halifax külügyminiszter személyesen fogadta a délutáni órákban Londonba megérkezett Beck lengyel külügyminiszter a Victoria pályaudvaron. Beavatottak szerint a következő pontokról fognak Beck és az illetékes államférfiak tárgyalni:

1. Anglia pontosan körvonalozza azt a gazdasági és katonai segítséget, amelyet Lengyelországnak adott esetben hajlandó nyújtani. Lengyelország is ismerteti a maga részéről azokat a feltételeket, amelyek teljesítése ellenében csatlakozni hajlandó az angol-francia egyezményhez. A maga részéről — mint minimumot — azt követeli, hogy Anglia legalább olyan mértékben nyújtson segítséget a lengyeleknek, mint azt adandó esetben Hollandiának, vagy Belgiumnak hajlandó nyújtani.

2. Románia részére ugyanugy biztosítani kell az angol segítséget, hogy ezt a délkelet-európai államot is megnyerhessék az egyezség számára. Hasonlóképpen biztosítani kell Törökország csatlakozását is. Ez különben máris valószínű. Gafencu román külügyminiszter ugyanis legközelebb Ankarába utazik, ahol arról fog — állítólag — megbeszélést lefolytatni, hogy Törökország adott esetben megnyitja a Boszporust, illetve a Dardanellákat az angol-francia segítségük előtt.

3. Olaszország helyzetének tisztázása a demokrata blokkal szemben. Lengyelország ugyanis nagy súlyt helyez arra, hogy Olaszország érzékenységét ne bántásák meg, miután ez az állam baráti viszonyt tart fenn Lengyelországgal. Azonkívül remélik, hogy adott esetben Lengyelország a francia-olasz ellentétek ügyében is közvetítő szerepet játszhat.

4. Az általános európai helyzetet is megvizsgálják.

5. A Balti-államok biztonságának kérdése.

6. A Lengyelországnak nyújtandó 10—20 millió angol fontos kölcsön ügye, hogy a lengyel nyersanyagokat intenzívebben ki lehessen használni.

7. A lengyel fegyverkezés elősegítésének kérdése.

8. A lengyel-angol kereskedelmi tárgyalások végleges megrogzítása.

Ugy politikai, mint diplomáciai körökben bizakodó a hangulat az egyezség megkötése tekintetében. Remélik, hogy a béke biztosítása ilyen módon sikerülni fog.

A nemzetközi békevédelmi szervezet új akciója

Londonból jelentik, hogy a nemzetközi békevédelmi szervezet angol alosztálya nagyszabású propaganda beindítását határozta el a kollektív biztonság elvének propagálására. A szövetség harcolni fog új „béke-szövetség” megalakításáért, amelyben Angolország, Franciaország, Szovjetországról és mindazon országok vennének részt, amelyeknek létét külső támadás fenyegeti.

Hacha rádiószózat

Prágából jelentik, hogy dr. Hacha elnök tegnap rádiószózatot intézett a cseh néphez, felhívta azt arra, hogy minden további habozás nélkül lépjen be a cseh nemzeti közösségbe, amelynek célja a szociális igazsá-

gok érvényesítése és a keresztény nemzeti szellem ápolása. Beszéde további során hangoztatta az elnök, hogy amit tett, abban a szent meggyőződésben tette, hogy ezzel biztosíthatja nemzete további létét és egészséges fejlődését.

Egyidejűleg jelentik Párizsból, hogy Osuskusky, a csehszlovák állam utolsó párizsi követe a sajtó munkatársai előtt kijelentette,

hogy nem ismeri el a mai helyzetet és ezért Párizsban marad, hogy a cseh nemzet új előkészítésében fáradozhassék.

Roosevelt állandó összeköttetésben van Londonnal és Párizssal

Washingtonból jelentik, hogy Roosevelt elnök, aki kaliforniai üdülő helyen tartózkodik, beavatottak közlése szerint állandó összeköttetésben van Washingtonnal, Londonnal és Párizssal. Az elnök környezetéből jelentik azt is, hogy Roosevelt elszánt arra, hogy az európai konfliktusba, ha katonailag nem is, de erkölcsileg és gazdaságilag a demokráta-blokk mellett beavatkozzék.

Kilencszáznyolcvanhat napig tartott a spanyol polgárháború

A nemzeti főhadiszállás utolsó jelentése a háború befejezéséről

Burgos, április 3. A nemzeti rádióállomás szombaton este negyed 12 órakor a fallanxisták himnusza után közölte a nemzeti főhadiszállás utolsó jelentését:

„A háború befejeződött, Franco tábornok.”

A bejelentést előre jelezték, a nemzeti Spanyolország területén mindenütt nagy tömegek hallgatták a rövid, de a spanyol nép számára örömhirt jelentő közleményt. Ez egyébként a nemzeti hadsereg főparancsnokság 982. számú jelentése volt. A spanyol polgárháború összesen 986 napig tartott.

A pápa hozzájárulásával a spanyol rádió minden szombaton és minden ünnepnap előtt szentmisét közvetít. A hasonló köz-

vetítéshez való hozzájárulást a pápa még egyetlen rádióállomásnak sem adta meg.

Marseille, április 3. A „Winnipeg” nevű francia hajó rádiójelentést adott le, hogy a spanyol fennhatóság alá tartozó vizeken kívül a Voloano spanyol nemzeti hadihajó felszólította, hogy kövesse. Mint a hajó kapitánya jelentette, a felszólításnak nem tett eleget s tovább folytatja útját. A Winnipeg egyébként köztársasági menekülteket szállít fedélzetén.

Bucuresti, április 3. A spanyol falanksz negyven bucuresti tagja tegnap a bucuresti spanyol követségen összejött, hogy megünnepeljék a polgárháború befejezését. Prat I. Suco spanyol követ méltatta a nap jelentőségét.

„Románia nem akar egyik hatalom vazallusa sem lenni” — állapítja meg a francia sajtó

Romániába jön tanulmányuttra dr. Todt a Siegfried-vonal tervezője

Párizs, április 3. A francia sajtó egészen rendkívül terjedelmességgel foglalkozik az új francia-román kereskedelmi egyezmény aláírásáról. Három-négy hasábos címek alatt egészen részletes tudósításokat, fényképfelvételeket közölnek az egyezmény ünnepélyes aláírásáról, meglegedésüknek adva kifejezést a francia-román gazdasági együttműködés fejlődésének. Egyöntetűen hangsúlyozzák, hogy a francia nemzetgazdasági a multnál sokkal aktívabb részt kér magának a román kivitelből és minden lehetőséget fel fog használni, hogy az ország gazdaságának kialakításában közreműködjenek.

Az utóbbi hetekben a francia sajtó egy része nem titkolta aggodalmait aziránt, hogy Románia gazdasági tevékenysége nemzetközi kapcsolatokban bizonyos korlátok közé kerülhet. Ezek az aggodalmak javarészt eltűntek annak kihangsúlyozása után, hogy Románia kész gazdaságilag együttműködni mindazon államokkal, amelyek a francia-román kereskedelem fejlődésében érdekelve vannak és hogy a nemzetközi szolidaritás szükségessége támaszkodva, Románia senkit sem akar kizárni a gazdasági tevékenységből, amely hivatva van a román gazdasági kérdéseket a nemzetközi gazdaság békés fejlődésének sikláján megoldani.

Ezzel kapcsolatban a francia sajtó kiemeli

Tatarescu párizsi román nagykövetnek a szerződés aláírásának alkalmával tett nyilatkozatát és azt a lendület akció, amelyet Tatarescu Párizsban, úgy a gazdasági, mint az ugyancsak a napokban aláírt francia-román kultúregyezmény, érdekében lefolytatott.

Kezdve a szélsőjobboldali Action Française-től egészen a szocialista Populaire-ig a két egyezmény aláírását egyaránt elégtelleg kommentálják. „Vagy megváltatunk mindnyájan, vagy elveszünk mindnyájan” — írja az Epoque a francia-román gazdasági egyezményt méltatva. A Jour rámutat arra, hogy a román petróleumtermékek Franciaországba való behozatalát megkettőzték és az el fogja érni az ötmillió mázstát. A Populaire és a többi lapok valamennyien közlik Tatarescu nyilatkozatát: „Románia az összes népekkel kollaborálni akar, de egyik hatalomnak sem kíván vazallusa lenni”. Ez a címe a lapok tudósításainak, amelyek a francia-román gazdasági egyezmény megkötéséről számolnak be.

Bucuresti, április 3. A Curentul jelentése szerint április folyamán Romániába érkezik dr. Todt mérnök, a németországi autószerződések építője, aki a Siegfried-vonal építésének munkálatait is irányította. Todt mérnök tanulmányutat tesz az országban.

Visszautasítón reagált a francia, angol és amerikai sajtó Hitler beszédére

Washingtonból jelentik, hogy Hitler kancellár szombati beszéde után az első benyomás amerikai körökben az, hogy a beszéd nem hozott enyhülést, sőt sértés Anglia felé. Hitler úgy látszik lemond a tanácskozásokról, megmarad ama módszereknél, amelyek a versaillesi békeszerződés lebontásához vezetnek. Amerikai politikai körök meg vannak

győződve arról, hogy Hitler mindent megtesz a bekerítési politika ellen, ha azt ténylegesen létrejön.

Varsói jelentés szerint a lengyel lapok részletesen közlik Hitler beszédét anélkül, hogy bővebb megjegyzéseket fűznének hozzá. A „Wieczor Warszawski” azt írja, hogy ami a legmeglepőbb Hitler beszédében, az a hang-

változtatás. Nem úgy beszélt, mint büszke világ-ura, hanem mint egy erős és veszélyeztetett nemzet képviselője. A beszédnek a lap szerint védelmi jellege volt.

Mint Londonból jelentik, az angol kormányhoz közelálló Sunday Times így ír:

„Hitler kancellár a békéről és a Harmadik Birodalom békés szándékairól akarta biztosítani a világot, de ez a szándék egy főleg Anglia-ellenes kirohanásba és a fenyegetések egész özönébe fulladt. A brit kormány el volt készülve arra, hogy egyeztetési politikai kísérleteit félre fogják érteni, de hogy ez a félreértés ilyen mérvű lesz, arra nem számíthatott, holott nem volt szó bekerítési kísérletről soha.”

A Rothermere-féle Sunday Dispatch többek között ezeket mondja:

„Hitler kancellár figyelmeztette a világot arra, hogy nem fogja tétlenül eltűnni a bekerítési politika megismétlődését és beszédének főleg ez adta meg az alapot. Ugyanakkor feltűnő, hogy említést sem tett a készülő lengyel-angol paktumról, és nem követelte ezzel határozott formában gyarmatait sem.”

Az Observer véleménye az, hogy Hitler kancellár kifejezéseit nem kell félreérteni és főleg nem kell arra gondolni, hogy a Harmadik Birodalom egyszer és mindenkorra szakítani kívánna Nagy-Britanniával. A flotta-egyezményt sem mondta el, csak figyelmeztette a demokráciákat arra, hogy ellenakcióba kezd.

A francia Petit Parisien szerint a beszéd keveréke volt a béke hangoztatásának és a fenyegetéseknek, anélkül, hogy konkrétumokat említett volna. A feleletre mindenesetre rövid ez a néhány óra és meg kell várni a további fejleményeket.

A baloldali People azt írja, hogy Hitler kancellár ellentmondásba keveredett önmagával, mert a békét hangoztatta, de ugyanakkor kijelentette, hogy azt Közép- és Kelet-Európában fegyverrel fogja megvédeni. Ily körülmények között Londonban és Párizsban kevés megértést fog kiváltani beszéde.

Kiöntött a Buzău folyó

Buzău, április 3. A buzăui prefektúra jelentést kapott arról, hogy a Buzău folyó Braila megyében kiáradt és 300 hektárnyi szántóföldet és legelőt öntött el. A megye technikai hivatala intézkedett a gátak meg erősítéséről.

A Duna előtötte a torkolat mocsarait és további áradással fenyeget. Ugyancsak áradással fenyeget a Siret folyó is.

Érdemben is a kolozsvári Kishitelbank javára döntött a semmitőszék

A legfelsőbb banktanács az elmúlt év folyamán a kolozsvári Kishitelbank részvénytársaságot kényszerfelszámolásra utasította, azzal az indoklással, hogy a banktörvényben előírt kötelezettségeknek nem tett eleget. A döntés ellen a Kishitelbank a semmitőszékhez fordult jogorvoslatért. A semmitőszék 1939. január havában formai szempontból vette vizsgálat alá a kérdést és a banktanács döntésének megsemmisítésével egyidejűleg elrendelte az ügy érdemi letárgyalását.

Erre az érdemi letárgyalásra előbb március 3-ra, majd halasztás folytán március 27-re tűztek ki határnapot. A semmitőszék március 27-én a felfolyamodást le is tárgyalta és miután megállapította, hogy a Kishitelbank tevékenységében semmiféle lényeges mulasztás, vagy hiba nem fedezhető fel, a banktanácsnak a kényszerfelszámolásra vonatkozó döntését érdemben is megsemmisítette s egyben felhívta a pénzüzetet kisebb alaki hibák helyreigazítására.

A legfelsőbb bíróságnak ezzel a megnyugtató döntésével a kolozsvári Kishitelbank nyugodt és zavartalan tevékenysége utjából minden akadály elhárult.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 11 Telefon: 18-60.

BUN DE IMPRIMAT